

**Powiat
Radomszczański
2030**

Załącznik do Uchwały Nr LXXII/485/2023

Rady Powiatu Radomszczańskiego

z dnia 20 grudnia 2023 r.

Strategia Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030

ERA nowych możliwości

Spis treści

WPROWADZENIE	4
Przebieg planowania strategicznego, w tym sposoby włączenia partnerów w przygotowanie strategii	5
DIAGNOZA PODSTAWOWYCH UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ROZWOJOWYCH ORAZ POTENCJAŁU POWIATU RADOMSZCZAŃSKIEGO	7
Podsumowanie diagnozy społeczno-gospodarczej powiatu	8
Podsumowanie wyników sondażu zrealizowanego wśród mieszkańców.....	27
Podsumowanie wyników sondażu zrealizowanego wśród młodzieży	30
ANALIZA SWOT	32
WYZWANIA ORAZ ZDIAGNOZOWANE PRIORYTETY ROZWOJOWE	37
Wyzwania rozwojowe powiatu radomszczańskiego do roku 2030	39
WIZJA I MISJA POWIATU RADOMSZCZAŃSKIEGO	44
Wizja	45
Misja.....	46
PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU POWIATU	46
ERA komfortu	51
1.1. Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług medycznych oraz jakości obsługi pacjentów.....	51
1.2. Rozwój placówek edukacyjnych w powiecie radomszczańskim	52
1.3. Rozwój oferty edukacyjnej powiatu	53
1.4. Zapewnienie porządku publicznego oraz bezpieczeństwa mieszkańców i osób przyjezdnych.....	55
1.5. Rozwój oferty kulturalno- sportowej w powiecie.....	55
1.6. Poprawa stanu infrastruktury pieszej i drogowej	56
1.7. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu	57
ERA pomocy	64
2.1. Zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach	64
2.2. Zapewnienie opieki osobom starszym i niesamodzielnym	64
2.3. Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych	65
2.4. Dbłość o zdrowie psychiczne mieszkańców	66
ERA zasobności.....	70
3.1. Wsparcie rozwoju gospodarczego powiatu.....	70
3.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i biernych zawodowo	71

ERA ochrony środowiska	76
4.1. Dbłość o zachowanie walorów środowiskowych powiatu oraz budowanie odpowiedzialności ekologicznej	76
ERA współpracy	80
5.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na terenie powiatu	80
5.2. Podnoszenie jakości usług publicznych	81
5.3. Współpraca międzyinstytucjonalna Powiatu	81
5.4. Budowanie marki powiatu radomszczańskiego w oparciu o projekty ERA Smaku i ERA Travel	82
ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU POWIATU Z WYTYCZNYMI I ZAŁOŻENIAMI ZAWARTYMI W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU	87
Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego	97
Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – obszary strategicznej interwencji	99
SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU POWIATU RADOMSZCZAŃSKIEGO DO ROKU 2030	100
System monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii	100
Potencjalne źródła finansowania kierunków interwencji określonych w ramach Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030	107
WPŁYW REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU POWIATU RADOMSZCZAŃSKIEGO NA ŚRODOWISKO NATURALNE	109
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	110
Załącznik nr 1	
Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030	
Załącznik nr 2	
Raport z badań sondażowych w związku z opracowaniem Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030	
Załącznik nr 3	
Wykaz przykładowych projektów planowanych do realizacji w ramach Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030	

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030 jest dokumentem sporządzonym z inicjatywy Zarządu Powiatu Radomszczańskiego i swoim zasięgiem obejmuje granice administracyjne powiatu radomszczańskiego. Strategia została stworzona z myślą o koordynacji i realizacji działań rozwojowych przez instytucje powiatowe, dlatego w proces jej opracowania zostali zaangażowani między innymi Zarząd Powiatu oraz pracownicy Starostwa Powiatowego w Radomsku, radni, przedstawiciele jednostek organizacyjnych Powiatu Radomszczańskiego, gmin powiatu radomszczańskiego, organizacji pozarządowych, przedsiębiorcy i mieszkańcy. Strategia opracowana została we współpracy z ekspertami zewnętrznymi, którzy moderowali cały proces tworzenia oraz konsultacji dokumentu.

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju jako jeden z podmiotów zobowiązanych do jej kształtowania wskazuje samorząd powiatowy. Polityka rozwoju realizowana jest przy użyciu instrumentów prawnych i finansowych, a jako narzędzia wykorzystuje się strategię rozwoju, programy i dokumenty programowe.

Strategię Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030 należy uznać jako podstawowy dokument samorządu powiatu radomszczańskiego. Diagnostuje on, przy udziale środowisk zewnętrznych, podstawowe uwarunkowania, potrzeby rozwojowe oraz potencjał powiatu. Określa obszary, cele i kierunki prowadzonej polityki rozwoju realizowanej w przestrzeni powiatu w perspektywie najbliższych lat. *Strategia Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* przyczyni się do ukierunkowania procesów rozwojowych w sferze gospodarczej, społecznej, środowiskowej oraz funkcjonalno-przestrzennej. Powiat należy rozpatrywać jako zbiór różnych środowisk i instytucji, dlatego kluczowym aspektem rozwoju powiatu jest współpraca i wspólne dążenie do osiągnięcia zakładanych celów rozwojowych.

Potrzeba budowy nowej Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego wynikała z wielu przesłanek wewnętrznych i zewnętrznych. Do tych pierwszych należą m.in. zmiany w strukturze demograficznej wspólnoty lokalnej i związane z nimi potrzeby w zakresie dostosowywania usług społecznych, zmieniające się oczekiwania i aspiracje mieszkańców, zmiany dotyczące gospodarkę i rynek pracy, środowisko oraz zakończenie okresu obowiązywania dotychczasowej *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego 2020*. Głównymi przesłankami natury zewnętrznej są: perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027, zmiany społeczne i gospodarcze w bliższym i dalszym otoczeniu powiatu, czy też zachodzące zmiany technologiczne i cywilizacyjne. W odpowiedzi na te przesłanki, strategia formułuje wizję rozwoju rozumianą jako pożądany stan rzeczywistości, a także stawia długo i krótkookresowe cele do osiągnięcia przez całą wspólnotę lokalną. W ten sposób strategia rozwoju stanowić będzie narzędzie racjonalnego zarządzania Powiatem Radomszczańskim.

Strategia Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030 jest rezultatem procesu planowania strategicznego, prowadzonego metodą partycypacyjną z udziałem przedstawicieli różnych środowisk wspólnoty lokalnej. Partycypacja polegała przede wszystkim na przeprowadzeniu badań społecznych (wśród mieszkańców oraz wśród uczniów szkół

ponadpodstawowych) oraz organizacji spotkań warsztatowo-konsultacyjnych poświęconych diagnozie potrzeb rozwojowych i oczekiwań społecznych, identyfikacji potencjałów, barier, wyzwań i kluczowych przedsięwzięć realizacyjnych w perspektywie do 2030 roku. Wykorzystano również profil Powiatu na platformie Facebook do kontaktu z mieszkańcami. Za jego pomocą informowano o planowanych spotkaniach, ale zadano również pytanie dotyczącego tego, co takiego musiałoby się wydarzyć w powiecie, żeby można było uznać, że ten się rozwinął. W trakcie procesu opracowania strategii odbyło się łącznie 6 spotkań warsztatowych – trzy z przedstawicielami administracji publicznej oraz trzy z mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi i radnymi.

Dzięki takiemu podejściu dokument stanowi nie tylko narzędzie prowadzenia polityki rozwoju, ale również syntezę świadomych wyborów i rekomendacji przedstawicieli różnych społeczności tworzących wspólnotę samorządową powiatu. Dokument ten skupia się na zadaniach realizowanych przez Powiat Radomszczański, jednak w wielu aspektach wskazuje konieczność współpracy z partnerami samorządowymi i społecznymi, ponieważ celem opracowanej strategii jest podniesienie jakości życia mieszkańców na terenie powiatu. Współpraca ta zapewni możliwie najwyższą efektywność i skuteczność prowadzonych działań. Włączenie szerokiego grona interesariuszy - przedstawicieli władzy samorządowej, mieszkańców, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych jest również ważnym krokiem w kierunku budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Okres realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego przyjęto do 2030 roku. Z czasem tym pokrywa się aktualna perspektywa budżetowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027. Dotychczasowa praktyka wymagała uzasadnienia zgodności działań współfinansowanych ze środków unijnych z planem strategicznym zawartym w strategii rozwoju, czy to gminy, czy też powiatu.

Strategia została sformułowana w ścisłej korelacji z dostępnymi na tę chwilę kluczowymi dokumentami planistycznymi szczebla krajowego, regionalnego i subregionalnego, tj. Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030. Niniejszy dokument oczywiście zgodny jest również z szerszym zakresem dokumentów planistycznych o zakresie krajowym. Wykazaniu tej zgodności poświęcony został osobny podrozdział.

Przebieg planowania strategicznego, w tym sposoby włączenia partnerów w przygotowanie strategii

Prace związane z przygotowaniem *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* obejmowały w szczególności następujące działania:

1. Opracowanie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej powiatu w oparciu o dane statystyki publicznej w układzie dynamicznym (kilkuletnim) i porównawczym (benchmarkingowym). Do układu porównawczego użyto wszystkich powiatów

sąsiadujących z powiatem radomszczańskim. W trakcie prac wykorzystano dane ogólnokrajowe (Bank Danych Lokalnych) co umożliwiło porównanie poszczególnych wskaźników wśród powiatów grupy porównawczej. Dodatkowo posiłkowano się danymi lokalnymi, jakimi są raporty ze stanu Powiatu oraz strategie i dokumenty wykonawcze Powiatu Radomszczańskiego.

2. Przygotowanie i przeprowadzenie sondażu społecznego wśród mieszkańców z zakresu preferencji i potrzeb rozwojowych powiatu.
3. Przygotowanie i przeprowadzenie sondażu społecznego wśród uczniów szkół ponadpodstawowych z zakresu preferencji rozwojowych oraz oczekiwań w kontekście kolejnych lat.
4. Przeprowadzenie warsztatów strategicznych z kluczowymi interesariuszami lokalnymi:
 - przedstawienie aktualnych zmian w ramach systemu planowania strategicznego w Polsce oraz procesu opracowania strategii rozwoju powiatu, omówienie standardów i dobrych praktyk;
 - prezentacja podstawowych wskaźników oraz trendów opisujących rozwój społeczno-gospodarczy powiatu – wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej;
 - prezentacja wniosków z przeprowadzonego sondażu społecznego wśród mieszkańców z zakresu preferencji i potrzeb rozwojowych powiatu;
 - przeprowadzenie analizy zasobów własnych i otoczenia powiatu – analiza SWOT, analiza potrzeb rozwojowych i potencjału powiatu, formułowanie wizji rozwoju;
 - identyfikacja głównych wyzwań i kierunków rozwoju powiatu, korzystając ze wsparcia wyników sondażu społecznego, wniosków z diagnozy społeczno-gospodarczej oraz dyskusji nad analizą SWOT;
 - budowa celów strategicznych (długofalowych) i celów operacyjnych (średniookresowych);
 - identyfikacja kierunków zadań w ramach poszczególnych celów;
 - określenie ram organizacyjno-logistycznych realizacji zadań.
5. Określenie zgodności obszarów rozwoju oraz celów strategicznych z priorytetami dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym i regionalnym.
6. Określenie systemu wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii, w tym opracowanie mierników realizacji celów.
7. Weryfikacja projektu strategii z organami opiniującymi.
8. Poddanie projektu strategii konsultacjom społecznym.
9. Opracowanie ostatecznej wersji *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030*.

DIAGNOZA PODSTAWOWYCH UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ROZWOJOWYCH ORAZ POTENCJAŁU POWIATU RADOMSZCZAŃSKIEGO

Ważnym elementem prac nad *Strategią Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* było opracowanie kompleksowej diagnozy uwarunkowań i potrzeb rozwojowych oraz potencjału powiatu. Diagnoza realizowana była za pomocą ilościowych i jakościowych metod badawczych. W pierwszym przypadku przeprowadzona została analiza społeczno-gospodarcza powiatu w ujęciu dynamicznym i porównawczym, bazująca na danych statystyki publicznej. W rozdziale zamieszczono najważniejsze wnioski z przeprowadzonej analizy (cała diagnoza stanowi załącznik nr 1). W drugim przypadku przeprowadzono badania sondażowe w formie ankiety on-line wśród mieszkańców powiatu oraz uczniów szkół ponadpodstawowych. Wyniki badań sondażowych miały charakter pomocniczy i zostały wykorzystane na spotkaniach warsztatowych.

Mieszkańcom zaproponowano wypełnienie elektronicznego formularza zamieszczonego na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Radomsku. Sondaż trwał niemal miesiąc (od 19 kwietnia do 17 maja 2023 r.) i finalnie wzięło w nim udział 170 osób. Respondenci odpowiadali na pytania dotyczące przywiązania do miejsca zamieszkania, w zakresie oceny warunków życia oraz jakości i dostępności usług publicznych na terenie powiatu (w obszarach: obsługa administracyjna, środowisko, transport i infrastruktura komunikacyjna, bezpieczeństwo publiczne, edukacja i wychowanie, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, biznes i rynek pracy, kultura i rekreacja), a także dotyczące możliwości i kierunków rozwoju powiatu. Informacje o badaniu zostały upublicznione na stronie internetowej Powiatu, gmin oraz w mediach, w tym w mediach społecznościowych. Dodatkowo zdecydowano się na przygotowanie tradycyjnej, papierowej wersji ankiety, którą rozmieszczono w budynku Starostwa Powiatowego, jednostkach podległych Powiatowi oraz Miejskim Domu Kultury w Radomsku, Miejskiej Bibliotece Publicznej, Muzeum Regionalnym w Radomsku oraz Miejskim Ośrodku Sportu i Rekreacji w Radomsku, celem wypełnienia jej przez mieszkańców odwiedzających starostwo i wymienione instytucje.

Sondaż wśród młodzieży realizowany był również przez niemal cały miesiąc (od 21 kwietnia do 17 maja 2023 r.) przy wykorzystaniu szkolnych systemów elektronicznych. Uczniów szkół ponadpodstawowych poproszono o wypełnienie ankiety on-line, której celem było przede wszystkim poznanie ich oceny powiatu radomszczańskiego jako miejsca do życia. Dodatkowo poproszono o określenie jakie czynniki wpływają na jego atrakcyjność. Zapytano również o ich dalsze plany oraz na ile są w stanie realizować swoje cele życiowe w powiecie. Poszerzając te odpowiedzi o plany mieszkaniowe młodzieży w kontekście najbliższych dziesięciu lat otrzymano obraz powiatu z perspektywy młodego mieszkańca. W badaniu wzięło udział 471 uczniów.

Kluczowe wnioski dla planowania strategicznego wynikające z obu badań sondażowych również opisano w rozdziale. Pełne podsumowanie wyników przeprowadzonych badań sondażowych stanowi załącznik nr 2.

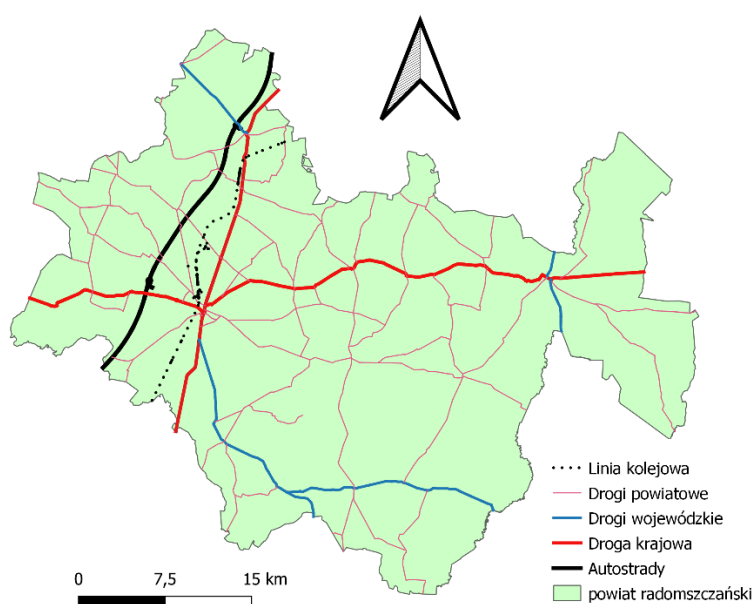
Podsumowanie diagnozy społeczno-gospodarczej powiatu

Wyniki diagnozy zostały podzielone na poszczególne obszary:

a) wynikające z położenia powiatu

Powiat radomszczański zlokalizowany jest w centralnej Polsce, w południowej części województwa łódzkiego. Niewątpliwym atutem lokalizacyjnym powiatu radomszczańskiego jest sieć dróg o znaczeniu krajowym z przebiegającą południkowo przez powiat autostradą A1. Stanowi ona ważny węzeł komunikacyjny, łączący północ i południe kraju oraz umożliwia szybką i sprawną komunikację z większymi miastami w Polsce. Z perspektywy dostępności komunikacyjnej ważną rolę odgrywa również droga krajowa 42, która przebiega przez powiat równoleżnikowo, łącząc się z drogą krajową 91 w mieście Radomsko. Uzupełnieniem sieci drogowej są drogi wojewódzkie, powiatowe oraz gminne. Drogi powiatowe w powiecie radomszczańskim w większości są jednojezdniowe, a ich stan techniczny można określić w zdecydowanej większości jako dobry, umożliwiającą sprawną komunikację pomiędzy miejscowościami. Wiele z nich przeszło modernizacje i remonty w ciągu ostatnich lat, co wpłynęło na poprawę stanu technicznego dróg i zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego. Oczywiście, utrzymanie dobrego stanu sieci dróg powiatowych będzie jednym z głównym zadań Powiatu w perspektywie kolejnych lat.

Rysunek 1. Mapa sieci dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz linii kolejowych w powiecie radomszczańskim

Źródło. Opracowanie własne.

Przez powiat radomszczański przebiega również linia kolejowa o znaczeniu państwowym nr 1 Warszawa Zachodnia – Katowice o łącznej długości 316 km. Jest to dwutorowa, zelektryfikowana magistrala. Przebiega przez Gorzędów (przystanek osobowy), Kamieńsk (przystanek osobowy), Gomunice (stacja), Dobryszyc (przystanek osobowy), m. Radomsko (stacja) oraz Bobry (przystanek osobowy). Odcinek ten stanowi równocześnie fragment Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej.

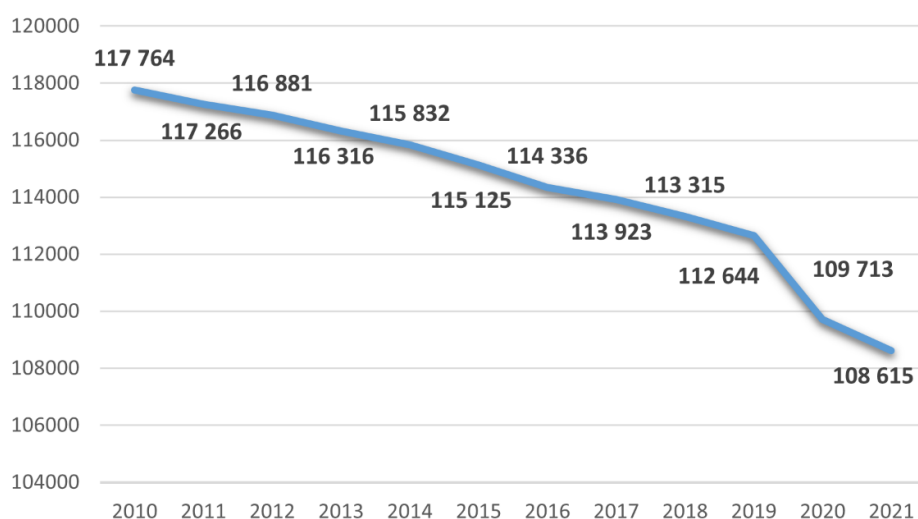
Położenie powiatu nie niesie ze sobą większych zagrożeń naturalnych. Zagrożenie powodziowe ma raczej charakter lokalny. Obszary zagrożone występowaniem powodzi znajdują się na całej długości rzeki Warty (wraz z jej dopływami: Kanał Warty oraz Kanał Lodowy), Pilicy (rzeka Pilica na znacznym odcinku stanowi rzekę graniczną pomiędzy granicami powiatów oraz województw) przepływających przez powiat radomszczański. Rzeką Luciążą oraz Widawką powodują lokalne podtopienia na brzegach przepływając przez powiat radomszczański.

Konsekwencje:	Wyzwania:
<ul style="list-style-type: none"> • potencjał osiedleńczy związany z dostępnością do dużych ośrodków administracyjnych; • dobra dostępność komunikacyjna – strefa inwestycyjna zlokalizowana bezpośrednio przy autostradzie A1; • lokalne zagrożenia powodziowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • zapobieganie rozwarstwieniu gospodarczemu powiatu ze względu na odmienny charakter zachodniej i wschodniej części powiatu; • zabieganie o poprawę stanu dróg w powiecie, łącznie z budową południowego korytarza miasta Radomsko; • podnoszenie atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej powiatu oraz w zakresie oferty spędzania czasu wolnego, przy zachowaniu dbałości o stan środowiska naturalnego.

b) wynikające z przeszłych oraz przyszłych procesów demograficznych

Przeprowadzona analiza danych statystycznych pokazuje, że demografia jest jednym z najpoważniejszych problemów i zarazem wyzwań rozwojowych powiatu radomszczańskiego. Liczba ludności na koniec roku 2021 wyniosła **108 615 osób** i była niższa o 9149 osób względem roku 2010 (-7,77%). Tendencja ta miała miejsce w całym regionie. We wszystkich powiatach okalających powiat radomszczański w analizowanym okresie zmniejszyła się liczba ludności, jednak jedynie w powiecie koneckim procentowy ubytek był większy (-10,98%).

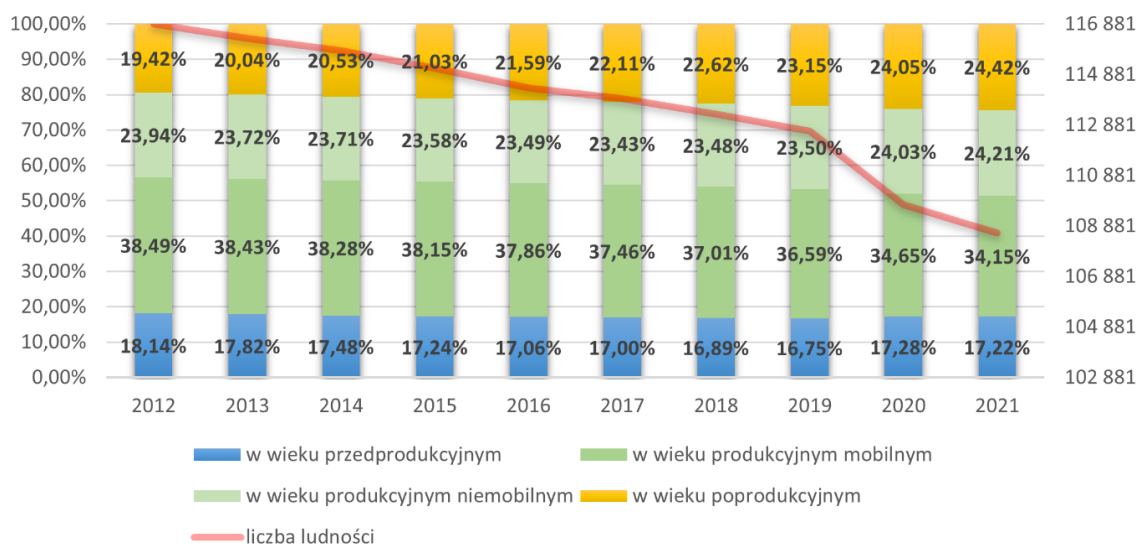
Wykres 1. Liczba ludności powiatu radomszczańskiego w latach 2010-2021

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Równie niekorzystnie prezentuje się struktura demograficzna ludności powiatu. Osoby najstarsze, w wieku poprodukcyjnym, stanowiły w 2021 r. 24,42% ogółu wobec 19,42% odnotowanych w roku 2012. Najgorzej pod tym względem prezentuje się gmina Żytno (28,4%) oraz miasto Radomsko (26,67%). Najniższy odsetek osób starszych jest w gminie Dobryczyce (18,34%). Przyczynami takiego stanu rzeczy były obserwowane przez cały okres 2010-2021 ujemne wartości wskaźników przyrostu naturalnego i salda migracji. Pierwszy z nich, w przeliczeniu na 1000 osób, wyniósł -8,04 (rok 2021), drugi, także w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniósł -2,0 (rok 2021).

Wykres 2. Ludność powiatu radomszczańskiego w podziale na ekonomiczne grupy wieku

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS.

Ujemny bilans migracyjny powiatu spowodowany jest głównie wyprowadzką mieszkańców do innych powiatów w kraju. Migracje zagraniczne stanowią niewielki odsetek. W ostatnich trzech analizowanych latach nastąpiła jednak zmiana trendu i teraz więcej osób wraca z zagranicy do powiatu radomszczańskiego niż decyduje się na wyprowadzkę poza granice kraju. Prognozy demograficzne wskazują na dalszy spadek liczby mieszkańców oraz zwiększanie się odsetka osób w wieku poprodukcyjnym. Jeśli zatem działania zmierzające do poprawy struktury demograficznej okażą się nieskuteczne, konieczne może się okazać głębokie przeorientowanie systemu usług publicznych (np. w zakresie opieki medycznej), ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb osób najstarszych.

Konsekwencje:	Wyzwania:
<ul style="list-style-type: none"> • pogarszająca się sytuacja demograficzna powiatu – systematyczny spadek liczby ludności; • szybsze wyludnianie się południowo-wschodniej części powiatu; • zmiana zapotrzebowania na określone rodzaje usług publicznych; • zmniejszenie liczby uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych w kolejnych latach. 	<ul style="list-style-type: none"> • podejmowanie działań zmierzających do wstrzymania lub przynajmniej spowolnienia negatywnych trendów demograficznych; • kreowanie atrakcyjnego wizerunku powiatu jako miejsce pożądanego do osiedlenia się; • pobudzenie atrakcyjności osiedleńczej południowo-wschodniej części powiatu.

c) wynikające z sytuacji gospodarczej

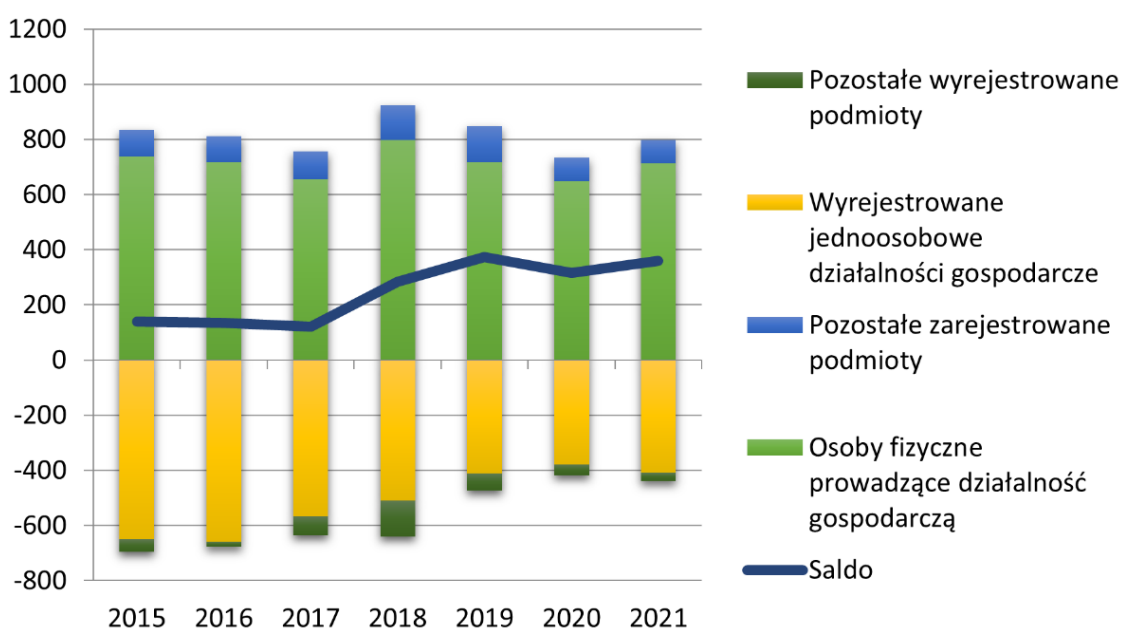
Rozwój kojarzy się w pierwszej kolejności z rozwojem gospodarczym. Jako najważniejszy punkt na „mapie gospodarczej powiatu radomszczańskiego” należy uznać miasto Radomsko. To tutaj znajduje się między innymi strefa inwestycyjna o powierzchni 164 ha będąca podstrefą Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Niewątpliwą zaletą strefy jest jej lokalizacja przy drodze krajowej DK-1/A1 oraz uzbrojenie w infrastrukturę techniczną i komunikacyjną. Problemem dla mieszkańców powiatu, związanym z ulokowaniem strefy przy zjeździe z autostrady są utrudnienia komunikacyjne w godzinach zwiększonej intensywności lokomocyjnej pracowników strefy.

Na koniec 2022 r. w powiecie radomszczańskim działało 10638 podmiotów gospodarki narodowej wpisanej do rejestru REGON i było to o 1849 więcej niż w roku 2012 (wzrost o 21%). Niemal połowa firm (48,5%) zarejestrowana była w m. Radomsku – wskaźnik ten spada od 2006 roku. W 2021 roku spośród wszystkich zarejestrowanych podmiotów na terenie powiatu, najwięcej (25,03%) funkcjonowało w branży związanej z handlem hurtowym i detalicznym oraz naprawą pojazdów samochodowych, włączając w to motocykle. Jest to ogólnopolska tendencja, którą doskonale można zaobserwować w pozostałych powiatach oraz gminach województwa łódzkiego. Kolejną pod względem liczebności branżą jest przetwórstwo przemysłowe (16,67%) związane między innymi z przemysłem meblarskim, z którym kojarzony

jest powiat radomszczański. Siedziby tutaj mają liczne firmy produkujące meble i akcesoria meblowe. Zdecydowaną większość wszystkich podmiotów stanowiły firmy małe, zatrudniające nie więcej niż 9 pracowników, ale było też sześć zakładów zatrudniających przynajmniej 250 osób. Więcej dużych zakładów było jedynie w powiecie bełchatowskim. Niepokojący trend miał miejsce w mniejszych firmach - tych zatrudniających od 10 do 49 osób. W porównaniu do 2012 roku liczba podmiotów zmniejszyła się o 51 (13,3%). Ubyło również (o 6) przedsiębiorstw liczących od 50 do 250 pracowników. W przypadku tych pierwszych przedsiębiorstw mamy do czynienia z trendem dotyczącym wszystkie powiaty z grupy porównawczej oraz województwo łódzkie jako całość. Z racji na wysoki udział jednoosobowych działalności gospodarczych w ogóle podmiotów, to właśnie ten rodzaj działalności cechował największy zakres wahań podmiotów nowo zarejestrowanych do podmiotów wyrejestrowanych. Fakt ten, wynika między innymi z tego, że jednoosobowe działalności gospodarcze są bardziej podatne na dynamicznie zmieniającą się sytuację gospodarczą regionu, wzrosty cen energii oraz na zmiany w prawie.

Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców prezentuje powiat radomszczański w korzystnym świetle – odnotowana w 2021r. wartość 952 podmiotów jest trzecią największą w grupie porównawczej. W rozbiciu na poszczególne jednostki najczęściej podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na liczbę ludności przypada w m. Radomsku (1152), gminach Przedbórz (966), Dobryszycie (950), Kobiele Wielkie (943) oraz Radomsko (939). Najgorsza sytuacja jest we wschodniej części powiatu w gminach Żytno (575) oraz Masłowice (622).

Wykres 3. Nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej na terenie powiatu radomszczańskiego

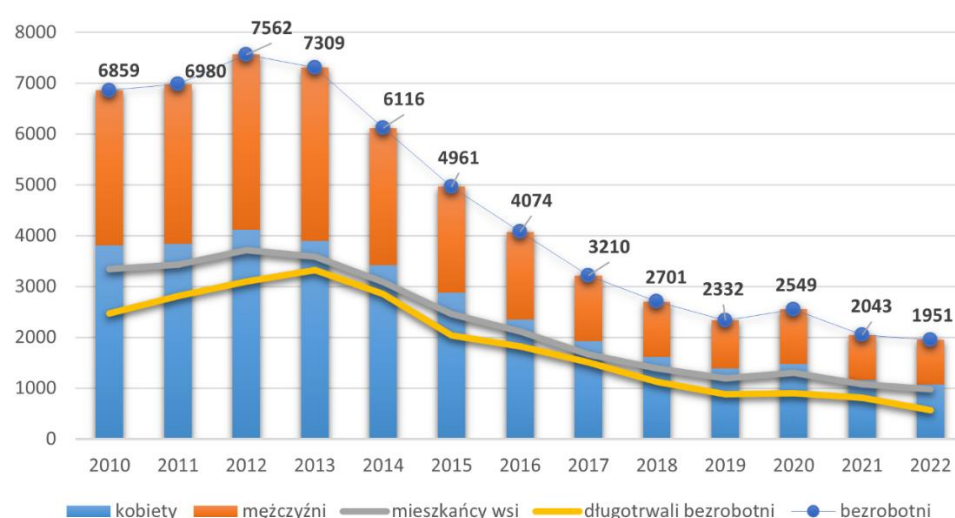

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

W powiecie radomszczańskim w 2021 roku przeciętna pensja wynosiła 4 807,65 zł brutto. Wartość ta stanowiła 80,1% wartości średniej krajowej. Przeciętne wynagrodzenie w województwie łódzkim w tym czasie wyniosło 5 622,29 zł. Na tle grupy porównawczej powiat radomszczański wypadł lepiej jedynie w odniesieniu do powiatu piotrkowskiego.

Rok 2022 przyniósł rekordowo niskie bezrobocie w powiecie radomszczańskim. Na koniec tego roku zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Radomsku było 1951 mieszkańców. Historycznie najniższa liczba osób bezrobotnych miała miejsce w czerwcu 2022 roku – 1826 osób. Stopa bezrobocia na poziomie 5% była najniższą w grupie porównawczej.

Wykres 4. Bezrobotni w powiecie radomszczańskim w latach 2010-2022 (stan na 31.XII)

Źródło. Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wśród trendów i zjawisk uwidaczniających się w nieco głębszej analizie zwracał uwagę przede wszystkim odsetek bezrobotnych w wieku między 25 a 34 rokiem życia. To właśnie w tej grupie wiekowej statystycznie było najwięcej osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy. W ujęciu bezwzględny na grudzień 2022 r. największa liczba zarejestrowanych bezrobotnych charakteryzowała miasto Radomsko (891 osób). Powyżej 100 osób bezrobotnych było w gminach: Przedbórz (123), Gidle (118) oraz Radomsko (106). Najmniej bezrobotnych było w gminie Łgota Wielka (59), Ładzice (61), Kobbiele Wielkie i Kodrąb (po 63 osoby).

Konsekwencje:	Wyzwania:
<ul style="list-style-type: none"> Specjalna Strefa Ekonomiczna na terenie miasta Radomsko; mocniejsze uprzemysłowienie zachodniej części powiatu wynikające między innymi z przewag komunikacyjnych; przemysłowy profil powiatu związany między innymi z przemysłem meblarskim; 	<ul style="list-style-type: none"> wsparcie przemysłu meblarskiego celem zwiększenia ich konkurencyjności rynkowej; wykorzystanie procesu transformacji energetycznej – Obszar Nowej Energii; pozyskiwanie nowych inwestorów generujących dobrze płatne miejsca pracy w tym związanych z Gospodarką 4.0;

• stale rosnąca liczba firm zarejestrowanych na terenie powiatu; • rekordowo niskie bezrobocie; • niskie i tym samym nieatrakcyjne przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto.	• wsparcie rozwoju przedsiębiorczości oraz kształtowanie przedsiębiorczych postaw wśród mieszkańców powiatu; • zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu; • współpraca z samorządami gminnymi oraz przedsiębiorcami w zakresie kształcenia zawodowego, poprzez dostosowania oferty kształcenia do potrzeb rynku pracy.

d) wynikające z potrzeb polityki społecznej oraz ochrony zdrowia

Za opiekę medyczną na terenie powiatu w głównej mierze odpowiada Szpital Powiatowy w Radomsku. Szpital jest placówką o wielospecjalistycznym profilu udzielanych świadczeń medycznych. Położenie powiatu powoduje, że pacjentami są nie tylko mieszkańcy powiatu radomszczańskiego, ale również południowej części województwa łódzkiego w szczególności powiatów ościennych: pączańskiego, bełchatowskiego oraz piotrkowskiego. W przeciwieństwie do większości szpitali powiatowych w Polsce, sytuacja finansowa Szpitala w Radomsku jest stabilna - zysk w wysokości 3,88 mln złotych za rok 2022. Problemem natomiast jest brak lekarzy specjalistów. To właśnie brak kadry lekarskiej (kierownika i lekarzy pediatrów) jest powodem, że obecnie nie funkcjonuje Oddział Dziecięcy. Powiat Radomszczański jest również organem założycielskim dla Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej PRO FAMILIA w Radomsku, w ramach którego funkcjonują dwie przychodnie. Podstawowym elementem lokalnego systemu opieki zdrowotnej, zwłaszcza w gminach wiejskich są tzw. przychodnie. Najczęściej funkcjonują one w formie samorządowej jednostki organizacyjnej. W 2023 roku na obszarze powiatu radomszczańskiego funkcjonowało 14 Samodzielnych Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. Wraz ze starzeniem się społeczeństwa można spodziewać się wzmocnienia podaży na usługi opieki długoterminowej. Opieka geriatryczna świadczona jest głównie w POZ, poradniach i na oddziałach geriatrycznych. W ramach Szpitala Powiatowego w Radomsku funkcjonuje Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy dysponujący łącznie 75 łózkami. Dla części osób starszych będzie potrzebna zapewnienie również pomocy środowiskowej. Większość zadań z zakresu pomocy społecznej przypisanych samorządom realizują gminy. Statystyki pokazują, że w analizowanym okresie 2014-2021 spadła liczba beneficjentów pomocy społecznej w powiecie radomszczańskim z 11,9 tys. do 5,4 tys. – był to spadek o 54%. Wśród powodów przyznawania pomocy przez ośrodki pomocy społecznej dominują: ubóstwo (26%), niepełnosprawność (19%), długotrwała lub ciężka choroba (17%) oraz bezrobocie (14%). Przeliczając liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na liczbę mieszkańców otrzymamy wartość 501 (na koniec 2021 roku). Plasuje to powiat radomszczański na przedostatnim miejscu w grupie porównawczej. Na zmniejszenie liczby beneficjentów pomocy środowiskowej wpływ miały między innymi uwarunkowania płacowe: znaczny wzrost płacy minimalnej przy niewielkim wzroście kryterium dochodowego. Z ramienia Powiatu główną jednostką pomocy

społecznej jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku. Dodatkowo Powiat Radomszczański jest organem prowadzącym dla wielu placówek z tego zakresu – głównie są to domy pomocy społecznej oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze dla dzieci i młodzieży: Dom Pomocy Społecznej w Radomsku, Dom Pomocy Społecznej w Radziechowicach, Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „KAMIL” w Strzałkowie, Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza KAMIL II w Kodrębie. W 2022 roku pieczę zastępczą objętych było łącznie 227 dzieci. Najczęstszą formą pomocy było umieszczenie dziecka w rodzinie zastępczej spokrewnionej. Dodatkowo PCPR w Radomsku finansował koszty utrzymania 46 dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie innych powiatów oraz kolejnych 67 dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na terenie innych powiatów. W roku 2019 uruchomiono pierwszą placówkę opiekuńczo – wychowawczą na terenie powiatu radomszczańskiego typu socjalizacyjnego (w Strzałkowie) a w roku 2022 drugą (w Kodrębie). Powiat Radomszczański dysponuje również dwoma „Mieszkaniem Usamodzielnienia”. Przeznaczone są one dla pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej w celu ich przygotowania do usamodzielnienia. Osoby niesamodzielne, wymagające opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności mogą zostać umieszczone w domu pomocy społecznej. Na terenie powiatu funkcjonują dwa domy pomocy społecznej, dla których organem prowadzącym jest Powiat Radomszczański dysponujące łącznie 196 miejscami. Jak wynika z analizy demograficznej, w powiecie radomszczańskim mamy do czynienia ze społeczeństwem starzejącym się. Ze względu na ten postępujący proces, potrzebny będzie dalszy rozwój usług opiekuńczych oraz rehabilitacyjnych, zarówno w formie instytucjonalnej jak i deinstytucjonalizowanej.

Konsekwencje:	Wyzwania:
<ul style="list-style-type: none"> perspektywa nieuniknionego wzrostu zapotrzebowania na opiekę zdrowotną, w tym na usługi specjalistyczne, związanego ze zmianami w strukturze demograficznej; braki kadrowe uniemożliwiające uruchomienie Oddziału Dziecięcego w Szpitalu. 	<ul style="list-style-type: none"> zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom powiatu poprzez doskonalenie systemu ochrony zdrowia, w tym w kontekście zmian w strukturze demograficznej; zapewnienie mieszkańcom dostępu do lekarzy specjalistów; rozwój usług opieki długoterminowej w odpowiedzi na tendencje demograficzne; utrzymanie dobrej sytuacji finansowej Szpitala Powiatowego.

e) związane z zapewnieniem bezpieczeństwa na terenie powiatu

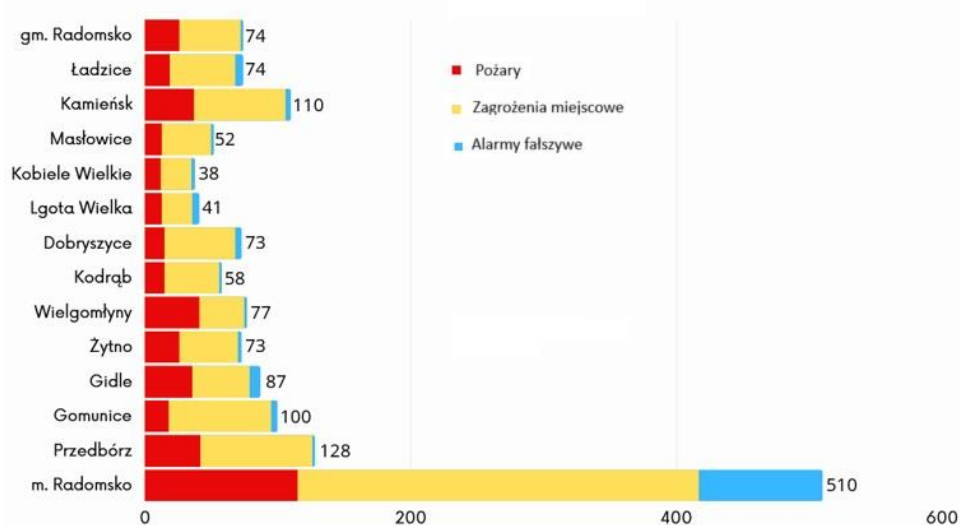
Ważnym aspektem rzutującym na obraz powiatu jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania jest kwestia bezpieczeństwa. W latach 2019-2022 zmniejszyła się liczba interwencji podejmowanych przez policjantów z Komendy Powiatowej Policji w Radomsku. W 2022 roku policja przeprowadziła 15992 interwencje zgłoszone służbie dyżurnej. To o 2591 mniej niż w roku 2019 - spadek o 13,9%. W perspektywie ostatnich czterech lat zmniejszyła się liczba popełnionych przestępstw na terenie powiatu: z 1926 w roku 2019 do 1800 w roku 2022. Niestety zmniejszyła się również ogólna wykrywalność sprawców. W 2020 roku wynosiła ona

85,61%, a w roku 2022 - 78,44%. Spośród wszystkich przestępstw największą grupę stanowiły te o charakterze kryminalnym.

W zakresie bezpieczeństwa publicznego można zauważyć, że poprawiło się bezpieczeństwo na drogach powiatu radomszczańskiego, nawet pomimo wzrostu natężenia ruchu samochodowego. W 2011 roku na drogach powiatu miały miejsce 272 wypadki drogowe, wskutek których śmierć poniosły 23 osoby a kolejne 343 zostały ranne. W roku 2021 takowych wypadków było o ponad 66% mniej – 90. Zginęło w nich 21 osób a 125 zostało rannych. Zmniejszyła się również liczba zgłoszonych kolizji drogowych.

Z bezpieczeństwem na drogach powiązana jest również działalność jednostek straży pożarnej. Na terenie powiatu funkcjonuje Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Radomsku oraz 95 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, z których 24 należą do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego (KSRG). Działalność ratunkowo - gaśnicza jednostek straży pożarnej uzależniona jest od występowania zagrożeń i może zależeć od szeregu różnych czynników (np. długotrwałego okresu bez opadów atmosferycznych, gwałtownych opadów, wichur itp.). W 2022 roku strażacy powiatowi podjęli 1495 interwencji. Rokiem szczególnym był rok 2020, gdzie oprócz swoich zwyczajowych zadań strażacy Państwowej Straży Pożarnej wraz z druhami ochotniczych straży pożarnych dowozili osobom objętym kwarantanną żywność, leki i niezbędne do życia artykuły. Dodatkowo przewozili także personel medyczny oraz próbki analiz medycznych co przełożyło się na większą liczbę wyjazdów. Z uwagi na gęstość zaludnienia oraz skalę wielkości miasta Radomsko, to właśnie na jego obszarze strażacy musieli podejmować najwięcej interwencji. W 2022 roku miało miejsce 510 działań, z czego najwięcej dotyczyło zagrożeń miejscowych. Kolejnymi dwiema gminami o najwyższej liczbie podjętych działań są dwie gminy miejsko-wiejskie: Przedbórz i Kamieńsk. Najrzadziej strażacy interweniowali w gminach Kobbiele Wielkie oraz Lgota Wielka.

Wykres 5. Zdarzenia ogółem w 2022 roku wg gmin

Źródło. Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Radomsku

Konsekwencje:	Wyzwania:
<ul style="list-style-type: none"> • podniesienie bezpieczeństwa w ruchu drogowym; • spadek liczby przestępstw w ostatnich latach, w tym przestępstw o charakterze kryminalnym; • 95 jednostek OSP na terenie powiatu z czego 24 w KSRG. 	<ul style="list-style-type: none"> • zwiększenie poziomu wykrywalności przestępstw; • utrzymanie malejącego trendu liczby wypadków drogowych; • dalsze wsparcie jednostek straży pożarnej oraz policji na terenie powiatu; • prowadzenie działań inwestycyjnych, informacyjnych oraz szkoleniowych na rzecz podniesienia poziomu bezpieczeństwa.

f) związane z rozwojem mieszkańców

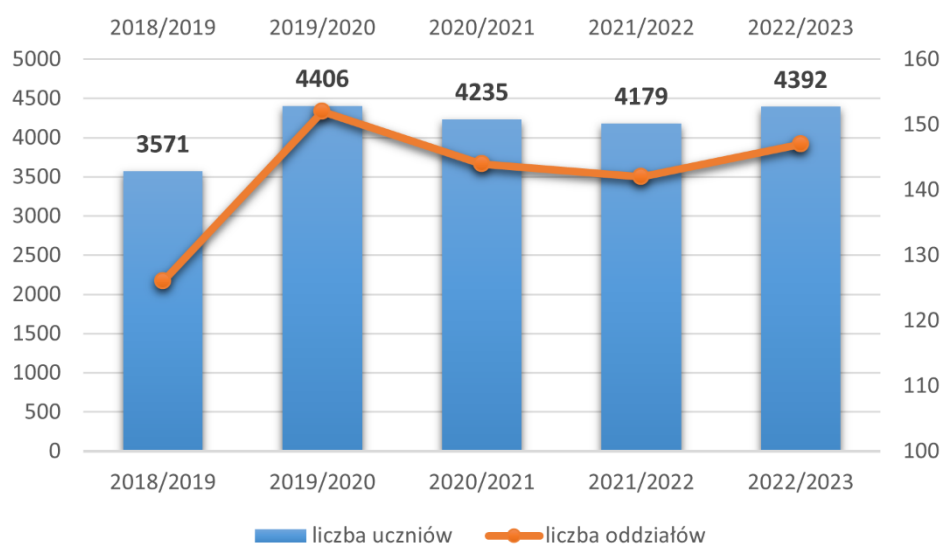
Rozwój mieszkańców może mieć charakter wielowątkowy. Pierwszym elementem jest nauka. Samorząd powiatowy jest organem prowadzącym dla wielu placówek edukacyjnych. Ponadpodstawowy profil edukacji powiązany jest z lokalnym rynkiem pracy, co uwidocznione jest w profilach prowadzonych szkół:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Feliksa Fabianiego w Radomsku,
- II Liceum Ogólnokształcące im. Krzysztofa Kamila Baczyńskiego,
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych nr 1 im. Stanisława Staszica w Radomsku (III Liceum Ogólnokształcące, Technikum Mechaniczno-Budowlane oraz Branżowa Szkoła I stopnia nr 4),
- Zespół Szkół Drzewnych i Ochrony Środowiska w Radomsku (Technikum Drzewne i Ochrony Środowiska im. Mikołaja Kopernika, Branżowa Szkoła I stopnia nr 3 imienia Mikołaja Kopernika, Centrum Kształcenia Zawodowego),
- Zespół Szkół Ekonomicznych im. Tadeusza Kotarbińskiego w Radomsku (Technikum),
- Zespół Szkół Elektryczno-Elektronicznych im. prof. dr. inż. Janusza Groszkowskiego w Radomsku (Technikum Elektryczno-Elektroniczne, Branżowa Szkoła I stopnia),
- Zespół Szkół Ponadpodstawowych w Przedborzu (Liceum Ogólnokształcące, Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych).

Dodatkowo, samorząd powiatu jest także organem prowadzącym dla Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Księdza Jana Twardowskiego w Radomsku, Zespołu Placówek Oświatowo-Wychowawczych w Radomsku (Bursa Szkolna nr 1, Szkolne Schronisko Młodzieżowe), Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Radomsku. Sieć placówek edukacyjnych prowadzonych przez Powiat jest zatem skoncentrowana w głównym mieście powiatu – Radomsku. Powyżej wymienione placówki nie są jedynymi z oferty, z których może skorzystać młodzież. Na terenie powiatu radomszczańskiego działają również szkoły publiczne i niepubliczne dotowane przez Powiat Radomszczański oraz Zespół Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Dobryszycach i Zespół Szkół Ponadpodstawowych im. Tadeusza Kościuszki w Kamieńsku. W roku szkolnym 2022/2023 w szkołach dla których organem prowadzącym był Powiat Radomszczański uczyło się 4392 uczniów w 142 oddziałach. Było to o 213 osób więcej

niż w roku poprzednim. Wyższa liczba uczniów w roku szkolnym 2022/2023 oraz 2023/2024 jest konsekwencją reformy edukacyjnej nakładającej obowiązek szkolny na sześciolatków. To właśnie obecnie oba te roczniki aplikowały do klas pierwszych szkół średnich. Konsekwencją tych działań na szczeblu rządowym będzie bardzo niska liczba abiturientów ósmych klas szkół podstawowych w roku szkolnym 2024/2025, co przełoży się na rekrutację do szkół ponadpodstawowych prowadzonych przez Powiat Radomszczański. Biorąc pod uwagę prognozy demograficzne, liczba uczniów w kolejnych latach będzie się sukcesywnie zmniejszać.

Wykres 6. Liczba uczniów szkół prowadzonych przez Powiat Radomszczański

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Radomsku.

Szkoła często bywa miejscem pierwszej aktywności społecznej młodych mieszkańców powiatu. Partycypacja społeczna przejawiająca się zaangażowaniem w działalność fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych bywa mierzona liczbą takich organizacji, choć wskaźnik ten w żaden sposób nie obrazuje jakości i efektywności ich działania. Warto jednak wspomnieć, że na terenie powiatu radomszczańskiego w 2022 r. zarejestrowane było 45 fundacji oraz 332 stowarzyszenia i organizacje społeczne (razem 377 podmiotów). W porównaniu do roku 2010 oznacza to wzrost o 115 organizacji (niemal 44%). W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców dało to rezultat 34 podmiotów. W większości porównywanych powiatów wartość ta wahała się między 33 a 35. Jedynie w powiecie częstochowskim wyniosła 31 a w powiecie włoszczowskim 44.

Mieszkańcy mogą również rozwijać się poprzez swoje zaangażowanie w działalność kulturalną i sportową. Ważnym elementem lokalnego, zwłaszcza na terenach wiejskich, systemu kultury są domy kultury oraz ośrodki kultury. To właśnie tam, w różnego rodzaju sekcjach mieszkańcy mogą rozwijać swoje umiejętności. Aktywność sportowa mieszkańców nie zawsze przekłada się na oficjalne członkostwo w klubie sportowym, stąd trudna do oszacowania liczba osób uprawiających sport. Według danych GUS w 2020 roku na terenie powiatu zarejestrowanych było 39 klubów sportowych (łącznie z uczniowskimi klubami sportowymi).

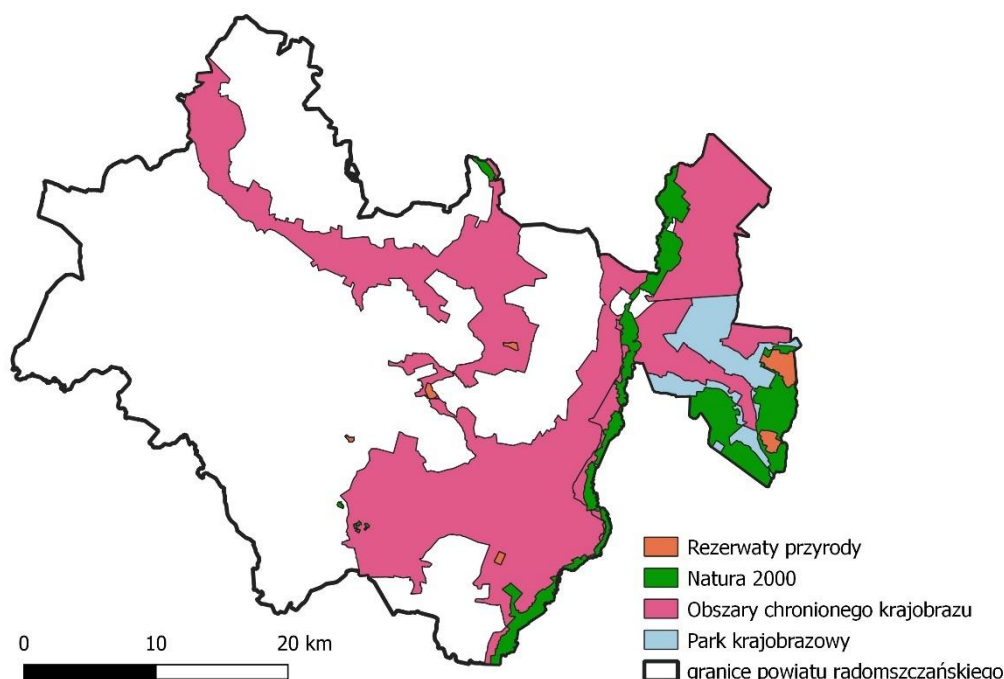
Konsekwencje:	Wyzwania:
<ul style="list-style-type: none"> • subwencja oświatowa nie pokrywająca wydatków na oświatę; • szeroki zakres oferty edukacyjnej na obszarze powiatu; • rosnąca liczba organizacji pozarządowych; • wzrost kwot przeznaczanych przez Powiat na współpracę z organizacjami społecznymi. 	<ul style="list-style-type: none"> • dostosowanie oferty edukacyjnej powiatu do zmniejszającej się liczby uczniów; • powiązanie oferty edukacyjnej powiatu z rynkiem pracy i rozwojem przemysłu 4.0; • utrzymanie współpracy międzynarodowej szkół; • utworzenie Branżowego Centrum Umiejętności jako unikatowej w skali kraju jednostki kształcącej w dziedzinie gospodarki związanej z meblarstwem; • utrzymanie dalszego wzrostu liczby organizacji pozarządowych oraz pobudzanie ich aktywności; • zwiększenie efektywności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych przez NGO's; • podejmowanie działań propagujących zdrowy styl życia.

g) wynikające ze stanu oraz potencjału środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Powiat radomszczański posiada ciekawe walory przyrodniczo-krajobrazowe. Świadczy o tym odsetek powierzchni chronionej, która według stanu na koniec 2021 r. wynosiła 38,1% powierzchni powiatu. Jest to wyższy wskaźnik niż w województwie łódzkim (19,5%) oraz kraju (32,3%). Większość obszarów chronionych położonych jest w południowo-wschodniej części Powiatu, co prezentuje rysunek nr 2.

Na terenie powiatu radomszczańskiego zlokalizowanych jest również 88 pomników przyrody o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów. Najczęściej ochroną pomnika przyrody objęte są drzewa. Najwięcej tych form ochrony przyrody znajduje się na terenie gminy Przedbórz. Walory przyrodnicze mają również wpływ na rozwój gospodarczy powiatu. Ich obecność często uniemożliwia lokację przemysłu, który mógłby negatywnie oddziaływać na środowisko naturalne. W przypadku powiatu radomszczańskiego widoczny jest właśnie bardziej przemysłowy charakter jego zachodniej części. Ważnym elementem rozwoju gospodarczego powiatu jest zatem jego zrównoważony charakter, uwzględniający zachowanie środowiska naturalnego. W celu zachowania cennych walorów przyrodniczych należy ograniczyć, czy wręcz uniemożliwić powstawanie działalności uciążliwej dla środowiska i mieszkańców zwłaszcza w południowej i wschodniej części powiatu.

Rysunek 2. Obszary chronione przyrodniczo na tle granic administracyjnych powiatu radomszczańskiego

Źródło. Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ.

Drugim aspektem łączącym środowisko naturalne z rozwojem gospodarczym jest rozwój branży turystycznej. Obecnie na terenie powiatu brakuje spójnej i skoordynowanej oferty turystycznej, a żadna z dostępnych atrakcji nie ma ogólnokrajowej rozpoznawalności. Potencjału turystycznego powiatu radomszczańskiego można upatrywać w wykorzystaniu walorów przyrodniczo-krajobrazowych, zwłaszcza we wschodniej części powiatu np. Przedborskiego Parku Krajobrazowego, co jest zgodne z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego.

Jednym z zasobów przyrodniczych powiatu radomszczańskiego są lasy, które zajmują ponad 46 tys. ha powierzchni powiatu, czyli niemal tyle samo co w powiecie częstochowskim. Jedynie powiat konecki spośród grupy porównawczej jest bardziej zalesionym miejscem – 57 tys. ha. Lasy zajmują ponad 31% powierzchni powiatu radomszczańskiego, czyli najwięcej spośród wszystkich analizowanych powiatów z województwa łódzkiego. Lasy stanowią największy odsetek powierzchni w gminach Przedbórz (54,9%), Radomsko (42,4%) i Żytno (40,0%). Najmniej gruntów leśnych jest w mieście Radomsko (3%) i gminie Lgota Wielka (8,2%).

Rysunek 3. Walory przyrodniczo – krajobrazowe sprzyjające rozwojowi turystyki przyrodniczej i wypoczynkowej

Źródło. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego

Duża lesistość powiatu zachęca do korzystania zarówno ze szlaków pieszych, jak i rowerowych. Szlaki piesze koncentrują się we wschodniej części powiatu, natomiast szlaki rowerowe w części zachodniej. Elementem zagospodarowania turystycznego są również szlaki kajakowe, głównie na rzekach Pilicy i Warty. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego wskazuje jednak na niewykorzystanie potencjału turystyki kajakowej, co jest związane z brakiem kompleksowej infrastruktury turystycznej w dolinach rzek.

Uzupełnieniem potencjału turystycznego jest również turystyka historyczna i sakralna. Na terenie powiatu radomszczańskiego znajduje się 373 zabytków nieruchomych, 841 zabytków ruchomych oraz 2325 stanowisk archeologicznych. Niemal $\frac{1}{3}$ wszystkich zabytków znajduje się na obszarze gminy Przedbórz (29%). Kolejne 54 zlokalizowane są w m. Radomsko. W pozostałych gminach liczba zabytków nieruchomych waha się od 5 (gmina Lgota Wielka) do 27 (gmina Żytno). Większość zabytków stanowią domy (chałupy) lub obiekty o charakterze sakralnym (kościół, klasztor, kaplica, cmentarz, plebania itp.).

Część gmin powiatu radomszczańskiego ma charakter rolniczy. Wpływ na to mają połacie gleb brunatnych właściwych, czyli najczęściej występujących w Polsce. Ziemie te umożliwiają uprawę roślin zbożowych i okopowych, jednak konieczne jest ich intensywne nawożenie. Zgodnie z informacjami zawartymi w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego w gminie Przedbórz występują rędziny (także w gminach Żytno i Gidle), należące do rzędu wapniowcowych, wykształcone z wapieni i margli. W dolinach rzek i cieków powszechne są gleby mułowe i gruntowo-glejowe oraz mady rzeczne.

Z danych uzyskanych z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa wynika, że na obszarze powiatu jest 56 911,95 ha gruntów przeznaczonych pod uprawę. Gminami o największej powierzchni obszarów rolnych są: Masłowice – 6 869,03 ha, Wielgomłyny – 6 658,53 ha, Żytno – 6 532,93 ha, Kodrąb – 6 167,44 ha oraz Kobiele Wielkie – 5 105,90 ha. Na terenie powiatu radomszczańskiego przeważa uprawa zbóż. Znajduje się tu również ponad 120 gospodarstw, które realizują profil ekologiczny, co w skali województwa łódzkiego czyni powiat liderem w tej dziedzinie. Na tle powiatu wyróżnia się gmina Gomunice gdzie łączna powierzchnia gospodarstw ekologicznych to 223,70 ha. Gmina ta specjalizuje się również w produkcji miodu. Gospodarstwa ekologiczne specjalizują się głównie w uprawie zbóż, warzyw i owoców, a także hodowli bydła mięsnego i mlecznego.

Dużym zagrożeniem dla środowiska naturalnego oraz jakości życia mieszkańców jest również zanieczyszczenie powietrza, pochodzące nie tylko z przemysłu, ale także z „niskiej emisji”. Ze złą jakością powietrza, zwłaszcza w okresie od końca października do końca marca, muszą mierzyć się między innymi mieszkańcy miasta Radomsko. To właśnie w tym mieście ulokowana jest jedyna stacja pomiarowa w powiecie radomszczańskim, wchodząca w skład systemu oceny jakości powietrza w Polsce (zarządzanego przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska). Zgodnie z uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego od 1 stycznia 2023 na terenie województwa łódzkiego wprowadza się zakaz używania kotłów i pieców niespełniających wymogów emisyjnych żadnej z klas normy PN-EN 303-5:2012. Dodatkowo, od 1 stycznia 2027 na terenie województwa wprowadzony będzie zakaz korzystania z kotłów i pieców spełniających wymogi emisyjne klas 3. i 4.

Należy również monitorować jakość rzek, gdyż stan jedynie 20% jednolitych części wód powierzchniowych na terenie powiatu określony został jako dobry. W większości przypadków nie zidentyfikowano presji mogącej być przyczyną występujących przekroczeń wskaźników jakościowych. Zły stan Pilicy od Kanału Koniecpol-Radoszewnica do Zwleczy w gminie Żytno

wynika z presji wywieranej przez gospodarkę komunalną, przemysł oraz niską emisję. Na dalszym odcinku zanieczyszczenie rzeki powoduje głównie niska emisja.

Konsekwencje:	Wyzwania:
<ul style="list-style-type: none"> • potencjał na wykorzystanie posiadanych zasobów dziedzictwa kulturowego oraz oferty wypoczynkowo-rozrywkowej do promocji powiatu oraz rozwoju turystyki i związanych z nią usług; • możliwości w zakresie kreowania oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców powiatu i regionu w oparciu o posiadane zasoby środowiskowe; • relatywnie duże zagrożenie dla mieszkańców oraz obniżenie jakości życia związane z zanieczyszczeniem powietrza; • najwięcej gospodarstw ekologicznych w skali województwa; • konieczność stosowania zabiegów podnoszących jakość gleb. 	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie zrównoważonego rozwoju gospodarczego nie ingerującego w środowisko naturalne i walory przyrodniczo-krajobrazowe; • zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych powiatu oraz bioróżnorodności; • utworzenie spójnej oferty turystycznej wykorzystującej potencjał powiatu; • tworzenie i utrzymywanie w odpowiednim stanie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej; • wsparcie w rozwoju infrastruktury turystycznej w dolinach rzek; • poprawa stanu środowiska naturalnego, w szczególności czystości powietrza; • śledzenie trendów rozwoju elektromobilności w powiecie; • prowadzenie działań edukacji ekologicznej; • wsparcie rozwoju gospodarstw rolnych ze szczególnym uwzględnieniem gospodarstw ekologicznych; • wykorzystanie zdrowego stylu życia jako narzędzia w rozwoju rolnictwa ekologicznego.

h) wynikające z sytuacji finansowej Powiatu

Realizacja działań rozwojowych Powiatu uzależniona jest od jego sytuacji finansowej. Podstawą analizy budżetu Powiatu była analiza dochodów, w tym dochodów własnych za lata 2017-2021. W analizowanym okresie stale rosły dochody budżetowe Powiatu Radomszczańskiego. W przeciągu sześciu lat dochody budżetu zwiększyły się o 37,5 mln złotych (36%) i osiągnęły wysokość 142,8 mln złotych. Największą część stanowiły dochody bieżące do których zaliczane były między innymi subwencje (63,34 mln zł. w 2021 roku). Ważnym wskaźnikiem budżetowym jest udział dochodów własnych. W 2021 roku wyniósł on 41,10%, co było wartością najwyższą od 2017 roku. Wyższy udział dochodów własnych był jedynie w powiatach częstochowskim, bełchatowskim i piotrkowskim. Spośród wpływów podatkowych dominującą rolę pełnią wpływy z udziału w podatku PIT. Powiat Radomszczański w 2021 roku z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych osiągnął przychód w wysokości 28,69 mln złotych (trzecia wartość wśród analizowanych powiatów), czyli o blisko

6,2 mln złotych więcej niż w roku 2017. Dochód z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób prawnych był dużo niższy i wyniósł 1,36 mln złotych.

Kwota wydatków budżetu Powiatu w 2021 r. wyniosła 130,18 mln zł przy 107,66 mln zł w roku 2017. W strukturze wydatków budżetu największy odsetek stanowiły wydatki bieżące (94,43%). W Powiecie Radomszczańskim ponad 38% wszystkich wydatków pochłaniał dział 801-Oświata i wychowanie. Kolejnymi „dużymi” działami budżetu były Dział 750 - Administracja publiczna, Dział 852 - Pomoc społeczna oraz Dział 855 – Rodzina.

Budżet Powiatu zakończył się nadwyżką w latach 2018-2021. Również wynik operacyjny w każdym analizowanym roku przyjmował wartość dodatnią, nawet pomimo wzrostu wydatków bieżących. Nadwyżka operacyjna umożliwia Powiatowi finansowanie nowych inwestycji i/lub spłatę wcześniej zaciągniętych pożyczek, kredytów. Do roku 2021 systematycznie zmniejszały się wydatki Powiatu związane z obsługą długu publicznego. W 2017 roku z tego tytułu Powiat Radomszczański wydatkował 1,46 mln złotych a w roku 2021 jedynie 130 tys. złotych. Na 2023 rok w budżecie zaplanowano dochody w wysokości 169,77 mln złotych oraz wydatki w wysokości 177,77 mln złotych. Deficyt budżetowy wyniesie zatem 8 mln złotych. Po raz pierwszy od 2017 roku w budżecie zaplanowany jest również deficyt operacyjny w kwocie 2,68 mln zł.

Konsekwencje:	Wyzwania:
<ul style="list-style-type: none">• Względna stabilność finansów Powiatu – wzrost dochodów własnych, dodatni wynik operacyjny, nadwyżka budżetowa;• Znaczący udział wydatków na funkcjonowanie oświaty.	<ul style="list-style-type: none">• Zachowanie szczególnej dyscypliny w ponoszeniu wydatków bieżących w nadchodzących latach;• Utrzymanie stabilnej sytuacji finansowej Powiatu;• Wprowadzenie partycypacyjnych mechanizmów wydatkowania niektórych środków;• Podniesienie efektywności w zakresie pozyskiwania i rozliczania środków zewnętrznych.

i) wynikające ze stopnia rozwoju infrastruktury technicznej

Ważnymi aspektami, wpływającymi na rozwój powiatu są również te zadania, które leżą poza kompetencją Powiatu. Mieszkańców oprócz miejsc pracy interesują również mieszkania oraz dostęp do infrastruktury sieciowej. W 2021 roku, według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na terenie powiatu radomszczańskiego było 30962 budynków mieszkalnych. Największa ich część znajdowała się oczywiście w mieście Radomsko (8453) oraz w gminie Gidle (2282). Najmniej budynków mieszkalnych jest w gminie Kobbiele Wielkie (1409). W porównaniu z rokiem 2010 na terenie powiatu przybyło 1549 nowych budynków (5,2%). Przeliczając mieszkania na liczbę mieszkańców powiatu otrzymano informację, że na każde 1000 osób przypada ponad 406 mieszkań. Oznaczało to wzrost aż o niemal 51 mieszkań na

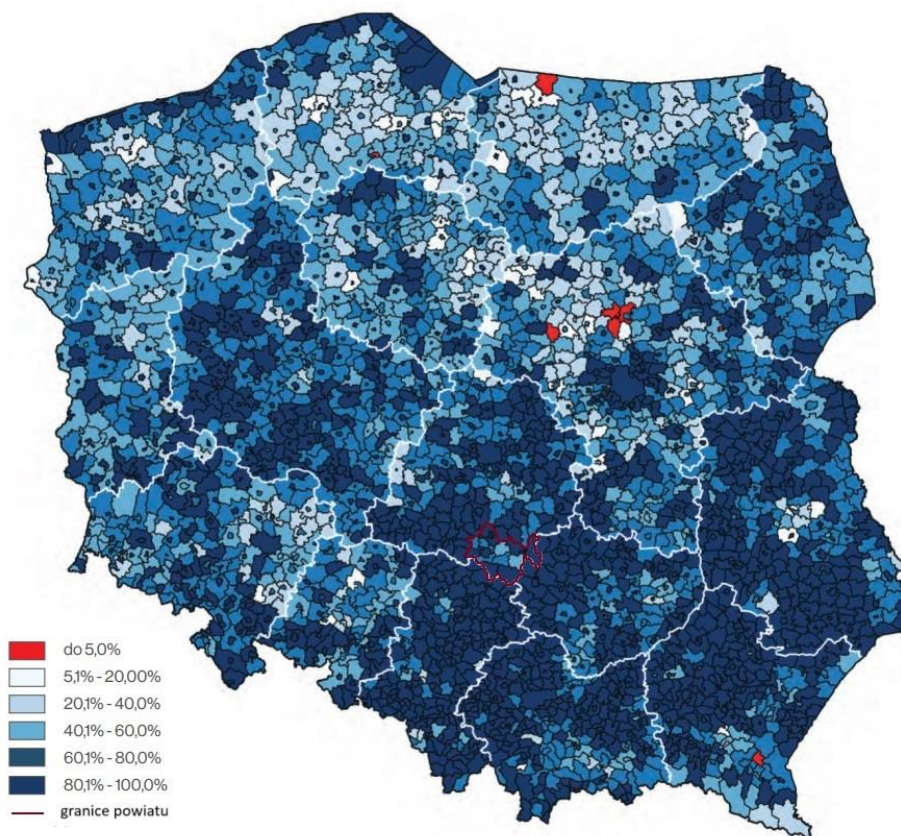
każde 1000 osób względem roku 2010. Zwiększenie wartości tego wskaźnika wynikało nie tylko z oddawania do użytkowania nowych obiektów mieszkalnych, ale również ze spadającej liczby ludności powiatu. Na tle pozostałych analizowanych powiatów, w powiecie radomszczańskim wskaźnik liczby mieszkań przyjmował najwyższą wartość.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego 94,3% mieszkańców powiatu radomszczańskiego posiada dostęp do sieci wodociągowej, 53,5% do sieci kanalizacyjnej oraz 28,0% do sieci gazowej. Są to wartości niższe niż średnie dla województwa łódzkiego oraz kraju (w przypadku dostępu do sieci kanalizacyjnej i gazowej). Zestawiając powiat radomszczański z grupą porównawczą można zauważyć, że jedynie w powiatach bełchatowskim, pajęczańskim i piotrkowskim dostęp do sieci wodociągowej ma większy odsetek mieszkańców. Lepiej skanalizowanymi od powiatu radomszczańskiego są z kolei powiaty opoczyński i bełchatowski. Sytuacja w zakresie infrastruktury technicznej w poszczególnych gminach jest bardzo zróżnicowana. W przypadku sieci kanalizacyjnej występowała znaczna rozpiętość pomiędzy poszczególnymi jednostkami: 1% w gminie Masłowice oraz 82,7% w mieście Radomsko. W obszarze dostępu do infrastruktury technicznej największym wyzwaniem stawianym przed samorządem jest zwiększenie przyłączy do kanalizacji. Nadrobienie opóźnień w tym zakresie wydaje się konieczne nie tylko ze względu na podniesienie jakości życia oraz atrakcyjności osiedleńczej, ale również na poprawę stanu środowiska naturalnego – istnieje zagrożenie, że w wielu przypadkach ścieki bytowe mogą być odprowadzane bezpośrednio do gruntu. Działania te, ważne z perspektywy rozwojowej powiatu, należą jednak do wyłącznych kompetencji poszczególnych gmin powiatu i nie zostały ujęte w matrycy strategicznej Strategii Rozwoju powiatu, ale znajdują swoje odzwierciedlenie w strategiach rozwoju poszczególnych gmin.

Według badania z listopada 2021 roku przeprowadzonego przez Urząd Komunikacji Elektronicznej niemal 97% Polaków w wieku powyżej 15 lat korzysta z telefonu komórkowego, a 77% z Internetu. Jest to zatem ważny aspekt, który może mieć wpływ na decyzję o zamieszkaniu. Rozwój technologii telekomunikacyjnych, takich jak 4G (LTE) i 5G, ma kluczowe znaczenie dla zapewnienia wydajnej i niezawodnej transmisji danych i w głównej mierze zależny jest od decyzji na szczeblu państwowym. W powiecie radomszczańskim zasięg sieci 5G dostępny jest głównie dla mieszkańców miasta Radomska oraz części gmin Radomsko, Gidle, Kamieńsk, Gomunice oraz Przedbórz. Wraz z rozwojem technologicznym operatorzy sieci komórkowych zapewniają mieszkańcom również dostęp do sieci mobilnej. Zasięg różni się w zależności od operatora i lokalizacji. W dalszym ciągu do zastosowania „domowego” oraz „firmowego” ceniony jest jednak dostęp do Internetu stacjonarnego, zwłaszcza szerokopasmowego. Internet szerokopasmowy to szybkie i efektywne połączenie z Internetem, które umożliwia szybkie przesyłanie danych i korzystanie z zaawansowanych usług online. Z danych udostępnionych przez Urząd Komunikacji Elektronicznej wynika, że w gminach powiatu radomszczańskiego wskaźnik dostępności stacjonarnej sieci Internet waha się między przedziałem 20-40% a 80-100%. Najlepszy dostęp do Internetu mają mieszkańcy gmin Przedbórz, Żytno, Gidle, Ładzice, Kamieńsk, Gomunice oraz miasta Radomsko. Najgorzej pod

tym względem jest w gminach Wielgomłyny i Kodrąb. Z punktu widzenia Gospodarki 4.0 oraz jakości życia mieszkańców olbrzymie znaczenie ma jakość sieci internetowej mierzona prędkością pobierania oraz wysyłania danych. Największa dostępność Internetu o przepustowości minimum 100 Mb/s jest w mieście Radomsko oraz gminach Ładzice i Gomunice.

Rysunek 4. Penetracja budynków zasięgami Internetu stacjonarnego ogółem

Źródło. Raport o stanie rynku telekomunikacyjnego w 2022 roku Urzędu Komunikacji Elektronicznej

Konsekwencje:	Wyzwania:
<ul style="list-style-type: none"> • bezpośrednie przełożenie na atrakcyjność osadniczą oraz inwestycyjno-gospodarczą powiatu; • brak kanalizacji sanitarnej może przyczyniać się do pogorszenia jakości środowiska naturalnego; • nierównomierne rozłożenie dostępności do Internetu stacjonarnego wewnątrz powiatu, • niższy poziom dostępności do Internetu stacjonarnego niż w powiatach sąsiednich. 	<ul style="list-style-type: none"> • intensyfikacja działań w zakresie rozwoju sieci infrastruktury technicznej na obszarze powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem sieci kanalizacyjnej; • wspieranie rozwoju sieci 5G oraz dostępu do szybkiego Internetu stacjonarnego.

Podsumowanie wyników sondażu zrealizowanego wśród mieszkańców

W badaniu sondażowym zrealizowanym metodą CAWI (ang. Computer-Assisted Web Interview) wśród mieszkańców powiatu radomszczańskiego uzyskano 170 odpowiedzi. W sondażu udział wzięli mieszkańcy miasta Radomsko (91), gminy Radomsko (17), Kobbiele Wielkie (10), Gidle (10), Dobryszce (8). Ładzice (7), Żytno (6), Przedbórz (5), Kodrąb (5), Kamieńsk (4), Gomunice, Lgota Wielka, Masłowice (po 2) oraz jedna osoba z gminy Wielgomłyny. W badaniu sondażowym wzięło udział 64% kobiet oraz 36% mężczyzn. Najczęściej były to osoby między 36 a 45 rokiem życia (37%), 46 a 55 (28%) oraz 26 a 35 rokiem życia (15%). Najmniej reprezentowaną grupą wiekową były osoby niepełnoletnie (1 osoba) oraz seniorzy po 65 roku życia (8 osób). Wśród osób udzielających odpowiedzi przeważali mieszkańcy z wykształceniem wyższym (66%) oraz pracujący na etacie w sektorze publicznym (55%). Do najważniejszych informacji płynących z badania sondażowego zaliczono:

- Wśród mieszkańców powiatu radomszczańskiego panuje przekonanie, że powiat jest dobrym miejscem do życia (59%). Przeciwnego zdania jest 15% ankietowanych. W opinii większości respondentów, obecny stan warunków życia w powiecie jest taki sam jak jeszcze 5 lat temu (35%), 29% mieszkańców uważa, że żyje im się lepiej a dla 24% - gorzej.
- Ankietowani najczęściej wskazywali, że na obecny poziom życia największy wpływ mają warunki do życia i rozwoju – opcję tę wskazało 49,11% badanych. Jako dwa kolejne czynniki wskazywano politykę rozwoju prowadzoną przez lokalne władze samorządowe (40,83%) oraz sytuację gospodarczą kraju (36,69%). Ankietowani uważają, że za obecne warunki życia w mniejszym stopniu odpowiada zaangażowanie instytucji regionalnych (10,06%), sytuacja geopolityczna w Europie (13,61%) oraz konsekwencje związane z COVID (20,12%).
- Chęć dalszego zamieszkania na terenie powiatu radomszczańskiego w perspektywie kolejnych 10 lat zadeklarowało 85% pytanych. Pozostałe 15% planuje przeprowadzkę.
- Najczęstsze powody skłaniające do wyprowadzki z powiatu związane są z sytuacją na rynku pracy. Ankietowani wskazywali: poszukiwanie lepiej płatnej pracy (53%), brak pracy w powiecie (23%) oraz ogólną sytuację gospodarczą (7%).
- Mieszkańcy ocenili w skali od 1 do 5 warunki życia w poszczególnych obszarach. Najwyższą średnią otrzymali: walory krajobrazowe, dostęp do placówek usługowych, dostęp do instytucji publicznych, dostęp do sieci internetowej oraz poziom bezpieczeństwa. Szczegółowy wykaz wszystkich obszarów prezentuje tabela nr 1.

Tabela 1. Obszary warunków życia wg oceny ankietowanych (maksymalna ocena 5)

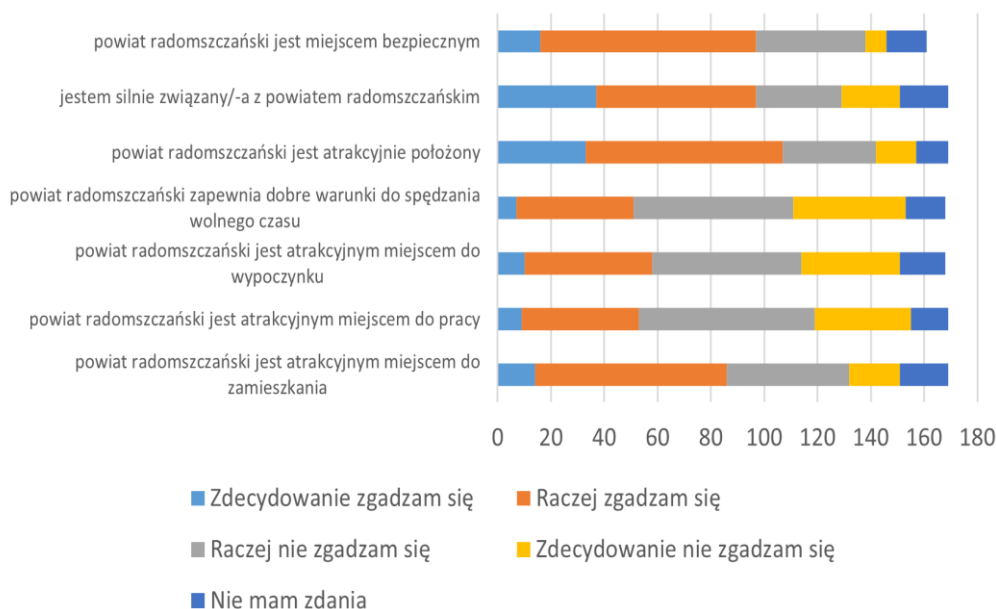
L.p.	Obszar	Ocena	L.p.	Obszar	Ocena
1	Walory krajobrazowe	3,45	15	Dostępność i jakość opieki społecznej	2,89
2	Dostęp do placówek usługowych	3,39	16	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej	2,88
3	Dostęp do instytucji publicznych	3,35	17	Możliwość spędzania wolnego czasu	2,86
4	Dostęp do sieci Internet	3,33	18	Bezpieczeństwo na drogach	2,81
5	Bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania	3,25	19	Dostępność transportu publicznego	2,81
6	Aktywność organizacji pozarządowych oraz środowisk lokalnych	3,21	20	Dostępność i jakość obiektów noclegowych	2,79
7	Dostęp do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej	3,18	21	Atrakcyjność powiatu dla turystów	2,77
8	Stan obiektów edukacyjnych prowadzonych przez Powiat	3,13	22	Dostęp oraz jakość chodników	2,68
9	Stan gospodarstw rolnych na terenie Powiatu	3,10	23	Dostępność i jakość placówek ochrony zdrowia	2,60
10	Poziom edukacji w szkołach ponadpodstawowych	3,10	24	Dostępność i funkcjonowanie Szpitala w Radomsku	2,58
11	Dostępność usług Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej	3,07	25	Stan i jakość dróg	2,57
12	Stan środowiska naturalnego	3,06	26	Wynagrodzenie za pracę	2,55
13	Dostęp do infrastruktury kultury i rozrywki	3,02	27	Dostępność infrastruktury rowerowej	2,48
14	Dostępność miejsc pracy	3,02	Średnia		2,96

Źródło. Opracowanie własne.

- Jako największe zagrożenie dla powiatu wskazano postępujący proces starzenia się społeczeństwa.
- W opinii ankietowanych aspektami wymagającymi poprawy w pierwszej kolejności jest infrastruktura drogowa (29 odpowiedzi), dostępność do lepiej płatnych miejsc pracy (15), rozwój przedsiębiorczości (12) oraz poszerzenie oferty rozrywkowej, kulturalnej i rekreacyjnej (11).
- Jako najistotniejsze problemy, z którymi boryka się region wskazano mało atrakcyjne warunki zatrudnienia, słabą jakość dróg publicznych oraz utrudniony dostęp do lekarzy specjalistów.
- Jako priorytety rozwojowe najczęściej wskazywano na potrzebę rozwoju infrastruktury drogowej (92 wskazania), wspieranie przedsiębiorczości (77), promocję walorów przyrodniczych i krajobrazowych (73), wyznaczenie nowych terenów inwestycyjnych dla rozwoju przedsiębiorczości (69) oraz rozwój komunikacji publicznej i transportu publicznego (55).
- Ankietowani najczęściej (63%) zgodzili się ze stwierdzeniem, że „powiat radomski jest atrakcyjnie położony”. Większość mieszkańców czuje się silnie

związana z powiatem radomszczańskim. Odsetek ten (ok. 57%) jest jednak mniejszy niż odsetek respondentów deklarujących zamieszkanie w powiecie od urodzenia (66%). Powiat został również oceniony jako miejsce bezpieczne (57%) oraz atrakcyjne do zamieszkania (51%).

Wykres 7. Na ile mieszkańcy zgadzają się z poszczególnymi stwierdzeniami

Źródło. Opracowanie własne.

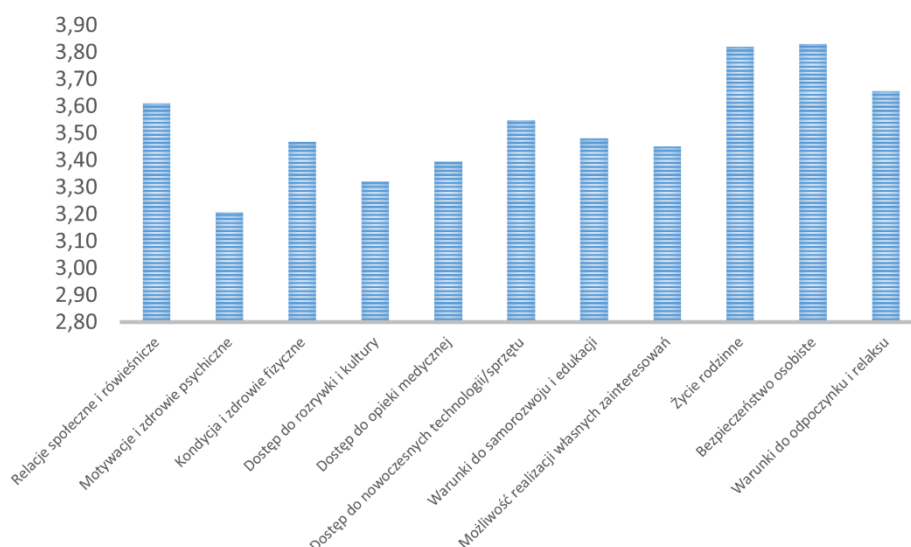
- Mieszkańcy najczęściej dumni są z walorów przyrodniczych powiatu. Produkty, które należy promować jako regionalne to: zalewajka, kugiel, miody oraz meble. Jako atuty powiatu najczęściej wskazywano: lokalizację i położenie (47), walory przyrodnicze i tereny zielone (40), strefę ekonomiczną, tereny inwestycyjne (28) oraz możliwość szybkiego dojazdu do innych miast, połączenia komunikacyjne (22).
- Ankietowani najwyżej ocenili jakość swojego życia rodzinnego (średnia ocen: 4,10 – poziom maksymalny: 5,00) oraz bezpieczeństwo osobiste (3,87). Dobrze respondenci ocenili jeszcze relacje społeczne (3,85), swoją kondycję i zdrowie fizyczne (3,75), motywację i zdrowie psychiczne (3,74) oraz warunki do odpoczynku i relaksu (3,54). Zdecydowanie najniżej mieszkańcy ocenili jakość zaspokajania swoich potrzeb w zakresie dostępu do opieki medycznej (średnia ocen: 3,11), dostęp do nowoczesnych technologii/sprzętu (3,13) oraz dostęp do rozrywki i kultury (3,17).
- Za najważniejsze cele życiowe mieszkańcy uważają zdrowie fizyczne, dobre samopoczucie i zdrowie psychiczne oraz udane życie rodzinne. Niecałe 33% pytanых ocenia powiat jako dobre miejsce do realizacji swoich celów życiowych. Niewiele mniejszy odsetek (32%) ma zdanie przeciwne. Bezpieczeństwo ekonomiczne i materialne, w tym stabilna i dobrze płatna praca, uważane jest za środek do zdobycia celów życiowych a nie cel sam w sobie.

Podsumowanie wyników sondażu zrealizowanego wśród młodzieży

Elektroniczną ankietę wypełniło 471 uczniów. W badaniu sondażowym wzięli udział młodzi mieszkańcy wszystkich gmin powiatu radomszczańskiego oraz 61 osób z innego powiatu. Najczęściej reprezentowaną jednostką było miasto Radomsko (28%). Ankietę częściej wypełniły kobiety (63%). Zdecydowana większość pytanym zamieszkiwała obszary wiejskie (65%). Do najważniejszych informacji płynących z badania sondażowego zaliczono:

- Aż 69% młodzieży zamierza opuścić powiat w perspektywie kolejnego dziesięciolecia. Na pozostanie zdecydowanych jest jedynie 9% ankietowanych. Aspektem mającym największy wpływ na decyzję o ewentualnej przeprowadzce ma kwestia znalezienia stabilnej i dobrze płatnej pracy.
- Dla uczniów najważniejszymi celami życiowymi jest dobre samopoczucie i zdrowie psychiczne (4,24) oraz rozwój osobisty (4,22). Do osiągnięcia celów życiowych najbardziej przyczyniłaby się stabilna sytuacja finansowa ankietowanych - dla młodzieży, tak jak w przypadku badania sondażowego mieszkańców, praca jest sposobem do osiągnięcia celów, a nie celem samym w sobie. Największy odsetek ankietowanych (49%) jest zdania, że nie będzie w stanie zrealizować swoich celów życiowych w powiecie radomszczańskim. Jedynie co piąta osoba uważa, że region ten jest dobrym miejscem do tego.
- Najważniejszymi problemami z jakimi boryka się młodzież są używki/nałogi, kondycja psychiczna, oraz problemy z dojazdem związane z funkcjonowaniem komunikacji publicznej. Zwrócono również uwagę na brak miejsc spotkań, zjawisko przemocy, problemy rodzinne, brak chęci do rozwoju oraz problemy ze znalezieniem pracy.
- Sposobem na zminimalizowanie negatywnego wpływu tych problemów jest zapewnienie dostępności do pomocy psychologicznej dla młodzieży oraz zwiększenie liczby kursów komunikacji publicznej.
- Większość ankietowanych swoje przyszłe życie zawodowe wiąże z prowadzeniem własnej firmy (47%). Co trzecia osoba (36%) planuje podjąć pracę na etacie, a kolejne 11% zdobyć tzw. „wolny zawód”.
- Na chwilę obecną większość (53%) ankietowanych nie uważa się za osobę gotową i przygotowaną do podjęcia aktywności zawodowej. Ankietowani uważają, że swoją konkurencyjność na rynku pracy mogą podnieść poprzez zdobycie praktycznych umiejętności wymaganych w danym zawodzie oraz odbycie specjalistycznych szkoleń i kursów.
- Uczniowie przeciętnie ocenili jakość swojego życia i poziom zaspokojenia potrzeb w poszczególnych obszarach (wartość maksymalna 5,00). Najbardziej doceniono bezpieczeństwo (3,83) oraz życie rodzinne (3,82). Kolejnymi obszarami były: warunki do odpoczynku i relaksu (3,66) oraz relacje społeczne i rówieśnicze (3,61). Najniżej oceniono motywację i zdrowie psychiczne (3,21).

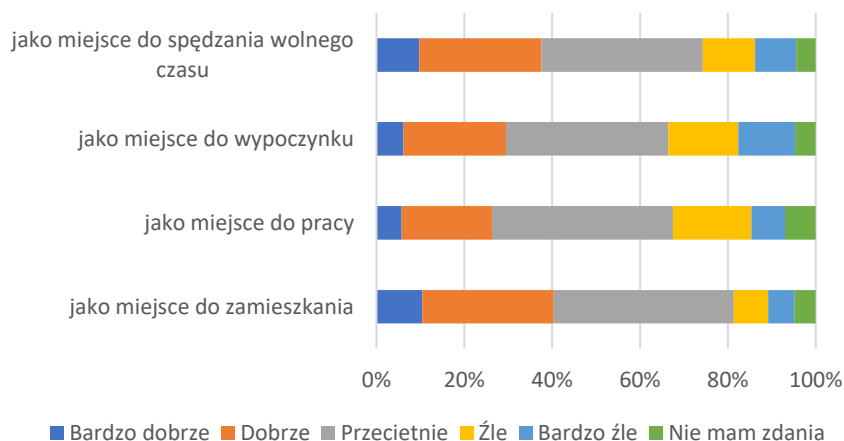
Wykres 8. Ocena jakości życia młodzieży w wybranych obszarach

Źródło. Opracowanie własne.

- Młodzież ocenia „przeciętnie” powiat radomszczański. Najgorzej jako miejsce do wypoczynku (136 odpowiedzi na źle i bardzo źle) oraz miejsce do pracy (120 takich odpowiedzi). Najlepiej z kolei oceniono powiat jako miejsce do zamieszkania.

Wykres 9. Ocena powiatu radomszczańskiego w oczach uczniów

Źródło. Opracowanie własne.

- Co trzeci młody człowiek uważa się za osobę aktywną społecznie, ale większy odsetek - 46%, deklaruje, że angażuje się w działalność społeczną.
- Jako atut powiatu radomszczańskiego najczęściej wskazywano środowisko naturalne (35%), walory krajobrazowe (25%), infrastruktura sportowa i rekreacyjna (25%), szpital w Radomsku (22%) oraz ścieżki rowerowe (21%). Aż 28% badanych zaznaczyło również opcję, że nie widzi żadnych atutów powiatu.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji w jakiej znajduje się wspólnota samorządowa. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia danej jednostki samorządu terytorialnego, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Analiza SWOT stanowi materiał wyjściowy do dalszego procesu planowania strategicznego. Wnioski płynące z poniższej tabeli znajdują swoje odzwierciedlenie w macierzy strategicznej niniejszej *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030*.

Nazwa niniejszego narzędzia analitycznego to skrót od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników, mogących mieć wpływ na powodzenie planu strategicznego – silne strony (strengths), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities) i zagrożenia (threats). Zgodnie z powyższym, czynniki rozwoju podzielić można na wewnętrzne, na które społeczność lokalna ma wpływ (silne i słabe strony) oraz na czynniki zewnętrzne – umiejscowione w bliższym i dalszym otoczeniu jednostki (szanse i zagrożenia).

Opracowana analiza SWOT jest wynikiem przeprowadzonych prac diagnostycznych wspartych wnioskami ze spotkań warsztatowych. Analizę przygotowano w podziale na trzy obszary: rozwój społeczny i jakość życia, rozwój gospodarczy, infrastruktura i środowisko.

Rozwój społeczny i jakość życia

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none">Szeroka oferta edukacyjna na dobrym poziomie nauczania;Doświadczenie szkół w realizacji projektów międzynarodowych;Rozwinięta sieć placówek opiekuńczych;Stabilna sytuacja ekonomiczna Szpitala Powiatowego;Poprawa bezpieczeństwa na drogach – zmniejszająca się liczba wypadków, kolizji, ofiar śmiertelnych oraz zdarzeń z pieszymi;Spadek liczby przestępstw w ostatnich latach w tym przestępstw kryminalnych;Zmniejszenie liczby osób korzystających z pomocy społecznejWzrost liczby organizacji pozarządowych zarejestrowanych na terenie powiatu;	<ul style="list-style-type: none">Wieloletnia tendencja spadkowa liczby mieszkańców spowodowana między innymi ujemnym saldem migracji i przyrostu naturalnego;Postępujący proces „starzenia się” społeczności powiatu;Niewystarczająca dostępność do specjalistycznych świadczeń zdrowotnych mimo systematycznego poszerzania oferty usług medycznych, w tym wysokospecjalistycznych, z jednoczesnym inwestowaniem w nowoczesny sprzęt;Niewystarczająca liczba połączeń komunikacji publicznej powodująca wykluczenie niektórych grup społecznych z życia kulturalnego powiatu;

<ul style="list-style-type: none"> • Ogólnodostępna infrastruktura sportowa i rekreacyjna na terenie powiatu; • Zasoby dziedzictwa kulturowego, w tym występowanie miejsc kultu religijnego o istotnym znaczeniu w skali kraju. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie liczby uczniów szkół ponadpodstawowych w kolejnych latach; • Niedostosowanie niektórych budynków użyteczności publicznej do potrzeb osób o szczególnych potrzebach; • Brak wykorzystania nowoczesnych kanałów informacyjnych pomiędzy Urzędem a organizacjami pozarządowymi; • Występujące problemy społeczne związane z używkami i przemocą, pomimo spadku liczby osób i rodzin ogółem korzystających z pomocy społecznej.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost dostępności środków zewnętrznych oraz współpraca w obszarach realizacji polityki wojewódzkiej; • Wykorzystanie mechanizmu ekonomii społecznej dla wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem i ekonomizacji pracy organizacji pozarządowych; • Zwiększanie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami np. program Dostępność+, środki PFRON; • Zwiększenie świadomości społecznej na temat istotności zdrowego odżywiania – rozwój branży rolno-spożywczej; • Popularyzacja aktywnego spędzania wolnego czasu co powinno przyczynić się do poprawy zdrowia mieszkańców; • Zwiększenie nakładów na opiekę zdrowotną; • Rozwój deinstytucjonalnych form opieki nad osobami niesamodzielnymi; • Promowanie wśród mieszkańców idei uczenia się przez całe życie; • Rozwój poradnictwa psychologicznego – pedagogicznego oraz doradztwa zawodowego w szkołach ponadpodstawowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niższa przewidywana długość życia w woj. łódzkim niż średnia dla kraju; • Niskie zaangażowanie młodych mieszkańców w życie społeczne; • Zwiększająca się liczba osób młodych umieszczanych w DPS na podstawie postanowienia sądu; • Inflacja przyczyniająca się do ubożenia części społeczeństwa; • Rozwój dużych ośrodków miejskich „wysysających” młodych i wykształconych mieszkańców; • Brak systemowych zmian w służbie zdrowia; • Utrzymujący się utrudniony dostęp do lekarzy psychiatrów, w tym psychiatrów dziecięcych.

Rozwój gospodarczy

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • Położenie powiatu w centralnej Polsce; • Dobrze rozwinięty układ komunikacyjny (dwa węzły autostrady A1, drogi krajowe, linia kolejowa); • Prężnie działająca Strefa Ekonomiczna na terenie miasta Radomsko; • Rosnąca liczba firm zarejestrowanych na terenie powiatu; • Rekordowo niska liczba osób bezrobotnych w powiecie; • Powiązanie powiatu z przemysłem meblarskim; • Współpraca szkół zawodowych z przedsiębiorcami; • Największa w województwie łódzkim liczba gospodarstw ekologicznych; • Funkcjonowanie instytucji okołobiznesowych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Znaczne zróżnicowanie rozwoju ekonomicznego powiatu, widoczne między innymi w dochodach własnych gmin; • Niewielka aktywność inwestycyjna w zakresie innowacji lokalnych przedsiębiorców; • Brak wspólnej oferty inwestycyjnej gmin wchodzących w skład powiatu (m.in. mapy dostępnych terenów inwestycyjnych); • Niewystarczająco wykorzystany potencjał turystyczny powiatu - niski poziom intensywności ruchu turystycznego i infrastruktury rekreacyjno - wypoczynkowej; • Brak atrakcji turystycznych o ogólnopolskiej rozpoznawalności; • Niewykorzystany potencjał rozwoju i promocji rolnictwa ekologicznego; • Stan techniczny niektórych odcinków dróg powiatowych wymagający robót naprawczych; • Wartość przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto poniżej średniej dla województwa i kraju; • Mała liczba dobrze płatnych miejsc pracy; • Odpływ specjalistów – migracja młodych wykwalifikowanych ludzi do większych miast; • Niewykorzystany potencjał współpracy międzysamorządowej w obszarze powiatu; • Niewystarczające środki finansowe przeznaczane przez samorządy na marketing terytorialny – brak współpracy Powiatu z samorządami

	gminnymi w zakresie podejmowania wspólnych działań w tym zakresie.
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Migracje pracowników z innych państw; • Zwiększenie dostępności do sieci szerokopasmowego Internetu; • Rozwój cyfryzacji usług publicznych; • Wdrażanie zasad gospodarki o obiegu zamkniętym, które wpłyną na obniżenie ilości wytwarzanych odpadów; • Inwestycje ogólnokrajowe zwiększające mobilność z/do powiatu; • Gospodarka 4.0 jako szansa dla regionów słabiej rozwiniętych gospodarczo, ale o potencjale społecznym mogącym stanowić dobre miejsce do życia i pracy zdalnej; • Wzrost zapotrzebowania na usługi i produkty czasu wolnego w tym usługi z branży turystycznej; • Rosnąca popularność rekreacyjnej formy korzystania z rowerów i kajaków; • Zwiększenie świadomości w zakresie wyborów konsumenckich – popularyzacja produktów ekologicznych; • Powstanie Branżowego Centrum Umiejętności – unikatowe w skali Polski kształcenie zawodowe w kierunku meblarstwa, umacniające rozpoznawalność powiatu w branży meblarskiej; • Aktywność rolników zainteresowanych rozwojem produkcji – rozwój przetwórstwa rolnego; • Możliwość rozwoju firm z branży turystycznej i okołoturystycznej; • Rozwój współpracy sieciowej podmiotów działających w branży turystycznej i rolno – spożywczej; • Współpraca z podmiotami w zakresie wspierania rozwoju przedsiębiorczości i innowacji; 	<ul style="list-style-type: none"> • Wysokie koszty funkcjonowania przedsiębiorstw związane z cenami energii; • Rozwój dużych ośrodków miejskich „wysysających” młodych i wykształconych mieszkańców; • Niestabilność prawa krajowego wpływająca na prowadzenie firm; • Trend lokowania innowacyjnych przedsiębiorstw w dużych ośrodkach miejskich posiadających wsparcie uczelni technicznych.

<ul style="list-style-type: none"> • Stworzenie wspólnej dla całego powiatu oferty inwestycyjnej i promocja terenów inwestycyjnych we współpracy z gminami i instytucjami otoczenia biznesu; • Wyznaczone Obszary Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim obejmujące swoim zasięgiem gminy powiatu radomszczańskiego. 	
--	--

Infrastruktura i środowisko

Mocne	Słabe
<ul style="list-style-type: none"> • Walory przyrodnicze i krajobrazowe; • Wysoki odsetek powierzchni powiatu (w stosunku do średniej województwa i kraju) objęty formami ochrony przyrody; • Rozwinięta sieć drogowa na terenie powiatu oraz stała poprawa jakości dróg; • Uwarunkowania przyrodnicze i środowiskowe sprzyjające rozwojowi turystyki w południowo-wschodniej części powiatu; • Rozwój odnawialnych źródeł energii; • Niemal 95% zводociągowanie powiatu; 	<ul style="list-style-type: none"> • Stan techniczny niektórych odcinków dróg powiatowych wymagający robót naprawczych – związane jest to z niedostateczną ilością środków finansowych na utrzymanie dróg powiatowych i infrastruktury drogowej; • Mała długość tras rowerowych na terenie powiatu; • Zanieczyszczenie powietrza, w tym w mieście Radomsko; • Niski stopień zagospodarowania terenów wzdłuż cieków wodnych; • Stan ponad 80% rzek określony został jako zły; • Niższy niż w niektórych sąsiadujących powiatach poziom dostępności do stacjonarnego Internetu;
Szanse	Zagrożenia
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost dostępności środków zewnętrznych przeznaczanych na rozwój infrastruktury, rolnictwa i ochronę środowiska (Wody Polskie, NFOŚ, fundusze unijne, fundusze norweskie itp.); • Dostępność dofinansowania do instalacji OZE oraz rozwiązań poprawiających jakość powietrza; • Ogólnokrajowe promowanie ekologicznych źródeł transportu; 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiany prawne ograniczające zastosowanie i opłacalność odnawialnych źródeł energii; • Słaby system kontroli dot. zanieczyszczania środowiska naturalnego (brak skuteczności kar); • Niekorzystne prognozy klimatyczne i hydrologiczne dla kraju;

<ul style="list-style-type: none"> • Ukierunkowanie na gospodarkę o systemie zamkniętym; • Transformacja energetyczna kraju w tym ujęcie w Obszarze Nowej Energii części powiatu radomszczańskiego; • Rozwój sieci 5G poza obszarami metropolitalnymi; 	
---	--

WYZWANIA ORAZ ZDIAGNOZOWANE PRIORYTETY ROZWOJOWE

Wyzwania rozwojowe to globalnie określone zagadnienia, aktualne i kluczowe dla dalszego rozwoju społecznego, gospodarczego i przestrzennego powiatu radomszczańskiego w najbliższych latach. W zależności od stopnia ich realizacji, przyjętych rozwiązań oraz poziomu zaangażowania wielu partnerów publicznych, prywatnych i pozarządowych, będzie można mówić o dynamicznym rozwoju obszaru powiatu lub o stagnacji, a nawet pogarszaniu się warunków życia. Wymienione wyzwania wydają się obecnie najważniejszymi dla obszaru powiatu radomszczańskiego. Na ich kanwie zidentyfikowano obszary strategiczne (zwane erami rozwoju powiatu), a w ramach nich cele strategiczne, operacyjne oraz kierunki działań.

W wyniku dyskusji nad zasobami wewnętrznymi, potencjałem oraz otoczeniem powiatu, a także w oparciu o wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej, można sformułować kilka wyzwań stojących przed wspólnotą samorządową powiatu w nadchodzących latach:

- **przeciwdziałanie niekorzystnym procesom demograficznym,**
- **dostosowanie usług i oferty publicznej do aktualnych procesów demograficznych,**
- **rozwój gospodarczy powiatu odpowiadający postępującemu rozwojowi technologicznemu,**
- **dbałość o środowisko i dostosowywanie do zmian klimatycznych, w tym w kontekście transformacji energetycznej,**
- **spójne wykorzystanie potencjału turystycznego, przemysłowego, rolnego i kulturowego do rozwoju gospodarczego powiatu,**
- **poprawa mobilności i dostępności komunikacyjnej obszaru powiatu,**
- **stymulowanie aktywności społecznej mieszkańców,**
- **wykreowanie marki powiatu radomszczańskiego w oparciu o regionalne walory i produkty.**

Wyzwania te, mają na celu finalnie przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców. Podstawą do realizacji wszelkich działań rozwojowych jest stabilna sytuacja finansowa Powiatu oraz możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych. Stanowi to niejako wyzwanie rozwojowe samo w sobie, ale ze względu na fundamentalizm wszystkich procesów nie jest wyszczególnione w niniejszym rozdziale. W tej materii kluczowe będzie:

- dalsze racjonalne zarządzanie wydatkami bieżącymi, co umożliwi realizację działań inwestycyjnych,
- finansowanie przewidzianych w strategii działań poprzez skuteczne pozyskiwanie środków zewnętrznych,
- optymalizacja kosztów obsługi zadłużenia Powiatu.

Na stan powiatowych finansów publicznych wpływają decyzje mikro i makroekonomiczne. Jak wspomniano wcześniej, w latach poddanych szczegółowej diagnozie, Powiat wypracował nadwyżki operacyjne (Db-Wb) np. 2018 rok – 5 mln zł, 2019 rok – 9 mln zł, 2020 rok – 7 mln zł, 2021 rok – 14 mln zł. W 2022 roku zaobserwowano jednak znaczący spadek tego wyniku – rok ten zakończył się nadwyżką operacyjną o wartości 1 mln zł. Na moment opracowania niniejszej strategii rozwoju (koniec sierpnia 2023 roku) prognozowany był deficyt operacyjny w wysokości 13 mln zł. Wpływ na to w znaczącej części ma niedoszacowanie wydatków na oświatę, co w połączeniu z podwójnym rocznikiem w roku 2023 generuje niedobór o wartości około 8,7 mln zł. Również wzrost kwoty minimalnego wynagrodzenia ma swoje odbicie w finansach publicznych Powiatu Radomszczańskiego. Kwota ta w 2023 roku wzrosła o ponad 70% względem roku 2018 – z 2 100 złotych do 3 600 złotych. W 2024 roku minimalne wynagrodzenie za pracę dalej wzrośnie (w dwóch etapach). Od 1 stycznia najniższa pensja będzie wynosiła 4 242 zł, a od 1 lipca – 4 300 zł. Z jednej strony wymaga to zwiększenia wydatków na administrację publiczną, z drugiej zaś powoduje spłaszczanie struktury wynagrodzenia. Sytuacja taka może być przyczyną problemów z pozyskiwaniem fachowej kadry. Znaczący wpływ na pogorszenie sytuacji finansowej samorządu powiatowego ma również ubytek w dochodach własnych spowodowany zmianami podatkowymi. Na przestrzeni lat 2019-2023 ubytek ten szacuje się na kwotę 29 mln zł, podczas gdy w ramach systemu rekompensat Powiat otrzymał jedynie 18 mln zł. Znaczący wzrost płacy minimalnej przy jednoczesnym braku jasnego systemu rekompensowania ubytków PIT/CIT niesie istotne ryzyko pogorszenia możliwości operacyjnych Powiatu.

Jednocześnie podkreślić należy, że w latach poddanych analizie nastąpił znaczący wzrost wysokości środków przekazywanych z funduszy zewnętrznych na zadania inwestycyjne w ramach Rządowego Programu Polski Ład, Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg, Funduszu Inwestycji Lokalnych, WFOŚiGW, PFRON, dotacji celowych Urzędu Marszałkowskiego w Łodzi, itp. Dzięki pozyskanym dofinansowaniom możliwe było zrealizowanie rekordowych zadań inwestycyjnych na drogach powiatowych, zakup i uruchomienie 2 placówek opiekuńczo-wychowawczych, doposażenie placówek szkolnych, zrealizowanie działań na rzecz poprawy dostępu dla osób niepełnosprawnych oraz cyberbezpieczeństwa. W latach 2021-2023 budżet Powiatu ze środków rządowych został zasilony na ten cel kwotą ponad 55,5 mln zł. Ponadto w tych latach placówki oświatowe pozyskały ze środków unijnych na kursy, szkolenia, staże, praktyki dla uczniów i nauczycieli oraz na doposażenie kwotę ponad 4 mln zł, a z programu Erasmus + ponad 1 mln euro.

Przeciwdziałanie niekorzystnym procesom demograficznym

Powiat radomszczański stoi przed najważniejszym wyzwaniem jakim jest zastopowanie niekorzystnych procesów demograficznych: spadku liczby ludności oraz „starzenia się” społeczeństwa. Bezpośrednich przyczyn należy upatrywać w malejącej liczbie urodzeń (ostatnie lata to rekordowo niska liczba urodzonych dzieci) oraz migracji, zwłaszcza osób młodych, do innych powiatów/miast. Głównym powodem opuszczania powiatu radomszczańskiego, tak jak zdecydowanej większości powiatów w Polsce, jest poszukiwanie lepiej płatnej pracy. Do tego dochodzą jeszcze wyjazdy młodzieży kończącej edukację ponadpodstawową do miast akademickich. Znalazło to swoje potwierdzenie w badaniu sondażowym, gdzie aż 69% uczniów szkół zadeklarowało chęć opuszczenia powiatu radomszczańskiego w kolejnych latach.

Wyzwanie to powiązane jest z wszystkimi pozostałymi wyzwaniami rozwojowymi. Wszelkie działania podejmowane w ramach *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* mają przyczynić się do podniesienia jakości życia mieszkańców. To właśnie wysoka jakość życia, może być tym czynnikiem, który spowoduje, że powiat radomszczański stanie się miejscem atrakcyjnym oraz pożądanym do zamieszkania i tym samym zwiększy się liczba osób przeprowadzających się (wracających) na teren powiatu. Przyczynić się do tego powinny:

- atrakcyjne miejsca pracy,
- trend umożliwiający pracę w formule zdalnej,
- prowadzenie atrakcyjnej polityki prorodzinnej, w tym mieszkaniowej,
- zapewnienie wysokiej jakościowo opieki medycznej mieszkańcom,
- zachowanie walorów krajobrazowych,
- poprawa ochrony środowiska w tym ograniczenie zanieczyszczenia powietrza,
- szeroka oferta spędzania wolnego czasu.

Realizacja tych aspektów w przyszłości powiatu będzie wymagać wykazania się przynajmniej regionalną konkurencyjnością. Dużą rolę odgrywają również samorządy gmin, zwłaszcza w sferze mieszkalnictwa. Przeciwdziałanie niekorzystnym procesom demograficznym jest niezwykle trudne, wielowątkowe i rozciągnięte w czasie. Skalę trudności niech zobrazuje fakt, że nawet zrealizowanie wszystkich założonych w Strategii zadań nie da gwarancji poprawienia sytuacji demograficznej powiatu.

Dostosowanie usług i oferty publicznej do aktualnych procesów demograficznych

Postępujące wyludnianie oraz proces starzenia się społeczeństwa stanowią duże wyzwanie rozwojowe, które ma wpływ na liczne gałęzie gospodarki oraz usługi publiczne. Taka struktura wiekowa powinna znaleźć odzwierciedlenie w usługach oferowanych przez samorządy - wzrośnie zapotrzebowanie na usługi dla osób starszych. Ważną rolą Powiatu jest zapewnienie opieki osobom niesamodzielnym, a niesamodzielnność często przychodzi właśnie z wiekiem.

Taka opieka jest jednak kosztowna, a zapewnienie odpowiedniej ilości miejsc wymagałoby podjęcia dużych nakładów inwestycyjnych. Istotna będzie zatem deinstytucjonalizacja usług. Zgodnie ze „Strategią rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030” koncepcja deinstytucjonalizacji zakłada przechodzenie od opieki o charakterze instytucjonalnym do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej. Wśród założeń strategii rozwoju usług społecznych pojawia się również:

- zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci,
- zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczenia usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia niepełnosprawności,
- stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Wszystkie powyższe aspekty powinny zatem znaleźć odzwierciedlenie w planowanej polityce społecznej Powiatu. W sferze społecznej, wiodącą rolę pełnić będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku.

Rozwój gospodarczy powiatu odpowiadający postępującemu rozwojowi technologicznemu

W Polsce, tak jak w wielu europejskich krajach widoczny jest nierównomierny rozkład przestrzenny ludności, a co za tym idzie zatrudnienia i działalności gospodarczej. Pierwotną przyczyną takich procesów było nierównomierne rozmieszczenie bogactw naturalnych. Obecnie, dzięki łatwej oraz stosunkowo taniej mobilności podmioty rynkowe oraz gospodarstwa domowe świadomie podejmując decyzje o wyborze lokalizacji, dążą do maksymalizacji zysku¹. Obecny rozwój gospodarczy powiatu radomszczańskiego jest trudny do zero-jedynkowej oceny. Z jednej strony stale rosnąca liczba firm, podstrefa inwestycyjna Radomsko należąca do Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, powiązanie z przemysłem meblarskim, z drugiej strony zaś, brak „jakościowych” miejsc pracy spełniających ambicje młodych mieszkańców powiatu oraz status miasta Radomsko jako ośrodka tracącego funkcje społeczno-gospodarcze.

Niewątpliwym atutem powiatu jest jego położenie oraz przebiegająca południkowo autostrada A1. Przyczyniło się to do rozwoju strefy inwestycyjnej generującej dużą liczbę miejsc pracy. Dalszy skuteczny rozwój gospodarczy nie jest możliwy bez rozwoju infrastruktury, w szczególności poprawy jakości dróg i dostępności komunikacyjnej powiatu. Obecny system komunikacyjny powoduje czasowe ograniczenia przepustowości transportowej przy węźle Radomsko. Kluczowa będzie również efektywna i spójna promocja społeczno-gospodarcza powiatu, wykorzystująca również potencjał turystyczny.

¹ Ciołek D., (2016), " Rozwój gospodarczy polskich powiatów w kontekście implikacji nowej geografii ekonomicznej ", [w:] Roczniki Kolegium Analiz Ekonomicznych / Szkoła Główna Handlowa nr 41, str. 221-238.

Wyzwaniem w tym zakresie będzie również mocniejsze połączenie systemu edukacji ponadpodstawowej z lokalnym rynkiem pracy. Ciągłe rozwijające się branże informatyczne w perspektywie kolejnych lat powinny zapewnić atrakcyjny rynek pracy dla wielu młodych mieszkańców powiatu. Atutu można również szukać w niedawnej pandemii. Wprowadzone wówczas obostrzenia przyczyniły się do popularyzacji pracy zdalnej. To szansa dla powiatu radomszczańskiego, aby dobrymi warunkami mieszkaniowymi i lokalizacyjnymi, przyciągać do siebie wykształconych i dobrze zarabiających nowych mieszkańców. Aby wykorzystać ten potencjał, koniecznym będzie rozwój infrastruktury technologicznej, w tym szybkiego Internetu oraz łączności wykorzystującej standard 5G.

Dbałość o środowisko i dostosowywanie do zmian klimatycznych, w tym w kontekście transformacji energetycznej

Walory przyrodnicze zostały zidentyfikowane jako jeden z głównych atutów powiatu radomszczańskiego. Uprzemysłowienie powiatu, zwłaszcza jego zachodniej części wymusza działania z zakresu stałego podwyższania poziomu ochrony środowiska. Transformacja energetyczna powiatu związana będzie przede wszystkim z wykorzystywaniem nowoczesnych technologii pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych i nie szkodzących środowisku. Z perspektywy działań powiatu kluczowe będą inicjatywy termomodernizacyjne oraz skupiające się na wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii. Efekty podejmowanych działań powinny mieć odzwierciedlenie w aspekcie ekologicznym (lepszą jakość powietrza) oraz finansowym (w postaci oszczędności na ogrzewaniu budynków administrowanych przez jednostki organizacyjne Powiatu). Rozwój infrastruktury ochrony środowiska przyczyni się tym samym do zwiększenia jakości życia mieszkańców i atrakcyjności osadniczej powiatu. Równolegle muszą być prowadzone działania z zakresu edukacji i kształtowania postaw ekologicznych mieszkańców, w tym rozumianych jako gotowość do ponoszenia wyższych kosztów bytowych na rzecz życia w czystym i zdrowym środowisku. Potrzebny jest również wizerunek splatający zasoby przyrodnicze z walorami kulturowymi i rekreacyjnymi powiatu, który przyczyni się do rozwoju zrównoważonej turystyki. Wiele działań środowiskowych należy również do kompetencji gmin. Najważniejszym takim obszarem, nie ujętym bezpośrednio w *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* jest kwestia rozszerzenia sieci kanalizacyjnej. Działanie to będzie wymagało absorpcji znacznych środków finansowych w niektórych gminach powiatu radomszczańskiego.

Spójne wykorzystanie potencjału turystycznego, przemysłowego, rolnego i kulturowego do rozwoju gospodarczego powiatu

Jak wspomniano wcześniej, jednym z potencjałów powiatu są jego walory przyrodnicze i krajobrazowe. Na terenie powiatu znajduje się wiele miejsc i atrakcji przyciągających odwiedzających, jednak żadna z tych lokalizacji nie ma ogólnopolskiej rozpoznawalności. Oryginalność walorów turystycznych i kulturowych powiatu nie gwarantuje jednak samoistnego rozwoju turystyki i rekreacji. Przede wszystkim brakuje spójnej promocji (przekazywanie klientów, wspólne akcje informacyjne). Wyzwaniem jest doprowadzenie do

takiej współpracy podmiotów turystycznych i kulturowych, aby ich oferty były wzajemnie dostępne w każdym odwiedzanym miejscu na terenie powiatu (obiekty turystyczne, muzea, urzędy, hotele, punkty gastronomiczne itp.). Koniecznym będzie również rozbudowanie infrastruktury turystycznej między innymi w postaci dróg, ścieżek i szlaków rowerowych, zagospodarowania nabrzeży rzek oraz w dalszej kolejności budowy obiektów małej architektury, ubogacających wykreowane trasy/szlaki. Szansą dla powiatu powinna być coraz popularniejsza turystyka preferująca aktywne spędzanie czasu np. rowerowa i kajakowa. Prowadzona polityka rozwoju turystyki nie powinna być jednak dziełem przypadku, lecz przemyślaną strategią, w tworzenie której należy zaangażować lokalnych aktywistów oraz samorządowców. Dzięki temu wzrośnie szansa na realizację inwestycji w oparciu o wiedzę i sprawdzone rozwiązania². Pozytywny wpływ na rozwój powiatu może mieć także współpraca z jednostkami sąsiednimi. W ramach takiej współpracy mogą być realizowane projekty, których samorządy nie byłyby w stanie samodzielnie wykonać i sfinansować, czyli np. wspólna sieć dróg rowerowych. Konsolidacja ta powinna przebiegać w pierwszej kolejności w zakresie tworzenia oferty turystycznej i promocji walorów oraz zasobów regionu.

Wyzwaniem w przypadku rozwoju turystycznego jest zwiększenie liczby turystów oraz zatrzymanie części z nich, aby swój dodatkowy czas spędzili na terenie powiatu zostawiając przy tym swoje środki finansowe. Kluczowym będzie zatem zmonetaryzowanie osób odwiedzających powiat, aby tym samym pobudzić lokalną gospodarkę (gospodarstwa agroturystyczne, noclegi, gastronomia, firmy eventowe). Zwiększenie ruchu turystycznego powinno zostać dostrzeżone przez kapitał prywatny, co przełoży się na zwiększenie liczby miejsc noclegowych oraz dywersyfikację ich standardu. Szeroko rozumiana branża turystyczna ma szansę na stanie się prężną, lokalną gałęzią gospodarki, zwłaszcza w południowo-wschodniej części powiatu, będąc tym samym uzupełnieniem dla mocniej rozwiniętej gospodarczo zachodniej części.

Należy również pamiętać o rolniczym charakterze części gmin powiatu radomszczańskiego. Spójny rozwój turystyki i rolnictwa, przyczyniający się tym samym do rozwoju gospodarczego regionu polegać powinien na powiązaniu usług turystycznych z lokalnym sektorem rolno-spożywczym. Wytwarzane i rozpoznawalne produkty lokalne, powinny stanowić ważny element turystycznych wizyt w powiecie. Działania te wpisują się w Europejski Zielony Ład. Określa on nową, zrównoważoną i sprzyjającą włączeniu społecznemu strategię „od pola do stołu” na rzecz wzrostu w celu pobudzenia gospodarki, poprawy zdrowia i jakości życia ludzi, a także poprawy stanu środowiska naturalnego (*„mimo, że społeczeństwo staje się coraz bardziej zurbanizowane, ludzie chcą poczuć się bliżej żywności. Chcą, by żywność była świeża, w mniejszym stopniu przetworzona i pozyskiwana w sposób zrównoważony (...) należy pilnie zmniejszyć zależność od pestycydów i środków przeciwdrobnoustrojowych, ograniczyć*

² Hyła M., (2023), „Polityka rowerowa polskich miast”, Badania Obserwatorium Polityki Miejskiej, Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Warszawa–Kraków. <https://doi.org/10.51733/opm.2023.18>

nadmierne nawożenie, wzmocnić rolnictwo ekologiczne, poprawić dobrostan zwierząt oraz odwrócić proces utraty różnorodności biologicznej”³.

Poprawa mobilności i dostępności komunikacyjnej obszaru powiatu

Jest to ważny priorytet dla rozwoju powiatu. Wpływa na wszystkie dziedziny życia jego mieszkańców, między innymi na atrakcyjność osadniczą i inwestycyjną. Praktyka pokazuje, że potrzeby rozwojowe związane z infrastrukturą drogową i około-drogową nigdy się nie kończą, zawsze jest coś do poprawy. Dbanie o prawidłowy stan dróg powiatowych jest zadaniem, którego oczekują wszystkie gminy wchodzące w skład powiatu. Mieszkańca nie interesuje zarządca drogi, tylko jej stan, dlatego ważna jest współpraca na linii Powiat-Gmina. Poprawa dostępności komunikacyjnej to również otwarcie nowych terenów do zagospodarowania inwestycyjnego oraz mieszkaniowego. Aspektem, na który mocno zwracają uwagę mieszkańcy powiatu jest również dostępność komunikacji publicznej. Obecnie realizowane połączenia komunikacyjne na terenie powiatu nie pokrywają wszystkich potrzeb w tym zakresie. Działania te są szczególnie ważne dla dwóch grup społecznych - seniorów oraz młodzieży dojeżdżającej do szkół ponadpodstawowych w Radomsku. Koniecznym będzie zapewnienie większej liczby połączeń komunikacyjnych, łączących gminy z głównym miastem powiatu.

Ze względu na zachodzącą transformację energetyczną zalecany jest monitoring elektromobilności polegający na śledzeniu ogólnopolskich oraz powiatowych trendów w zakresie rejestracji pojazdów elektrycznych bądź pojazdów o innym, alternatywnym napędzie. Pod wpływem tych danych będzie można podjąć decyzję o rozbudowie sieci szybkich ładowarek samochodowych oraz tym samym transformacji floty samochodowej należącej do powiatu na auta o napędzie zeroemisyjnym.

Stymulowanie aktywności społecznej mieszkańców

Aktywność społeczna mieszkańców bywa niedoszacowaną wartością wspólnoty samorządowej. To właśnie organizacje pozarządowe powinny uzupełniać sektor publiczny i prywatny np. w sferze organizacji czasu wolnego. Podmioty reprezentujące III sektor często mają możliwość pozyskiwać środki na swoje inicjatywy ze źródeł niedostępnych np. dla samorządu powiatowego. Obecnie problem bierności niektórych środowisk lokalnych jest konsekwencją zaistnienia wielu czynników, z których warunki ekonomiczne są może najłatwiej dostrzegalne wśród negatywnie oddziałujących, ale niekoniecznie najtrudniejsze do pokonania. Kluczowe będzie pobudzenie tej aktywności społecznej, kreowanie liderów społecznych oraz płynne zastępowanie pokoleń realizujących się poprzez działalność społeczną. Często pierwsza aktywność społeczna związana jest z wolontariatem. Należy zatem informować i motywować młodzież do tej formy pomocy. Osoby, które zdecydują się zaangażować w wolontariat, chętniej będą uczestniczyć w aktywnym życiu społecznym gmin i powiatu radomszczańskiego. W przypadku lokalnych organizacji społecznych ważnym jest,

³ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno – Społecznego i Komitetu Regionów: Strategia „od pola do stołu” na rzecz sprawiedliwego, zdrowego i przyjaznego dla środowiska systemu żywnościowego.

aby podmioty te ze sobą współpracowały, dzięki czemu zwiększy się ich potencjał organizacyjny i operacyjny.

Wykreowanie marki powiatu radomszczańskiego w oparciu o regionalne walory i produkty

Przed Powiatem stoi jeszcze jedno ważne wyzwanie, polegające na wykreowaniu marki powiatu. Efektem tych działań powinno być zwiększenie rozpoznawalności powiatu, co przełoży się na większe zainteresowanie powiatem jako miejscem wypoczynku, pracy czy też zamieszkania. W przeprowadzonym badaniu sondażowym mieszkańcy wysoko ocenili powiat radomszczański jako miejsce do życia. Dodatkowo, z ankiet tych wynikało, że mieszkańcy oraz uczniowie szkół ponadpodstawowych wskazali, że ich ważnymi celami życiowymi jest zdrowie fizyczne, dobre samopoczucie, zdrowie psychiczne oraz udane życie rodzinne. Powiat radomszczański powinien być zatem postrzegany jako miejsce pożądane do życia, oferujące wiele atutów sprzyjających zapewnieniu zdrowego i szczęśliwego życia rodzinnego. Przyczynić się do tego powinno wykreowanie marki powiatu radomszczańskiego. Jest to proces żmudny i obarczony dużym ryzykiem oraz wymagający przemyślanych i skoordynowanych działań jednostek administracji publicznej, sektora pozarządowego oraz sektora prywatnego. Przedsiębiorcy muszą uwierzyć, że wzrost rozpoznawalności powiatu przełoży się na ich wymierne zyski. Biorąc pod uwagę wskazywane atuty powiatu oraz produkty mogące identyfikować się z powiatem, koniecznym jest kontynuowanie realizacji rozpoczętych projektów ERA Smaku i ERA Travel. Projekty te już skupiają wokół siebie przedstawicieli sektora prywatnego i publicznego.

Dalsze działania powinny przyczynić się do zwiększenia rozpoznawalności oraz rozwoju gospodarczego powiatu, poprzez wzmocnienie znaczenia roli turystyki, rolnictwa ekologicznego oraz branży meblarskiej między innymi po utworzeniu Branżowego Centrum Umiejętności.

WIZJA I MISJA POWIATU RADOMSZCZAŃSKIEGO

Wizja rozwoju powiatu radomszczańskiego stanowi projekcję, opis pożądanego stanu rzeczywistości lokalnej w perspektywie 2030 roku. Określa stan docelowy, do którego dąży cała wspólnota powiatu, tj. władze samorządowe powiatu i gmin oraz ich partnerzy społeczni i gospodarczy (lokalni oraz ponadlokalni), wykorzystując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu. Wizja ukierunkowana jest prognostycznie, określa cel do jakiego zmierza powiat. Wskazuje ona zasadniczy kierunek podejmowanych działań.

Misja jest nadrzędnym celem rozwoju powiatu i pozwala koncentrować się na celach długookresowych. Określa ona również rolę władz samorządowych w procesie rozwoju wspólnoty lokalnej, pozwalając planować i koordynować działania partnerów. Zgodnie z misją, władze powiatowe pełnią rolę inicjatora dla realizacji przedsięwzięć wynikających ze *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030*. Ponadto władze samorządowe są także

realizatorem własnych projektów zmierzających do rozwoju powiatu, upowszechniania jego walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań.

Wizja

W 2030 roku na terenie powiatu radomszczańskiego:

- osiedla się więcej mieszkańców niż opuszcza powiat;
- dostępne są atrakcyjne finansowo miejsca pracy;
- otwiera się dużo firm;
- niesamodzielni mieszkańcy mają zapewnioną pomoc instytucji publicznych;
- wykorzystywane są odnawialne źródła energii w sektorze mieszkaniowym, gospodarczym, rolnym, publicznym, turystycznym, przez co mieszkańcy mogą cieszyć się czystym powietrzem;
- mieszkańcy mają zapewniony szybki dostęp do lekarzy specjalistów;
- przestrzeń publiczna pozbawiona jest barier dla osób niepełnosprawnych;
- osoby o szczególnych potrzebach mają zapewnioną dostępność architektoniczną i komunikacyjną do administracji publicznej;
- rozwija się edukacja, w tym zawodowa oraz wzrasta kapitał intelektualny, innowacyjny i kreatywny mieszkańców;
- rozwija się branża związana z usługami ukierunkowanymi na osoby starsze;
- komunikacja publiczna umożliwia łatwy dostęp do miasta powiatowego Radomsko;
- rozwinięta sieć drogowa sprzyja sprawnemu i bezpiecznemu podróżowaniu;
- rozbudowana zostaje sieć ścieżek i szlaków rowerowych wraz z infrastrukturą około – rowerową;
- rozwija się sport, rekreacja, turystyka, branża rolno-spożywcza a sam powiat jest rozpoznawalną marką na mapie województwa łódzkiego;
- mieszkańcy powiatu mają znakomitą wiedzę dotyczącą zasad zdrowego trybu życia, chętnie korzystają z oferty turystycznej na terenie powiatu oraz z lokalnych produktów spożywczych.

Misja

Misją samorządu powiatu radomszczańskiego jest kreowanie i wspieranie jego rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego w partnerstwie z innymi samorządami oraz sektorem biznesowym i pozarządowym. Nadrzędnym celem przyświecającym Powiatowi jest zapewnienie bezpiecznego, wygodnego, zdrowego, aktywnego i szczęśliwego życia swoim mieszkańcom.

PLAN OPERACYJNY STRATEGII ROZWOJU POWIATU

Priorytety i cele wyszczególnione w strategii zostały określone na podstawie wniosków z kompleksowej diagnozy uwarunkowań i potrzeb rozwojowych oraz potencjału powiatu radomszczańskiego, zdefiniowanych wyzwań rozwojowych i przyjętej wizji rozwoju do 2030 roku. Elementem budowy spójnej strategii oraz marki regionu jest użycie kluczowego hasła identyfikacyjnego powiatu, czyli słowa „ERA”. W planie operacyjnym niniejszej strategii, wyznaczono zatem pięć kluczowych obszarów strategicznych:

- ERA komfortu;
- ERA pomocy;
- ERA zasobności;
- ERA ochrony środowiska;
- ERA współpracy.

Dla każdego z priorytetów sformułowany został cel strategiczny (w perspektywie 2030 roku), z którego wynikają cele operacyjne. Dla ich urzeczywistnienia wyodrębniono natomiast kierunki interwencji – kluczowe zadania. Należy je traktować jako pewną propozycję, otwartą listę przedsięwzięć w danym zakresie, określającą ogólne ramy koncentracji aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej całej wspólnoty powiatu w perspektywie długofalowej. Listę przykładowych projektów, zgłoszonych do realizacji na etapie spotkań warsztatowych w postaci tzw. fiszek projektowych przedstawia załącznik nr 3. Należy podkreślić, że załącznik ten nie stanowi zamkniętego katalogu i może być uzupełniany o kolejne projekty w miarę pojawiania się nowych potrzeb rozwojowych. Warunkiem jest, aby zgłaszane fiszki wynikały z matrycy strategicznej niniejszej strategii.

Zaproponowana matryca strategiczna, w swoim rozwinięciu prezentuje podejście zintegrowania realizowanych działań, przypisując realizatorów oraz partnerów do wyznaczonych kierunków. Wyznaczone obszary wzajemnie się przenikają oraz oddziałują na siebie, dlatego cele realizowanych w przyszłości projektów mogą równocześnie przynależeć do wielu obszarów (ERA).

ERA komfortu	ERA pomocy	ERA zasobności	ERA środowiska	ERA współpracy
Cel strategiczny 1	Cel strategiczny 2	Cel strategiczny 3	Cel strategiczny 4	Cel strategiczny 5
Wzrost jakości życia mieszkańców powiatu	Zapewnienie opieki i wsparcia mieszkańcom powiatu	Zrównoważony rozwój gospodarczy	Transformacja klimatyczna w powiecie	Wzrost efektywności zarządzania Powiatem
Cele operacyjne:	Cele operacyjne:	Cele operacyjne:	Cele operacyjne:	Cele operacyjne:
1.1. Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług medycznych oraz jakości obsługi pacjentów	2.1. Zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach	3.1. Wsparcie rozwoju gospodarczego powiatu	4.1. Dbłość o zachowanie walorów środowiskowych powiatu oraz budowanie odpowiedzialności ekologicznej	5.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na terenie powiatu
1.2. Rozwój placówek edukacyjnych w powiecie radomszczańskim	2.2. Zapewnienie opieki osobom starszym i niesamodzielnym	3.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i biernych zawodowo		5.2. Podnoszenie jakości usług publicznych
1.3. Rozwój oferty edukacyjnej Powiatu	2.3. Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych			5.3. Współpraca międzyinstytucjonalna Powiatu
1.4. Zapewnienie porządku publicznego oraz bezpieczeństwa mieszkańców i osób przyjezdnych	2.4. Dbłość o zdrowie psychiczne mieszkańców			5.4. Budowanie marki powiatu radomszczańskiego w oparciu o projekty ERA Smaku i ERA Travel
1.5. Rozwój oferty kulturalno-sportowej w powiecie				
1.6. Poprawa stanu infrastruktury pieszej, rowerowej i drogowej				
1.7. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu				

Zaproponowane cele strategiczne i operacyjne stanowią odpowiedź na zdiagnozowane wyzwania rozwojowe. Szczegółowe powiązanie wyzwań i celów prezentuje poniższy schemat.

Wyzwanie rozwojowe	Cele operacyjne
Przeciwdziałanie niekorzystnym procesom demograficznym	<ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług medycznych oraz jakości obsługi pacjentów • 1.2. Rozwój placówek edukacyjnych w powiecie radomszczańskim • 1.3. Rozwój oferty edukacyjnej Powiatu • 1.4. Zapewnienie porządku publicznego oraz bezpieczeństwa mieszkańców i osób przyjezdnych • 1.5. Rozwój oferty kulturalno- sportowej w powiecie • 1.6. Poprawa stanu infrastruktury pieszej, rowerowej i drogowej • 1.7. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu • 5.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na terenie Powiatu • 5.2. Przeciwdziałanie niekorzystnym procesom demograficznym
Dostosowanie usług i oferty publicznej do aktualnych procesów demograficznych	<ul style="list-style-type: none"> • 1.1. Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług medycznych oraz jakości obsługi pacjentów • 2.1. Zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach • 2.2. Zapewnienie opieki osobom starszym i niesamodzielnym • 2.3. Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych • 2.4. Dbłość o zdrowie psychiczne mieszkańców
Rozwój gospodarczy Powiatu odpowiadający postępującemu rozwojowi technologicznemu	<ul style="list-style-type: none"> • 1.3. Rozwój oferty edukacyjnej Powiatu • 1.6. Poprawa stanu infrastruktury pieszej, rowerowej i drogowej • 1.7. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu • 3.1. Wsparcie rozwoju gospodarczego powiatu • 3.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i biernych zawodowo • 4.1. Dbłość o zachowanie walorów środowiskowych powiatu oraz budowanie odpowiedzialności ekologicznej • 5.4. Budowanie marki powiatu radomszczańskiego w oparciu o projekty ERA Smaku i ERA Travel
Dbłość o środowisko i dostosowywanie do zmian klimatycznych, w tym w kontekście transformacji energetycznej	<ul style="list-style-type: none"> • 4.1. Dbłość o zachowanie walorów środowiskowych powiatu oraz budowanie odpowiedzialności ekologicznej

Spójne wykorzystanie potencjału turystycznego, przemysłowego, rolnego i kulturowego do rozwoju gospodarczego powiatu	<ul style="list-style-type: none"> • 1.4. Zapewnienie porządku publicznego oraz bezpieczeństwa mieszkańców i osób przyjezdnych • 1.5. Rozwój oferty kulturalno- sportowej w powiecie • 1.6. Poprawa stanu infrastruktury pieszej, rowerowej i drogowej • 1.7. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu • 3.1. Wsparcie rozwoju gospodarczego powiatu • 4.1. Dbłość o zachowanie walorów środowiskowych powiatu oraz budowanie odpowiedzialności ekologicznej • 5.3. Współpraca międzyinstytucjonalna powiatu
Poprawa mobilności i dostępności komunikacyjnej obszaru powiatu	<ul style="list-style-type: none"> • 1.6. Poprawa stanu infrastruktury pieszej, rowerowej i drogowej • 3.1. Wsparcie rozwoju gospodarczego powiatu • 1.7. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu
Stymulowanie aktywności społecznej mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> • 1.3. Rozwój oferty edukacyjnej powiatu • 5.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na terenie powiatu • 5.2. Przeciwdziałanie niekorzystnym procesom demograficznym
Wykreowanie marki powiatu radomszczańskiego w oparciu o regionalne walory i produkty	<ul style="list-style-type: none"> • 5.4. Budowanie marki powiatu radomszczańskiego w oparciu o projekty ERA Smaku i ERA Travel

ERA komfortu

Cel strategiczny

Wzrost jakości życia mieszkańców powiatu

Pierwszy obszar strategiczny stanowi w głównej mierze odpowiedź na obserwowane od wielu lat problemy demograficzne powiatu radomszczańskiego i prognozy mówiące o ogromnym ubytku mieszkańców w ciągu najbliższych kilkudziesięciu lat. Wyzwaniem stojącym przed powiatem jest zatem zastopowanie tych trendów demograficznych. Sposobem na to może być między innymi podniesienie jakości życia mieszkańców, tak aby powiat stał się miejscem pożądanym do zamieszkania. Cel ten jest wielosektorowy i obejmuje wiele wątków: poprawę opieki zdrowotnej, zapewnienie bezpieczeństwa publicznego, zapewnienie możliwości spędzania wolnego czasu oraz poprawę dostępności komunikacyjnej. Zaplanowane działania szerzej opisano przy celach operacyjnych.

1.1. Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług medycznych oraz jakości obsługi pacjentów

Zapewnienie dostępu mieszkańców do służby zdrowia jest jednym z najważniejszych zadań każdej jednostki samorządowej. Wraz ze wzrostem przeciętnej długości życia zwiększa się zapotrzebowanie na opiekę zdrowotną oraz różnego rodzaju prozdrowotne usługi np. rehabilitacyjne. Powiat Radomszczański jest podmiotem tworzącym dla Szpitala Powiatowego w Radomsku oraz Samodzielnego Zakładu Opieki Zdrowotnej PRO FAMILIA w Radomsku. Dla mieszkańców powiatu kluczowa jest zwłaszcza opieka medyczna zapewniana przez szpital, który jest jedyną taką placówką w regionie. Temat opieki zdrowotnej często bywa tematem kontrowersyjnym i potrafi nieść ze sobą skrajnie odmienne emocje. Na postrzeganie służby zdrowia wpływ mają różne czynniki, począwszy od czasu oczekiwania na wizytę u lekarzy specjalistów, przez sposób kontaktu z pacjentem, aż po takie szczegóły jak jakość posiłków.

Dla zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców koniecznym jest dalszy rozwój Szpitala Powiatowego w Radomsku, w tym utworzenie nowych pracowni i poradni specjalistycznych (np. Pracownia Rezonansu Magnetycznego, Centralne Laboratorium Diagnostyczne). Ważnym aspektem, zwłaszcza dla rodzin z dziećmi jest zapewnienie opieki pediatrycznej, dlatego jednym z warunków rozwoju jest dążenie do uruchomienia Oddziału Dziecięcego w Szpitalu Powiatowym. Problemem trapiącym polską służbę zdrowia jest dostępność do usług medycznych, ze szczególnym uwzględnieniem porad specjalistycznych. W tej kwestii wiele zależy od dostępności lekarzy specjalistów oraz ogólnej polityki zdrowotnej państwa. W przypadku dalszego przedłużania się braku możliwości zatrudnienia specjalistów

w dziedzinie pediatrii w Szpitalu Powiatowym w Radomsku, powinno się rozważyć podjęcie decyzji o uruchomieniu innych, niezbędnych dla mieszkańców usług medycznych.

Wartym rozważenia jest również wsparcie rozwoju telemedycyny. Pandemia pokazała, że taka forma opieki ma swoje zalety, jednak nie jest w stanie zastąpić osobistego stawiennictwa u lekarza. Należy jednak mieć na uwadze, że dalej postępujące procesy elektronizacji usług publicznych mogą w przyszłości wymusić rozwój tego rodzaju usług w powiecie. Działania te jednak, w pierwszej kolejności dotyczyć będą podstawowej opieki zdrowotnej, dlatego powinny być realizowane we współpracy z samorządami gminnymi.

Jednym z komponentów Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności jest *Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia*. Plan zakłada między innymi wprowadzenie nowej struktury organizacyjnej i nowych modeli zarządzania opieką nad pacjentem. Konieczne jest także wsparcie infrastrukturalne np. w zakresie modernizacji wyposażenia podmiotów leczniczych. Na zwiększenie efektywności, dostępności i jakości świadczeń zdrowotnych przeznaczonych ma być 3 119 mln euro. Działania te obejmujące wymianę zużytego sprzętu medycznego, poprawę dostępności do świadczeń medycznych oraz rozwój technologii cyfrowych, stanowią istotną część niniejszego celu operacyjnego. Wraz z podniesieniem standardu infrastrukturalnego powinien iść wzrost standardu obsługi pacjenta. Jak wspomniano wcześniej, jest to aspekt który ma istotne znaczenie w subiektywnej ocenie jakości służby zdrowia przez mieszkańców powiatu. Pozytywny wizerunek Szpitala Powiatowego, jako miejsca zapewniającego specjalistyczną pomoc przyczyni się do postrzegania powiatu jako miejsca atrakcyjnego do zamieszkania.

Istotne znaczenie ma również odpowiednio prowadzona działalność profilaktyczna, promująca między innymi zdrowy tryb życia (np. spędzanie wolnego czasu na rowerze, wybór wartościowych jakościowo składników żywieniowych). Hołdując zasadzie, że lepiej zapobiegać niż leczyć, konieczne jest zatem dalsze wdrażanie oraz poszerzenie oferty programów promocji i profilaktyki zdrowotnej.

Proces starzenia się społeczeństwa w powiecie radomszczańskim niesie ze sobą konsekwencje również w obszarze służby zdrowia. Wraz ze wzrostem liczby osób starszych będzie rosło zapotrzebowanie na usługi rehabilitacyjne. Działanie to powinno być realizowane przy udziale samorządów gminnych, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców.

1.2. Rozwój placówek edukacyjnych w powiecie radomszczańskim

Edukacja stanowi istotny zakres zadań własnych każdego Powiatu. W przypadku wyzwań rozwojowych postawionych przed Powiatem do roku 2030, głównym aspektem rozwoju ponadpodstawowego systemu edukacji będzie dostosowanie go do potrzeb lokalnego i nowoczesnego rynku pracy. Na działaniach tych skupi się cel operacyjny 1.3. Niniejszy cel dotyczy rozwoju placówek edukacyjnych w kontekście potrzeb infrastrukturalnych oraz zapewnienia najwyższej jakości wyposażenia i pomocy dydaktycznych. Oba cele łączą się ze

sobą – rozwój szkół nie jest możliwy bez pełnego wykorzystania tych dwóch płaszczyzn. W perspektywie najbliższych lat konieczne będzie poniesienie wydatków na zapewnienie wysokiego standardu użytkowego placówek, na ich remonty i modernizacje. W celu zapewnienia jak najbardziej efektywnych warunków do nauki trzeba zmodernizować część pomieszczeń (w tym gastronomicznych i sanitariatów) oraz sal sportowych – są to jednak działania stałe, a wydatki remontowe na utrzymanie infrastruktury szkolnej ponoszone są corocznie. Ważnym elementem, uzupełniającym czy wręcz wzbogacającym proces kształcenia jest możliwość korzystania z nowoczesnych pomocy dydaktycznych. Dotyczy to zarówno przedmiotów ogólnokształcących jak i zawodowych.

Obowiązkowy system edukacji ma na celu wyeliminowanie z Polski analfabetyzmu. Zjawiska tego w naszym kraju jako takiego nie ma - każdy potrafi pisać i czytać. Problemem jest jednak tzw. wtórny analfabetyzm, czyli zdolność do czytania ze zrozumieniem. Przyczynia się do tego między innymi postępujący rozwój technologiczny, sprawiający, że konsumowane treści są coraz krótsze. Ważnym jest zatem propagowanie tradycyjnego czytelnictwa - biblioteki szkolne powinny być zatem odpowiednio wyposażone w nowe i popularne pozycje książkowe.

1.3. Rozwój oferty edukacyjnej powiatu

Kolejny cel również poświęcony jest powiatowemu systemowi oświaty, ale w swoich zadaniach skupia się na rozwoju i poprawie oferty edukacyjnej. Priorytet ten stanowi również odpowiedź na unijną politykę promowania procesu kształcenia się przez całe życie, która ujęta jest również szeroko w kluczowym dla samorządów województwa łódzkiego dokumencie pn. „Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027”.

Powiat posiada dobrze rozwinięty system kształcenia ponadpodstawowego. Edukacja na tym poziomie ma na celu przygotowanie absolwentów do warunków rynku pracy, albo poprzez nabycie praktycznych, zawodowych umiejętności, albo poprzez umożliwienie dalszej edukacji na uczelniach wyższych. W tym pierwszym przypadku kluczowa jest współpraca z lokalnym środowiskiem biznesowym, aby możliwie jak najbardziej precyzyjnie określić zawody i umiejętności, które będą potrzebne w gospodarce w perspektywie kolejnych 4-5 lat. Pomóc w tym mogą klasy patronackie, gdzie uczniowie praktyczną część nauki zawodu zdobędą pod okiem swoich przyszłych, potencjalnych pracodawców. Powiat promować będzie kształcenie zawodowe, wskazując młodym osobom oraz ich rodzicom potencjalne korzyści z wyboru takiej ścieżki edukacji. Promocji towarzyszyć będzie doradztwo zawodowe, ukierunkowane na właściwą orientację i wybór optymalnej ścieżki kariery zawodowej. Działania te realizowane będą w porozumieniu z samorządami gminnymi, ponieważ pierwszy wybór ścieżki kariery ma miejsce na etapie nauki w szkole podstawowej.

Powiat potrzebuje również nowych impulsów wspierających konkurencyjność oraz innowacyjność gospodarki, w tym związanych z wykorzystaniem lokalnych potencjałów np. powiązanie powiatu z branżą meblarską. Pomóc w tym mogą nowoczesne technologie informacyjne, innowacyjne kierunki kształcenia, współpraca szkół z zagranicznymi partnerami

oraz ciągły proces rozwoju nauczycieli, w tym kształcenia zawodowego. Nową inicjatywą zapewniającą wsparcie przygotowania kadr na potrzeby nowoczesnej gospodarki w poszczególnych branżach są Branżowe Centra Umiejętności. Zapewniać one mają przestrzeń dla innowacyjnej i trwałej współpracy biznesu z edukacją zawodową na wszystkich poziomach kształcenia zawodowego, a także wdrażanie koncepcji doskonałości zawodowej w polskim systemie kształcenia zawodowego. Branżowe Centra Umiejętności będą miały charakter przekrojowy i uzupełniający istniejącą ofertę kształcenia zawodowego na poziomie szkolnictwa ponadpodstawowego i szkolnictwa wyższego. Będą to zaawansowane technologicznie i ukierunkowane branżowo placówki kształcenia, szkolenia i egzaminowania w zakresie jednej z dziedzin zawodowych ujętych w danej branży. Powiat Radomski będzie czynił starania mające na celu uruchomienie Branżowego Centrum Umiejętności kształcącego w kierunku meblarstwa. Oferta będzie skierowana do szerokiego grona odbiorców, w szczególności do uczniów, studentów, doktorantów, nauczycieli, nauczycieli akademickich oraz pracowników, w obszarze tej dziedziny zawodowej.

Wyzwaniem rozwojowym jest ograniczenie skali opuszczania powiatu przez młodych mieszkańców. Kluczem do tego będą miejsca pracy, ale przyczynić się do tego również może przywiązanie do regionu. Wszystkie zaproponowane działania zmierzające do poprawy warunków życia mieszkańców mają na celu wykreowanie powiatu jako miejsca pożądanego do zamieszkania, dlatego też ważnym będzie etap nauki. Te 4-5 lat edukacji może być kluczowe dla przyszłego postrzegania powiatu przez osoby wyjeżdżające. To, że młodzi będą wyjeżdżać, jest czymś obecnie w zupełności naturalnym. Ważne, aby chcieli wracać, na przykład po ukończeniu uczelni wyższej, czy po zdobyciu pierwszych doświadczeń zawodowych. Osoby wracające, będą miały również pewność, że mogą skorzystać z dalszego rozwoju, bowiem rynek pracy, jako dynamicznie zmieniające się środowisko, wymaga ciągłej uwagi oraz dostosowania procesu kształcenia. Proces ten nie kończy się wraz z zakończeniem edukacji, ale często wymaga kolejnych kursów, studiów czy wręcz zmiany kwalifikacji zawodowych, w czym pomoże między innymi Powiatowy Urząd Pracy w Radomsku.

Rolą placówek oświatowych jest również kształtowanie prawidłowych postaw społecznych, zachowań oraz nawyków. Osiadły tryb życia i pracy sprzyja rozwojowi chorób cywilizacyjnych, które w przyszłości stanowiąc będą obciążenie dla systemu opieki zdrowotnej, dlatego ważnym jest podejmowanie działań profilaktycznych już teraz. Pedagodzy alarmują również, że coraz większym problemem wśród młodzieży jest uzależnienie od elektronicznych środków komunikacji. Powoduje ono problemy z koncentracją, wycofanie z życia społecznego oraz ma wpływ na kondycję zdrowia psychicznego w przyszłości. Koniecznym jest zatem zwiększanie świadomości uczniów oraz ich rodziców w zakresie racjonalnego i bezpiecznego korzystania z Internetu, w tym z social mediów. Problem ten dotyczy już uczniów szkół podstawowych i jest potęgowany na kolejnym etapie edukacji. Działanie to stanowić będzie również podwaliny pod zapewnienie zdrowia psychicznego mieszkańcom.

1.4. Zapewnienie porządku publicznego oraz bezpieczeństwa mieszkańców i osób przyjezdnych

Miejsce atrakcyjne do zamieszkania musi być utożsamiane z bezpieczeństwem, które jednak jest uczuciem subiektywnym i przez każdego bywa określane inaczej. Pomimo tego istnieją wspólne obszary, które wpływają na ogólny poziom postrzegania jakiegoś miejsca jako bezpiecznego. Główną rolę odgrywają tutaj służby podległe Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji – straż pożarna oraz policja. Służby te mogą być uzupełniane przez inne podmioty: jednostki ochotniczej straży pożarnej oraz straż miejską, podległe samorządowi gminnemu (w powiecie radomszczańskim nie ma jednostek straży miejskiej). Powiaty mogą partycypować w kosztach funkcjonowania komend powiatowych poprzez dofinansowanie do określonych zakupów. Celem zapewnienia jak najlepszych narzędzi do bieżącej pracy taka forma współpracy w dalszym ciągu będzie wymagana. Rozwój nowoczesnych technologii może wydatnie przyczynić się do zwiększenia efektywności prowadzonych działań ratowniczo-gaśniczych np. poprzez użycie drona z kamerą termowizyjną czy też fotopułapek. Do wzrostu poczucia bezpieczeństwa przyczyni się również zakup automatycznych defibrylatorów zewnętrznych (AED). Są to zautomatyzowane urządzenia, które pozwalają poprowadzić procedurę bezpiecznej defibrylacji w zatrzymaniu krążenia nawet osobom bez wykształcenia medycznego. Pomimo ich prostoty w użyciu, potrzebne będą akcje oraz kampanie informacyjne, w czasie których mieszkańcy będą mogli przeszkolić się w zakresie ich obsługi. To właśnie edukacja jest szczególnym elementem troski o poziom bezpieczeństwa, dlatego w ramach niniejszego celu przewidziano szereg działań poszerzających świadomość mieszkańców: promocja stosowania detektorów tlenku węgla i dymu, bezpiecznych zachowań na drodze, informacje o prawach przysługujących konsumentom itp. Szczególną grupą odbiorców jest młodzież. Mogą być narażeni na nękanie psychiczne, przemoc (w tym rówieśniczą) oraz szkodliwe działanie substancji uzależniających. Przeciwdziałać temu może aktywnie prowadzona kampania budująca zaufanie i szacunek do organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, tak aby młodzi ludzie nie bali się prosić o pomoc.

1.5. Rozwój oferty kulturalno- sportowej w powiecie

Zaspokajanie potrzeb zbiorowych wspólnoty samorządowej w zakresie kultury oraz kultury fizycznej (w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych) leży w kompetencjach władzy publicznej, we współpracy z organizacjami pozarządowymi, a także partnerami biznesowymi. Przykładem takiej współpracy jest zawarte porozumienie pomiędzy Zarządem Powiatu Radomszczańskiego a Prezydentem Miasta Radomska w sprawie wykonywania zadań powiatowej biblioteki publicznej przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Radomsku.

Powiat Radomszczański, mając na względzie własne tradycje i specjalizacje lokalne, jest zainteresowany rozwojem i upowszechnieniem sportu, który rozumiany jest jako ważny obszar

polityki publicznej, powiązany z innymi dziedzinami, jak np.: zdrowie, edukacja, kapitał społeczny, turystyka, rynek pracy czy polityka społeczna. W tym założeniu, inwestycje w sport traktuje się jako szeroko rozumianą prewencję zdrowotną oraz sprzyjanie postawom prospołecznym, ponieważ aktywność fizyczna obywateli warunkuje ich zdrowie, dobrą kondycję i samopoczucie, a tym samym obniża koszty przeznaczane na opiekę zdrowotną czy wsparcie socjalne, a także pozytywnie oddziałuje na pracowników i efektywność ich pracy. Ważny jest również wymiar społeczny i wychowawczy sportu, szczególnie w odniesieniu do dzieci i młodzieży szkolnej. Usługi sportowe i pokrewne stanowią ponadto istotną gałąź gospodarki. Zaplanowane działania zakładają: kontynuowanie finansowania Powiatowego Współzawodnictwa Sportowego Szkół, promowanie i nagradzanie lokalnych sportowców, trenerów i ich osiągnięć, rozwój ogólnodostępnej infrastruktury sportowej w tym modernizację boisk przy placówkach oświatowych, zaangażowanie partnerów w organizację wydarzeń. Ważnym zadaniem będzie utworzenie strony internetowej z ofertą imprez kulturalnych, sportowych i innych. Za administrację odpowiadać będzie Starostwo Powiatowe w Radomsku wraz z wszystkimi gminami powiatu. Strona ta będzie miała na celu informowanie mieszkańców i turystów o wszystkich wydarzeniach odbywających się na terenie powiatu. Elementem budowania potencjału turystycznego będzie również promowanie lokalnych zabytków, twórców oraz obiektów kulturalnych, do czego wykorzystywana będzie między innymi wspomniana strona internetowa.

1.6. Poprawa stanu infrastruktury pieszej i drogowej

Realizacja niniejszego celu wpływa na niemal każdy aspekt funkcjonowania powiatu. Mieszkańcy oczekują dróg o równej nawierzchni i dużej przepustowości ruchu. Nie interesuje ich kto jest administratorem konkretnej drogi. W ich interesie jest jak najszybsze oraz najbezpieczniejsze przemieszczenie się między dwoma destynacjami. Z punktu widzenia samorządu powiatowego ma to jednak kolosalne znaczenie, ponieważ sieć dróg na terenie powiatu radomszczańskiego składa się również z dróg krajowych, wojewódzkich oraz gminnych. Działania wskazane w tym celu dotyczą dróg powiatowych. Planowane inwestycje przewidują utrzymanie wysokiej jakości sieci dróg powiatowych z towarzyszącymi jej obiektami inżynieryjnymi we współpracy z gminami. Dla rozwoju powiatu istotnym zadaniem wydaje się również budowa południowego korytarza (obwodnicy) miasta Radomsko. Inwestycja ta powinna pozwolić na zwiększenie przepustowości na węźle zlokalizowanym przy strefie przemysłowej. Jak wspomniano wcześniej, władze powiatu nie mają jednak w tym obszarze dużych możliwości, ponieważ wszelkie działania poza obrębem dróg powiatowych należą do kompetencji innych jednostek samorządu terytorialnego. Potrzebne jest zatem wspólne lobbowanie dla tego typu rozwiązań podlegających pod administrację wojewódzką czy też krajową.

Nowoczesna i rozsądnie zaplanowana infrastruktura drogowa wpłynie na komfort i bezpieczeństwo ruchu drogowego. Niezbędne jest zatem stosowanie urządzeń i infrastruktury, które zmniejszą zagrożenia związane z ruchem kołowym, tym samym wpływając na spadek liczby wypadków i osób poszkodowanych. Na poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego, pieszych oraz rowerzystów ma również wpływ budowa chodników i dróg rowerowych. Powiat, w obrębie dróg znajdujących się pod jego zarządem powinien stale rozwijać właśnie taką infrastrukturę towarzyszącą. Duży nacisk będzie położony na rozwój funkcjonalności sieci dróg rowerowych. Inwestycje te powinny być realizowane wspólnie z gminami, przy udziale podmiotów społecznych. Takowa sieć powinna być rozwijana zarówno w obrębie dróg powiatowych, gminnych jak i krajowych, a także na terenach przyrodniczych w formie szlaków turystycznych. Z uwagi na tak szerokie spektrum współpracy, inwestycje w spójny system ciągów pieszko-rowerowych wymagają długiej perspektywy czasowej, wykraczającej poza okres niniejszej strategii.

1.7. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu

Problemem na który zwracała uwagę młodzież podczas realizacji badania sondażowego była kwestia dostępności komunikacji publicznej. Jest to istotna kwestia zwłaszcza dla dwóch grup społecznych: młodzieży przed 18 rokiem życia nieposiadającej jeszcze prawa jazdy i własnego środka transportu oraz osób starszych, które z różnych względów nie są w stanie samemu prowadzić samochodu. Problem ten dotyczy zarówno mieszkańców gmin oddalonych od miasta Radomska jak i tych sąsiadujących z nim bezpośrednio. Ważną częścią działań Powiatu Radomszczańskiego jest prowadzenie międzygminnego transportu publicznego we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Kontynuacja tej współpracy powinna pozwolić na dalsze polepszanie oferty. Działanie to jest istotne w kontekście prognozowanej zmniejszającej się liczby uczniów szkół ponadpodstawowych. Umożliwienie młodzieży dotarcie do szkół na terenie Radomska może być kluczowe w procesie pozyskiwania uczniów. Również ważnym jest zabezpieczenie powrotu, nie tylko w bezpośrednich godzinach nauki. Z wyników przeprowadzonych badań sondażowych wynika, że obecna częstotliwość kursowania powiatowej komunikacji publicznej uniemożliwia młodym mieszkańcom gmin aktywny udział w życiu społecznym powiatu, dlatego należy podjąć działania zmierzające do zwiększenia częstotliwości kursowania komunikacji publicznej.

Wykaz użytych skrótów w matrycach strategicznych:

Powiat	Starostwo Powiatowe w Radomsku, Zarząd Powiatu Radomszczańskiego	PRO FAMILIA	SPZOZ PRO FAMILIA w Radomsku
Szpital	Szpital Powiatowy w Radomsku	Gminy	Gminy Powiatu Radomszczańskiego
Przedsiębiorcy	Przedsiębiorcy oraz Instytucje Otoczenia Biznesu	PUP	Powiatowy Urząd Pracy w Radomsku

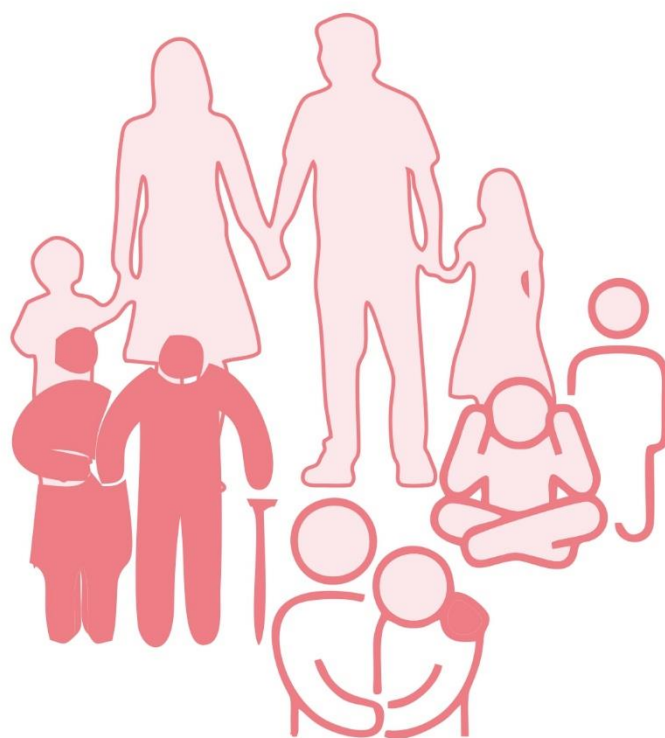
Szkoły	Szkoły ponadpodstawowe	NGO	Organizacje pozarządowe
Zarządcy dróg	Zarządcy dróg na terenie Powiatu Radomszczańskiego	DPS	Domy Pomocy Społecznej
KPP	Komenda Powiatowa Policji w Radomsku	POW	Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze
KPPSP	Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Radomsku	LP	Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe
Jednostki organizacyjne	Jednostki organizacyjne Powiatu Radomszczańskiego	PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Radomsku
PSSE	Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Radomsku	Inne	Niewymienione powyżej podmioty wynikające z zakresu działania
PP-P	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Radomsku		

ERA KOMFORTU				
Cel strategiczny: Wzrost jakości życia mieszkańców powiatu				
Cele operacyjne	Kluczowe działania		Odpowiedzialność	Partnerzy realizacyjni
Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług medycznych oraz jakości obsługi pacjentów	1.1.1.	Modernizacja oraz wymiana zużytego sprzętu medycznego w placówkach ochrony zdrowia	Szpital, PRO FAMILIA	Powiat
	1.1.2.	Zapewnienie funkcjonowania Oddziału Dziecięcego w Szpitalu Powiatowym w Radomsku	Szpital	Powiat
	1.1.3.	Utworzenie nowych pracowni oraz poradni specjalistycznych w Szpitalu Powiatowym w Radomsku	Szpital	Powiat
	1.1.4.	Rozwój technologii cyfrowych w placówkach ochrony zdrowia	Szpital, PRO FAMILIA	Powiat
	1.1.5.	Poprawa dostępności do świadczeń zdrowotnych	Szpital, PRO FAMILIA	Powiat
	1.1.6.	Poprawa dostępności do placówek rehabilitacyjnych	Szpital	Powiat, Przedsiębiorcy
	1.1.7.	Wdrażanie programów promocji i profilaktyki zdrowotnej	Powiat	Szpital, PRO FAMILIA, Szkoły, Przedsiębiorcy
	1.1.8.	Podniesienie standardów obsługi pacjenta	Szpital, PRO FAMILIA	
Rozwój placówek edukacyjnych w powiecie radomszczańskim	1.2.1.	Poprawa infrastruktury i wyposażenia placówek oświatowych poprzez m. in. doposażanie sal lekcyjnych, pracowni i warsztatów szkolnych	Szkoły	Powiat
	1.2.2.	Utworzenie nowych pracowni szkolnych oraz pomieszczeń dydaktycznych	Szkoły	Powiat
	1.2.3.	Modernizacja sal sportowych w szkołach prowadzonych przez Powiat Radomszczański	Szkoły	Powiat
	1.2.4.	Zapewnienie poszerzenia zbiorów bibliotecznych w bibliotekach szkolnych	Szkoły	Powiat
	1.2.5.	Modernizacja pomieszczeń, w tym zapleczy sanitarnych i gastronomicznych w placówkach oświatowych	Szkoły	Powiat
	1.3.1.	Utworzenie nowoczesnego Branżowego Centrum Umiejętności	Powiat	

Rozwój oferty edukacyjnej Powiatu	1.3.2.	Wdrażanie nowoczesnych technologii informacyjnych w zakresie kształcenia	Szkoły	Powiat
	1.3.3.	Współpraca z przedsiębiorcami w zakresie kształcenia zgodnego z potrzebami rynku pracy, w tym rozwój klas patronackich i kształcenia dualnego	Szkoły	Powiat, PUP, Przedsiębiorcy
	1.3.4.	Tworzenie innowacyjnych kierunków kształcenia dostosowanych do potrzeb rynku pracy	Szkoły	Powiat, PUP, Przedsiębiorcy
	1.3.5.	Rozwój współpracy szkół z przedsiębiorcami, instytucjami otoczenia biznesu, środowiskami naukowymi, podmiotami generującymi wiedzę i innowacje	Szkoły	Przedsiębiorcy, Inne
	1.3.6.	Organizacja zajęć i kursów dodatkowych pozwalających na nabycie nowych umiejętności i kwalifikacji przez mieszkańców powiatu	PUP	Powiat, NGO
	1.3.7.	Podnoszenie umiejętności i kompetencji kluczowych uczniów, w tym poprzez udział w projektach międzynarodowych	Szkoły	Powiat
	1.3.8.	Doskonalenie umiejętności nauczycieli kształcenia ogólnego i zawodowego	Szkoły	
	1.3.9.	Podnoszenie standardów usług edukacyjnych w szkołach	Szkoły	Powiat
	1.3.10.	Prowadzenie szkoleń strzeleckich wśród młodzieży	Szkoły	Powiat
	1.3.11.	Zwiększanie świadomości rodziców w zakresie kształcenia zawodowego	Szkoły	Powiat, Gminy
	1.3.12.	Wzmocnienie poczucia tożsamości narodowej wśród uczniów poprzez poznawanie tradycji i kultury polskiej	Szkoły	Powiat, NGO
	1.3.13.	Zwiększenie świadomości uczniów oraz ich rodziców w zakresie racjonalnego i bezpiecznego korzystania z Internetu, zwłaszcza z social mediów	Szkoły	Powiat, Gminy, NGO
	1.4.1.	Wspieranie rozwoju infrastruktury służb odpowiadających za porządek i bezpieczeństwo publiczne	Powiat	KPP, KPPSP

Zapewnienie porządku publicznego oraz bezpieczeństwa mieszkańców i osób przyjezdnych	1.4.2.	Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Powiat	KPP, NGO
	1.4.3.	Organizacja szkoleń/pokazów/pogadanek z zakresu udzielania pierwszej pomocy, w tym obsługi defibrylatora	Powiat	KPPSP, NGO, Szkoły, Szpital, PRO FAMILIA
	1.4.4.	Zakup Automatycznych Defibrylatorów (AED) oraz ich rozmieszczenie w kluczowych miejscach w powiecie	Powiat	
	1.4.5.	Ograniczenie liczby pożarów nieużytków rolnych oraz lasów poprzez zakup fotopułapek	KPPSP	Powiat
	1.4.6.	Usprawnienie prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych poprzez zakup drona z kamerą termowizyjną	Powiat	KPPSP
	1.4.7.	Propagowanie bezpiecznego użytkowania detektorów tlenku węgla i dymu	Powiat	KPPSP
	1.4.8.	Pomoc w zapobieganiu demoralizacji młodzieży, poprawa bezpieczeństwa w szkołach i walka z przemocą wśród młodzieży poprzez np. organizowanie prelekcji, zajęć pozaszkolnych	Szkoły	KPP, NGO
	1.4.9.	Promocja i wspieranie programów budujących zaufanie i szacunek ludzi młodych do organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości	KPP	Szkoły, NGO
	1.4.10.	Edukacja społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa, w tym organizacja konkursów edukacyjnych w zakresie propagowania bezpiecznych zachowań	KPP, Szkoły	Powiat
	1.4.11.	Edukacja mieszkańców w zakresie ochrony praw konsumentów	Powiat	
Rozwój oferty kulturalno-sportowej w powiecie	1.5.1.	Rozwijanie systemu informacji o wydarzeniach w powiecie - koordynowanie kalendarza imprez realizowanych na terenie powiatu we współpracy z gminami – opracowanie strony internetowej z ofertą imprez kulturalnych, sportowych oraz innych wydarzeń	Powiat	Gminy, NGO, Przedsiębiorcy

	1.5.2.	Organizacja imprez kulturalnych i sportowych dla wszystkich grup wiekowych	Powiat	Gminy, NGO, Przedsiębiorcy, Szkoły
	1.5.3.	Włączenie mieszkańców oraz organizacji pozarządowych w proces tworzenia i rozwoju oferty kulturalnej i sportowej	Powiat	NGO
	1.5.4.	Promowanie lokalnych zabytków, twórców i wydarzeń kulturalnych	Powiat	Gminy, NGO, Przedsiębiorcy
	1.5.5.	Kontynuowanie finansowania Powiatowego Współzawodnictwa Sportowego Szkół	Powiat	Szkoły
	1.5.6.	Promowanie i nagradzanie lokalnych sportowców, trenerów i ich osiągnięć	Powiat	
	1.5.7.	Modernizacja boisk przy placówkach oświatowych	Szkoły	Powiat
	1.5.8.	Rozwój ogólnodostępnej infrastruktury sportowej	Powiat	Gminy
Poprawa stanu infrastruktury pieszej, rowerowej i drogowej	1.6.1.	Poprawa jakości i spójności systemu dróg powiatowych i związanych z nimi obiektów inżynierskich	Powiat	Gminy, Zarządcy dróg
	1.6.2.	Budowa oraz modernizacja chodników przy drogach powiatowych, budowa ciągów pieszo – rowerowych i ścieżek rowerowych	Powiat	Gminy, Zarządcy dróg
	1.6.3.	Zaangażowanie organizacji społecznych w proces planowania przebiegu ciągów pieszo - rowerowych i ścieżek rowerowych	Powiat	NGO
Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu	1.7.1.	Współpraca na szczeblu powiatowym i gminnym na rzecz podnoszenia jakości i dostępności transportu zbiorowego	Powiat	Gminy, Przedsiębiorcy
	1.7.2.	Utworzenie spójnego i przyjaznego mieszkańcom systemu transportowego	Powiat	Gminy

ERA pomocy

Cel strategiczny

Zapewnienie opieki i wsparcia mieszkańcom powiatu

Drugi obszar strategiczny wskazuje opiekuńczą rolę Powiatu. Działania zawarte w ramach tych celów operacyjnych nie mają bezpośredniego przełożenia na politykę rozwojową powiatu, ale w sposób pośredni oddziałują na poczucie bezpieczeństwa jego mieszkańców. Mowa jednak o bezpieczeństwie w sensie opiekuńczym. Cel ten stanowi gwarancję daną mieszkańcom, że w przypadku różnego rodzaju trudności, jakie mogą ich spotkać w swoim życiu, nie zostaną pozostawieni sami sobie, lecz otrzymają stosowną pomoc.

2.1. Zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach

Cel ten związany jest z realizacją Ustawy z dnia 19 lipca 2019 roku *o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami*, czyli takim, które ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajdują, muszą podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Działania podejmowane w ramach zapewnienia dostępu mają różny charakter, począwszy od zmiany oznakowania przestrzeni publicznej, montaż pętli indukcyjnych aż po likwidację barier architektonicznych. Punktem wyjścia do określenia potrzeb jednostek samorządowych w tym temacie powinno być opracowanie audytów dostępności komunikacyjno-architektonicznych. Mając wyniki takiego audytu w postaci raportu, samorząd będzie w stanie precyzyjnie określić obszary deficytowe wymagające poprawy. Uzupełnieniem tych działań będzie realizacja kampanii społecznych mających na celu włączanie osób o szczególnych potrzebach do życia społecznego, polegających między innymi na nauce korzystania z pętli indukcyjnej, nauce języka migowego oraz zwiększających świadomość społeczną.

2.2. Zapewnienie opieki osobom starszym i niesamodzielnym

Opracowana diagnoza społeczno-gospodarcza jednoznacznie wskazuje na postępujący proces starzenia się mieszkańców powiatu radomszczańskiego – oczywiście w przestrzeni powiatu zjawisko to występuje z różną dynamiką. Oznacza to istotne wyzwanie dla polityki społecznej,

związanej z zapewnieniem opieki nad osobami starszymi. Z kolei wraz z wiekiem zwiększa się prawdopodobieństwo ciężkiego zachorowania czy wręcz uzyskania stopnia niepełnosprawności. W obecnej sytuacji szczególnie ważnym jest zapewnienie usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych. Należy założyć, że zapotrzebowanie na te usługi będzie tylko się zwiększać. Niestety, zawód opiekuna nie jest pierwszym wyborem młodych osób. Najczęściej profesji tej podejmują się osoby, które nie odnalazły się dotychczas na rynku pracy. Koniecznym będzie zatem prowadzenie kursów w tym zawodzie, tak aby umożliwić mieszkańcom przekwalifikowanie się.

Wskazane usługi mogą być realizowane w formule instytucjonalnej lub deinstytucjonalnej. Koniecznym będzie wykorzystanie zasobów i potencjału instytucjonalnego powiatowych domów pomocy społecznej oraz Szpitala Powiatowego na poczet rozwoju nowych usług środowiskowych i medycznych w społeczności lokalnej oraz współpraca z sektorem prywatnym i pozarządowym w zakresie zapewnienia tego rodzaju usług. Wszystkie te działania stanowią podwaliny pod rozwój sektora tzw. „srebrnej gospodarki”, czyli gałęzi ukierunkowanej na usługi świadczone na rzecz seniorów.

W odniesieniu do osób niepełnosprawnych, szczegółowy zakres działań zawarty jest w Powiatowym Programie Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych. Z punktu widzenia Strategii Rozwoju Powiatu istotnym jest, aby program ten zawierał aktualne zapisy i cele realizacyjne.

2.3. Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych

Kolejnym zagadnieniem ważnym dla polityki społecznej Powiatu jest deinstytucjonalizacja pieczy zastępczej, rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz rozwój placówek opiekuńczo-wychowawczych. Kluczowa jest tutaj realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej, który zawiera dokładną analizę problemu oraz zakres podejmowanych działań. Należy również pamiętać, że dzieci i młodzież objęta pieczą zastępczą ma utrudnione wejście w dorosłość. Pomoc Powiatu nie powinna się kończyć wraz z osiągnięciem określonego wieku, dlatego podejmowane będą działania aktywizujące zawodowo, społecznie i edukacyjnie wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Dodatkowo wsparciem i pomocą będą objęte rodziny zastępcze.

Problemem społecznym, który nie odnajduje wiarygodnego odniesienia w statystykach publicznych jest zjawisko przemocy domowej. W społeczeństwie w dalszym ciągu panuje przekonanie, że jest to temat „tabu” i rodzina powinna sobie sama z nim poradzić. Konieczne są zatem działania, w tym realizacja kampanii społecznych, uświadamiające o sposobach pomocy osobom pokrzywdzonym, tak aby osoby te nie zostały pozostawione same sobie i tym samym wykluczone społecznie. Wykluczenie dotyczy też innych grup społecznych, w tym osób uzależnionych oraz ich rodzin. Proces wychodzenia z uzależnienia jest bardzo trudny, nie tylko

dla osoby uzależnionej, ale i jej otoczenia. Rodziny takie potrzebują wsparcia, między innymi w formie poradnictwa prawnego i psychologicznego. W celach profilaktycznych konieczna jest realizacja programów edukacyjnych i terapeutycznych ukazujących skutki uzależnień, nie ograniczających się tylko do zażywania substancji psychoaktywnych czy nadużywania alkoholu. Ważnymi partnerami powinny być organizacje społeczne oraz grupy samopomocowe, które dzięki swojemu doświadczeniu mogą efektywniej wspierać osoby uzależnione.

2.4. Dbłość o zdrowie psychiczne mieszkańców

Pandemia COVID uwypukliła problemy Polek i Polaków w zakresie zdrowia psychicznego. Odizolowanie oraz panująca atmosfera strachu wpłynęła negatywnie, zwłaszcza na dzieci i młodzież. Zwiększająca się liczba prób samobójczych pokazuje, że konieczne jest podjęcie działań profilaktycznych w tym zakresie. Na problem zdrowia psychicznego uwagę zwracali również uczniowie radomszczańskich szkół ponadpodstawowych. Był to jeden z najważniejszych problemów z jakimi zmagają się młodzi ludzie. Z punktu widzenia zarządzania strategicznego, poważnym problemem jest fakt, że w całej Polsce jest obecnie ponad 500 lekarzy psychiatrów specjalizujących się w leczeniu najmłodszych pacjentów. Biorąc pod uwagę, że powiatów oraz miast na prawach powiatu w Polsce jest 380, wychodzi, że na jedną taką jednostkę administracyjną przypada 1,5 psychiatry dziecięcego. Jednak w opinii specjalistów, część młodych pacjentów nie potrzebuje pomocy psychiatry i leczenia farmakologicznego. Dzieci takie nie wykazują zaburzeń ani chorób psychicznych, tylko są np. przemęczone ciągłą nauką oraz wszechstronną presją. Pomóc im powinni psycholodzy szkolni, jako osoby będące naturalną częścią ich środowiska. W ramach tego celu operacyjnego przewiduje się zapewnienie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej mieszkańcom (w tym dzieciom i młodzieży) we współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorcami. Istotne będą również realizowane programy promocji i profilaktyki zdrowotnej związane ze stanem zdrowia psychicznego i poprawą dobrostanu psychicznego społeczeństwa.

ERA POMOCY				
Cel strategiczny: Zapewnienie opieki i wsparcia mieszkańcom powiatu				
Cele operacyjne	Kluczowe działania		Odpowiedzialność	Partnerzy realizacyjni
Zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach	2.1.1.	Opracowanie audytów dostępności dla powiatowych budynków użyteczności publicznej	Powiat	Jednostki organizacyjne
	2.1.2.	Poprawa dostępności instytucji publicznych Powiatu Radomszczańskiego dla osób o szczególnych potrzebach	Powiat	Jednostki organizacyjne
	2.1.3.	Realizacja kampanii społecznych mających na celu włączanie osób o szczególnych potrzebach do życia społecznego	Powiat	Jednostki organizacyjne, NGO
Zapewnienie opieki osobom starszym i niesamodzielnym	2.2.1.	Wykorzystanie zasobów i potencjału instytucjonalnego domów pomocy społecznej oraz Szpitala Powiatowego na poczet rozwoju nowych usług środowiskowych i medycznych w społeczności lokalnej	DPS, Szpital	Powiat, PCPR
	2.2.2.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami oraz przedsiębiorcami w zakresie świadczenia usług opieki dla osób starszych (domy spokojnej starości, centra rehabilitacyjne, hospicja), usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych	DPS	Powiat, PCPR, NGO, Przedsiębiorcy
	2.2.3.	Tworzenie warunków przyjaznych silver economy	Powiat	NGO, Przedsiębiorcy
	2.2.4.	Realizacja Powiatowego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych	PCPR	Jednostki organizacyjne
Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych	2.3.1.	Realizacja Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej	PCPR	POW, Powiat
	2.3.2.	Rozwój placówek opiekuńczo – wychowawczych	PCPR, POW	Powiat
	2.3.3.	Promocja rodzin zastępczych jako formy opieki nad dziećmi	PCPR	POW, NGO, Powiat, Gminy
	2.3.4.	Realizacja Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie	PCPR	Szkoły, Policja, Powiat

	2.3.5.	Aktywizacja zawodowa, społeczna i edukacyjna wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, rodzin zastępczych i młodzieży wychowywanej	PCPR	Powiat, PUP
	2.3.6.	Prowadzenie działań i kampanii społecznych zapobiegających wykluczeniu społecznemu mieszkańców	PCPR	NGO, Gminy, Jednostki organizacyjne, Powiat
	2.3.7.	Realizacja programów edukacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych związanych z uzależnieniami	PCPR	NGO, Gminy, Jednostki organizacyjne, Powiat
	2.3.8.	Rozwój profilaktyki uzależnień szczególnie w szkołach gminnych i powiatowych oraz terapii osób uzależnionych i współuzależnionych	PCPR	NGO, Gminy, Jednostki organizacyjne, Powiat
	2.3.9.	Wspieranie rodzin w kryzysie poprzez poradnictwo, pomoc prawną i psychologiczną	PCPR	Gminy, Powiat, NGO
Dbałość o zdrowie psychiczne mieszkańców	2.4.1.	Zapewnienie pomocy psychologicznej i psychiatrycznej dzieciom i młodzieży	Powiat	Szkoły, Przedsiębiorcy, NGO, Gminy, PP-P
	2.4.2.	Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorcami w zakresie wdrażania pomocy psychologicznej i psychiatrycznej mieszkańcom powiatu	Powiat	Przedsiębiorcy, NGO
	2.4.3.	Wdrażanie programów promocji i profilaktyki zdrowotnej związanych ze stanem zdrowia psychicznego i poprawą dobrostanu psychicznego społeczeństwa	PCPR	NGO, Gminy, Jednostki organizacyjne, Powiat

ERA zasobności

Cel strategiczny

Zrównoważony rozwój gospodarczy

Obszar trzeci wskazuje na dalszą konieczność rozwoju gospodarczego powiatu. Dobrze płatne miejsca pracy mogą powstrzymać negatywne tendencje migracyjne i tym samym przyczynić się do zahamowania postępującej depopulacji powiatu. Obszar ten powiązany jest głównie z obszarem ERA komfortu, zwłaszcza w kontekście rozwoju edukacji i poprawy dostępności komunikacyjnej.

3.1. Wsparcie rozwoju gospodarczego powiatu

Gospodarka bywa często utożsamiana jako fundament rozwoju gminy lub powiatu. To właśnie jakościowe miejsca pracy są ważne dla mieszkańców, w tym młodzieży. Obecnie „sercem” gospodarczym powiatu jest strefa inwestycyjna – zatrudnienie znajduje tu kilka tysięcy osób, nie tylko mieszkańców powiatu. Duże zainteresowanie strefą wynika między innymi z jej bardzo dobrej lokalizacji – przy autostradzie A1. Trudniejsza sytuacja pod względem dostępności miejsc pracy jest we wschodniej części powiatu – oddalonej od trasy szybkiego ruchu. W przypadku powiatu radomszczańskiego kluczowym wydaje się współpraca z już działającymi na terenie powiatu przedsiębiorcami oraz instytucjami otoczenia biznesu. Pomimo dobrej lokalizacji (środek Polski, autostrada), podmioty zagraniczne, na miejsce swoich nowych, technologicznie rozwiniętych inwestycji przeważnie wybierają zachodnią część Polski, z łatwiejszym dostępem do rynku unijnego. Szansą dla rozwoju powiatu radomszczańskiego może być rozwój zasobów teleinformatycznych – sieci szerokopasmowego Internetu. Powiat jako miejsce przyjazne do życia, z szybkim dostępem do większych miast w Polsce oraz zapewniające najwyższej jakości łączność może stać się miejscem idealnym do pracy zdalnej. Miniona pandemia pokazała, że wiele obowiązków zawodowych może być wykonywanych właśnie w tej formule. Wpisuje się ona w koncepcję work-life-integration, będącą rozwinięciem koncepcji work-life-balance. Zakłada ona, że życie zawodowe i prywatne powinny być ze sobą połączone a nie rozdzielone. Podejście to skierowane jest głównie do osób pracujących zadaniowo, dla których wyznaczone godziny pracy nie muszą być sztywnymi ramami. Z perspektywy rozwoju powiatu może to być olbrzymia szansa, aby starać się przekonać do osiedlania nowych mieszkańców. Przyciągnięcie wysokiej jakości specjalistów może być kluczowe w obecnie trwającej czwartej rewolucji przemysłowej. Przemysł 4.0 opiera się bowiem na automatyce i robotyzacji procesów produkcyjnych, ale również różnego rodzaju rozwiązaniach sieciowych (np. chmury obliczeniowe). W przypadku lokalizacji części z tych potencjalnie przyszłych inwestycji, powiat radomszczański, z wymienionymi wcześniej walorami, może stać się atrakcyjną lokalizacją do rozwoju przemysłu nowych technologii.

Rola Powiatu opiera się w głównej mierze na procesie kształcenia, w tym zawodowego oraz wspieraniu rozwoju lokalnego rynku pracy. Jak wspomniano wcześniej, działania w ramach strategii rozwoju przewidują silniejsze skorelowanie systemu edukacji z lokalnymi przedsiębiorcami. Konieczny jest również rozwój innowacyjnych kierunków kształcenia. Powiat z racji kompetencji może wносить wkład w rozwój przedsiębiorczości poprzez budowanie partnerstw na rzecz aktywności. Współpraca z gminami, przedsiębiorcami, instytucjami otoczenia biznesu, agendami rządowymi i międzynarodowymi powinna dotyczyć inicjowania działań rozwojowych na rzecz podnoszenia konkurencyjności i innowacyjności gospodarki powiatu oraz promować powiat pod kątem przyciągania i rozwijania nowych inwestycji.

Wspieranie lokalnych przedsiębiorców powinno dotyczyć między innymi branży meblarskiej. Jest to gałąź gospodarki z którą powiat radomszczański jest utożsamiany. Powstanie unikatowego Branżowego Centrum Umiejętności dodatkowo wzmocni markę regionu jako miejsca powiązanego z branżą meblarską.

Rozwój gospodarczy jest zagadnieniem przekrojowym, silnie skorelowanym z wymiarem społecznym, przestrzennym oraz środowiskowym. Działania ukierunkowane na ochronę środowiska oraz zachowanie walorów krajobrazowych docelowo mają przyczynić się do rozwoju turystyki. Elementem budowy pozytywnego wizerunku powiatu jako miejsca przyjaznego przedsiębiorcom będzie również utworzenie w strukturach Starostwa Powiatowego w Radomsku stanowiska ds. obsługi i wsparcia przedsiębiorcy.

Do rozwoju gospodarczego powiatu przyczyni się również rozwój branży turystycznej oraz sektora rolnego, w tym rolnictwa ekologicznego.

3.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i biernych zawodowo

Aktualnie w powiecie radomszczańskim liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne jest rekordowo niska. Nie oznacza to jednak zaprzestania aktywizacji zawodowej tych osób, lecz korekty w podejmowanych działaniach aktywizacyjnych. Znaczna część osób bezrobotnych to osoby pozostające bez pracy co najmniej 12 miesięcy. Aktywizacja takich osób jest trudniejsza, ponieważ często przyzwyczajają się do swojej sytuacji i realnie wcale nie poszukują pracy zarobkowej.

Dynamicznie zmieniająca się sytuacja na rynku pracy wymaga organizacji stałej współpracy na linii przedsiębiorcy – Powiatowy Urząd Pracy – Starostwo. Kluczowe na rynku pracy są umiejętności, dlatego rolą Powiatu jest ułatwienie w ich zdobywaniu mieszkańcom, czy to w formie staży, praktyk czy też dofinansowania w podnoszeniu kwalifikacji już zatrudnionych osób. Należy również zachęcać mieszkańców do samozatrudnienia. Jak pokazują dane statystyczne, corocznie na terenie powiatu otwiera się więcej jednoosobowych działalności gospodarczych niż się zamyka. Alternatywą dla samozatrudnienia, dla osób długotrwale bezrobotnych, jest rozwój ekonomii społecznej. Sektor ten stanowi cenne narzędzie mogące

odgrywać znaczącą rolę w przeciwdziałaniu bezrobociu oraz reintegracji społecznej i zawodowej osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Umożliwia tym samym praktyczną realizację zrównoważonego rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem aspektu społecznego.

ERA ZASOBNOŚCI			
Cel strategiczny: Zrównoważony rozwój gospodarczy			
Cele operacyjne	Kluczowe działania	Odpowiedzialność	Partnerzy realizacyjni
Wsparcie rozwoju gospodarczego powiatu	3.1.1. Współpraca i aktywność na rzecz promocji gospodarczej Powiatu, w tym z gminami, przedsiębiorcami, instytucjami otoczenia biznesu, agendami rządowymi i międzynarodowymi	Powiat	Gminy, Przedsiębiorcy, Inne
	3.1.2. Inicjowanie działań rozwojowych poprzez współpracę Powiatu, przedsiębiorców, instytucji otoczenia biznesu, środowiska naukowego, podmiotów generujących innowacje (rozwój technologii 5G, Internetu szerokopasmowego, przemysłu 4.0)	Powiat	Przedsiębiorcy, Inne
	3.1.3. Budowanie wizerunku powiatu jako miejsca przyjaznego przedsiębiorcom. Utworzenie stanowiska ds. obsługi i wsparcia przedsiębiorcy	Powiat	Gminy
	3.1.4. Rozwój współpracy samorządowej z przedsiębiorcami w obszarach kluczowych, w tym z branżą meblarską	Powiat	Przedsiębiorcy
	3.1.5. Promocja zanikających zawodów i rzemiosła tradycyjnego	Powiat	Szkoły, PUP, Przedsiębiorcy, NGO
	3.1.6. Wzmocnienie roli poradnictwa zawodowego na różnych etapach życia, w szczególności na etapie edukacji	PUP	Szkoły, Powiat, NGO
	3.2.1. Wdrażanie różnych form aktywizacji zawodowej mieszkańców, w tym działania na rzecz promowania rozwoju ekonomii społecznej	Powiat	Gminy, PUP, NGO

Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i biernych zawodowo	3.2.2. Współpraca z przedsiębiorcami, otoczeniem biznesu i jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie wsparcia i rozwoju rynku pracy	PUP	Powiat, Przedsiębiorcy, Gminy, Inne
	3.2.3. Wspieranie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy i rozwoju kompetencji pracowników	PUP	Przedsiębiorcy
	3.2.4. Wspieranie przedsiębiorczości i samozatrudnienia	PUP	Szkoły
	3.2.5. Aktywizacja zawodowa osób zaliczanych do grup defaworyzowanych na rynku pracy poprzez realizację programów do nich skierowanych	PUP	Gminy, NGO
	3.2.6. Stały monitoring rynku pracy i dostosowywanie pomocy do zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych	PUP	Przedsiębiorcy
	3.2.7. Rozwój i doskonalenie usług świadczonych przez instytucje rynku pracy	PUP	

ERA środowiska

Cel strategiczny

Transformacja klimatyczna w powiecie

Ważnym wyzwaniem rozwojowym powiatu jest transformacja w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu. Zadanie to jest zbieżne z koniecznością zachowania walorów środowiskowych oraz poprawą jakości środowiska naturalnego.

4.1. Dbałość o zachowanie walorów środowiskowych powiatu oraz budowanie odpowiedzialności ekologicznej

Cel ten jest jednym z najważniejszych celów w kontekście budowania marki powiatu radomszczańskiego jako miejsca przyjaznego do zamieszkania, nawet jeżeli pod względem prawnego-formalnym, Powiat ma ograniczone możliwości kreowania polityki rozwoju w wymiarze środowiskowym. Rola samorządu powiatowego skupia się na działaniach nadzorczych, udzielaniu wsparcia oraz prowadzeniu aktywnej edukacji ekologicznej. Ochrona środowiska i poprawa jakości zasobów środowiska ma ogromne znaczenie w kontekście konieczności adaptacji do zmian klimatu oraz ograniczania zjawisk ekstremalnych. W ramach celu zaplanowano m.in. działania ukierunkowane na poprawę jakości powietrza, związane głównie z niską emisją. Prowadzone będą projekty związane z dalszą termomodernizacją budynków, wymianą źródeł ciepła na bardziej ekologiczne oraz realizacją dedykowanych kampanii informacyjnych. Wspierane i promowane będą rozwiązania proekologiczne z zakresu błękitno – zielonej infrastruktury, odnawialnych źródeł energii, modelu gospodarki w obiegu zamkniętym, zrównoważonej mobilności. W ramach rozwoju elektromobilności konieczna będzie budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych na terenie powiatu. Celem zapewnienia ochrony środowiska przewiduje się także dalsze wsparcie struktur zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa i szybkiego reagowania na zagrożenia bezpieczeństwa środowiskowego.

Wszystkie te działania mają przyczynić się również do zachowania walorów krajobrazowych i przyrodniczych powiatu. Walory te stanowią niezaprzeczalny atut powiatu. Ich mądre i zrównoważone wykorzystanie przyczyni się do rozwoju oferty turystyki aktywnej i ekologicznej. Rozwój turystyki powinien z kolei przyczynić się do rozwoju gospodarczego południowo-wschodniej części powiatu. Konieczna jest zatem promocja bioróżnorodności połączona z wyzwaniem utrzymania istniejących form ochrony przyrody. W ramach dbałości o zachowanie walorów przyrodniczych oraz prawidłowe przejście procesu transformacji

ekologicznej należy dopilnować, aby Powiat posiadał aktualny Program Ochrony Środowiska. Jest to dokument uszczegóławiający kierunki działań ekologicznych i środowiskowych w powiecie.

ERA OCHRONY ŚRODOWISKA			
Cel strategiczny: Transformacja klimatyczna w powiecie			
Cel operacyjny	Kluczowe działania	Odpowiedzialność	Partnerzy realizacyjni
Dbałość o zachowanie walorów środowiskowych powiatu oraz budowanie odpowiedzialności ekologicznej	4.1.1. Zmniejszenie wpływu działalności Powiatu i jego jednostek na środowisko – poprawa efektywności energetycznej, zmniejszenie energochłonności, termomodernizacja, modernizacja systemów ogrzewania	Powiat	Jednostki organizacyjne
	4.1.2. Realizacja zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Radomszczańskiego	Powiat	
	4.1.3. Wsparcie struktur zarządzania kryzysowego, bezpieczeństwa i szybkiego reagowania na zagrożenia bezpieczeństwa środowiskowego, m.in. Policja, Straż, PSSE	Powiat	Policja, Straż, PSSE
	4.1.4. Rozwój elektromobilności – budowa stacji ładowania pojazdów elektrycznych	Powiat	
	4.1.5. Wprowadzanie dobrych praktyk związanych z bioróżnorodnością na terenie powiatu	Powiat	LP, NGO, Gminy
	4.1.6. Dbałość o obszary cenne przyrodniczo, w tym utrzymanie atrakcyjnych form ochrony przyrody	Powiat	LP, Gminy
	4.1.7. Prowadzenie działań na rzecz edukacji ekologicznej i środowiskowej wśród mieszkańców we wszystkich etapach życia – kreowanie postaw odpowiedzialności za	Szkoły, NGO	LP, Powiat

	stan środowiska, szacunku do przyrody		
	4.1.8. Promowanie wśród mieszkańców rozwiązań z zakresu błękitno – zielonej infrastruktury, OZE, modelu gospodarki w obiegu zamkniętym, zrównoważonej mobilności	Powiat	NGO, Gminy

ERA współpracy

Cel strategiczny

Wzrost efektywności zarządzania Powiatem

Ostatni obszar strategiczny dotyczy szeroko rozumianego zarządzania Powiatem. Jak niejednokrotnie wskazywano oraz dodatkowo podkreślono w misji zapisanej na kartach niniejszej strategii, kluczowym dla zapewnienia rozwoju powiatu jest współpraca różnych środowisk, poczynając na samorządach gminnych i powiatowych, skończywszy na współpracy z sektorem społecznym oraz podmiotami zagranicznymi. ERA ta wskazuje na konieczność podejmowania wspólnych wysiłków oraz zaangażowaniu różnych partnerów. Jest to też docenienie roli oraz możliwości jakie w społeczności lokalnej mają organizacje pozarządowe. W obszarze tym znalazły się również zadania mające na celu wykreowanie marki powiatu i tym samym przyczynienie się do zwiększenia jej atrakcyjności turystycznej.

5.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na terenie powiatu

Sektor pozarządowy jest niezwykle istotny z perspektywy prowadzenia skutecznej polityki rozwojowej powiatu. Organizacje społeczne uzupełniają kompetencje samorządu, umożliwiając niekiedy skuteczniejszą realizację działań ze względu na mniejszą biurokratyzację. Samorząd powiatowy współpracuje z organizacjami pozarządowymi, udzielając im wsparcia finansowego i merytorycznego. Sektor pozarządowy tworzą ludzie aktywni, dlatego obecna sytuacja demograficzna powoduje, że wraz z wycofaniem się z aktywności społecznej niektórych liderów, działalność części organizacji może zostać zawieszona. Ze względu na młodzież opuszczającą powiat brakuje naturalnych następców, dlatego istotnym jest podjęcie już teraz działań aktywizujących społeczność, co powinno pozwolić na wyłonienie przyszłych liderów społecznych. Młodzież zaczynająca od wolontariatu jest bardziej zaangażowana społecznie, dlatego przewidziano promocję tej formy wsparcia. Dodatkowo Powiat podejmuje starania mające na celu utworzenie Młodzieżowej Rady Powiatu Radomszczańskiego, Rady Seniorów Powiatu Radomszczańskiego oraz reaktywację Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego. Sposobem na zwiększenie zaangażowania społecznego mieszkańców jest również propozycja wdrożenia powiatowego budżetu obywatelskiego.

Niniejszy cel stanowi również odpowiedź na problemy organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu radomszczańskiego. W toku prowadzonych prac wskazano na dwa działania, które niskim bądź wręcz zerowym nakładem kosztów pozwolą na lepszą współpracę

organizacji pozarządowych z Powiatem. Jest to opracowanie nowoczesnych standardów komunikacji z organizacjami pozarządowymi oraz cykliczna organizacja wspólnych spotkań i szkoleń. Potrzebna jest również przestrzeń wspólna umożliwiająca rozwój sektora pozarządowego. Powiat podejmie starania mające na celu wsparcie utworzenia Centrum Organizacji Pozarządowych. Powinno być to miejsce zapewniające godne warunki lokalowe dla organizacji pozarządowych i tym samym stanowić obszar, który przyczyni się do wzmocnienia współpracy pomiędzy poszczególnymi organizacjami.

5.2. Podnoszenie jakości usług publicznych

Cechą współczesnego otoczenia każdej jednostki administracji publicznej są coraz szybciej zachodzące zmiany, które dotyczą prawa (co ma bezpośredni wpływ na zakres realizowanych zadań), społeczeństwa, roli klienta usług publicznych, postępu technicznego itp. Stąd kluczowe znaczenie będzie miała ciągła poprawa jakości usług publicznych i sprawności administracyjnej, w tym poprzez doskonalenia kadry, procedur i procesów współpracy. Biorąc pod uwagę postępujące procesy demograficzne koniecznym jest uwzględnienie specyfiki obsługi osób starszych w wewnętrznych procedurach i standardach obsługi w Starostwie Powiatowym oraz jednostkach organizacyjnych Powiatu. Obecnie w Powiecie Radomszczańskim znaczną część formalności prawnych i urzędniczych można załatwić online. W dobie rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych i zmieniających się potrzeb interesantów, konieczny jest dalszy rozwój elektronicznej obsługi, co poprawi funkcjonowanie administracji, obniży jej koszty i uprości działalność przedsiębiorstw.

5.3. Współpraca międzyinstytucjonalna Powiatu

Nowe wytyczne dotyczące prowadzenia przez samorządy polityki rozwoju umożliwiają zawieranie lokalnych i ponadlokalnych partnerstw celem realizacji określonych wspólnych celów. Z perspektywy mieszkańca jako odbiorcy usług granice administracyjne nie mają wielkiego znaczenia. Interesuje go finalny produkt, usługa czy też dostępność miejsca. W celu rozwoju powiatu potrzebna jest zatem współpraca samorządów w zakresie realizacji projektów i inwestycji o znaczeniu ponadlokalnym. Ważna również jest współpraca z partnerami zagranicznymi. Nie chodzi w niej tylko i wyłącznie o podpatrywanie tzw. „dobrych praktyk”, ale również promocję powiatu jako miejsca do życia, odpoczynku oraz prowadzenia biznesu.

5.4. Budowanie marki powiatu radomszczańskiego w oparciu o projekty ERA Smaku i ERA Travel

Istotnym elementem budowania świadomości marki miejsca jest jej wiarygodność wynikająca z tożsamości. Marka, która nie koresponduje z tożsamością miejsca, a opiera się jedynie na artystycznej kreacji marketingowej będzie nieskuteczna. Niniejszy cel łączy budowanie wizerunku powiatu radomszczańskiego z wykorzystaniem jego potencjału turystycznego oraz rolno-spożywczego. Mieszkańcy w badaniu sondażowym wskazywali produkty spożywcze jako najczęściej kojarzone z regionem. Dodatkowo, za olbrzymi walor określano zasoby przyrodniczo-krajobrazowe. Rozwój turystyczny powiatu zostanie oparty zatem na realizacji projektów: ERA Smaku oraz ERA Travel, wykorzystujących oba te atuty. W ramach działań przewidziano szereg inicjatyw poszerzających oraz spajających ofertę zasobu gmin i Powiatu. Oczywiście najważniejsza jest współpraca pomiędzy samorządami, ale równie kluczowe jest nawiązanie oraz kontynuowanie współpracy z przedsiębiorcami działającymi w sektorach: turystycznym, gastronomicznym oraz rolno-spożywczym.

Ważnym elementem rozwoju województwa łódzkiego są Regionalne Inteligentne Specjalizacje. Jedną z nich jest *Innowacyjne rolnictwo i przetwórstwo rolno-spożywcze*, którego elementem jest *innowacyjna produkcja żywności funkcjonalnej, dedykowanej różnym grupom społecznym i nisko/naturalnie przetworzonej, oparta o specjalizacje produktowe*. Obszar ten stanowi fundament działania projektu ERA Smaku, który ma na celu propagowanie zdrowej żywności od lokalnych producentów oraz umacnianie prozdrowotnych nawyków konsumenckich. Jest to również element Zielonego Ładu uwzględniający wyzwania związane ze zrównoważonym systemem żywnościowym, podkreślając przy tym relacje między człowiekiem a środowiskiem. Celem projektu jest stworzenie systemu dostępu do wysokich jakościowo produktów, często bezpośrednio u producenta, z pominięciem pośredników. Zakłada on również walkę z marnotrawstwem żywności oraz zwiększenie udziału i znaczenia rolnictwa ekologicznego. Wzrost popytu na wysokiej jakości żywność oraz wymierne korzyści dla zrzeszonych producentów rolnych będą impulsem dla tworzenia grup i organizacji producentów rolnych. Działanie te przyczynią się do podniesienia jakości życia mieszkańców, ale również wzmocnią potencjał powiatu w zakresie turystyki żywieniowej, jako elementu dopełniającego ofertę turystyczną powiatu. W ramach rozwoju rolnictwa przewidziano zatem:

- opracowanie wspólnej platformy internetowej promującej lokalne produkty i atrakcje,
- utworzenie powiatowego forum przedsiębiorców, rolników, producentów żywności, kół gospodyń wiejskich, rękodzielników,
- realizacja wspólnych wydarzeń wspierających rozwój, promocję i kooperację przedsiębiorców z branży turystycznej, gastronomicznej, rękodzielniczej, producentów żywności i rolników,
- wsparcie rozwoju przedsiębiorczości sektora rolno-spożywczego oraz promocję wytwarzanych produktów rolniczych ze szczególnym naciskiem na produkty rolnictwa ekologicznego.

Rozwój sektora turystycznego w powiecie uzależniony jest od opracowania skoordynowanej oferty turystycznej w oparciu o zinwentaryzowane zasoby będące we władaniu sektora prywatnego i publicznego. Konieczne będzie również utworzenie szlaków turystycznych łączących atrakcyjne miejsca w powiecie, wraz z zapewnieniem infrastruktury towarzyszącej.

Elementem spajającym całość realizowanych działań będzie System Identyfikacji Wizualnej Powiatu Radomszczańskiego. Jest to działanie konieczne w celu zachowania spójności oferowanych usług, tak aby potencjalny odbiorca jednoznacznie kojarzył je z powiatem radomszczańskim. Ważnym zadaniem z perspektywy wzmocnienia rozpoznawalności marki powiatu będzie wykreowanie cyklicznego wydarzenia o charakterze regionalnym. Dodatkowo działania stymulujące rozwój turystyki będą polegać na współpracy w celu utworzenia punktu informacji turystycznej oraz wykorzystania potencjału rzek. Rzeki posiadają duży potencjał spływowy, jednak potrzeba działań inwestycyjnych umożliwiających pełne komercyjne wykorzystanie tej gałęzi turystyki. W przypadku punktu informacji turystycznej ważne jest jego umiejscowienie. Powinna to być ogólnodostępna lokalizacja, przez którą następuje przepływ turystyczny (np. dworzec PKP). Dodatkowo można wykorzystać nowoczesne technologie informacyjne i tym samym ograniczyć konieczność zaangażowania czynnika ludzkiego.

Rozwój sektora turystycznego przyczyni się również do ożywienia gospodarczego powiatu, zwłaszcza w jego południowo-wschodniej części. Turystyka to nie tylko branża hotelarska, ale przede wszystkim usługi gastronomiczne oraz usługowe. To właśnie możliwość otwierania i prowadzenia działalności usługowej w obszarze turystyki przyczyni się do polepszenia warunków życia mieszkańców powiatu.

Ostatnim elementem łączącym Powiat jako miejsce zamieszkania i wypoczynku będzie prowadzenie działań edukacyjnych i kampanii społecznych w zakresie promowania zdrowego stylu życia obejmującego aktywność fizyczną i zdrowe odżywianie, w zgodzie z wytycznymi wynikającymi z Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1158 z 20 czerwca 2019 roku w sprawie równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów, szerzej znanej jako dyrektywa work-life balance.

ERA WSPÓŁPRACY			
Cel strategiczny: Wzrost efektywności zarządzania Powiatem			
Cele operacyjne	Kluczowe działania	Odpowiedzialność	Partnerzy realizacyjni
Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na terenie powiatu	5.1.1. Opracowanie nowoczesnych standardów komunikacji Powiatu z organizacjami pozarządowymi	Powiat	NGO
	5.1.2. Promocja i rozwój współpracy samorządu powiatowego z organizacjami pozarządowymi w zakresie formułowania polityk publicznych	Powiat	NGO
	5.1.3. Wspieranie przedsięwzięć, inicjatyw i projektów zorganizowanych przez lokalne organizacje społeczne	NGO	Powiat
	5.1.4. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych poprzez organizację spotkań/szkoleń, w tym wsparcie w zakresie pozyskiwania przez nie zewnętrznych źródeł finansowania ich działalności	Powiat	NGO
	5.1.5. Wsparcie działań mających na celu powstanie Centrum Organizacji Pozarządowych	NGO	Powiat, Gminy
	5.1.6. Promocja wolontariatu jako formy zaangażowania społecznego	NGO	Szkoły, Gminy
	5.1.7. Wsparcie działań zmierzających do utworzenia Młodzieżowej Rady Powiatu Radomszczańskiego, Rady Seniorów Powiatu Radomszczańskiego oraz Powiatowej Rady Działalności Pożytku Publicznego	Powiat	NGO
	5.1.8. Utworzenie budżetu obywatelskiego	Powiat	
Podnoszenie jakości usług publicznych	5.2.1. Wdrażanie elektronicznych usług	Powiat	Jednostki organizacyjne
	5.2.2. Wsparcie cyfryzacji procesów edukacyjnych	Szkoły	Powiat

	5.2.3.	Podnoszenie kompetencji pracowników starostwa i jednostek podległych, w tym w zakresie obsługi osób starszych i niepełnosprawnych	Powiat, Jednostki organizacyjne	
	5.2.4.	Rozwój przyjaznej administracji powiatowej	Powiat	Jednostki organizacyjne
Współpraca międzyinstytucjonalna Powiatu	5.3.1.	Realizacja współpracy zagranicznej z regionami partnerskimi Powiatu	Powiat	
	5.3.2.	Współpraca z gminami powiatu radomszczańskiego w zakresie realizacji projektów i inwestycji służących rozwojowi gmin i Powiatu	Powiat	Gminy
	5.3.3.	Wsparcie procesu pozyskiwania finansowania na renowację i ochronę zabytków z terenu powiatu	Powiat	Gminy
Budowanie marki powiatu radomszczańskiego w oparciu o projekty ERA Smaku i ERA Travel	5.4.1.	Opracowanie Systemu Identyfikacji Wizualnej Powiatu Radomszczańskiego	Powiat	
	5.4.2.	Realizacja wraz z gminami powiatu radomszczańskiego, sektorem turystycznym, gastronomicznym oraz rolno - spożywczym projektów ERA Smaku i ERA Travel. Powstanie strony internetowej łączącej projekty „ERA Smaku, ERA Travel i jesteś na dobrej drodze”	Powiat	Gminy, Przedsiębiorcy, NGO
	5.4.3.	Inwentaryzacja i opracowanie spójnej oraz skoordynowanej oferty turystycznej powiatu	Powiat	Gminy, NGO, Jednostki organizacyjne
	5.4.4.	Utworzenie sieci szlaków turystycznych łączących atrakcyjne turystycznie miejsca wraz z infrastrukturą towarzyszącą	Powiat	Gminy, LP
	5.4.5.	Współpraca z gminami w zakresie turystycznego wykorzystania potencjału rzek Pilica i Warta	Powiat	Gminy, Przedsiębiorcy
	5.4.6.	Utworzenie punktu informacji turystycznej	Powiat	Gminy, NGO

	5.4.7.	Utworzenie powiatowego forum przedsiębiorców, rolników, producentów żywności, kół gospodyń wiejskich, rękodzielników skupionych wokół projektów ERA Smaku i ERA Travel	Powiat	Przedsiębiorcy, NGO, Gminy
	5.4.8.	Wspieranie rozwoju, promocji i kooperacji przedsiębiorców branży turystycznej, gastronomicznej, rękodzielniczej, producentów żywności i rolników z terenu powiatu. Realizacja wspólnych wydarzeń	Powiat	Przedsiębiorcy, NGO
	5.4.9.	Inicjowanie przedsięwzięć mających na celu konsolidację rolników i producentów żywności skupionych wokół projektu ERA Smaku (np. zrzeszanie w grupach producenckich, klaster, wspólna platforma sprzedażowa) – wsparcie i promocja wytwarzanych produktów rolniczych ze szczególnym naciskiem na produkty rolnictwa ekologicznego	Powiat	Przedsiębiorcy, NGO
	5.4.10.	Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości sektora rolno-spożywczego wśród mieszkańców powiatu	Powiat	Przedsiębiorcy, NGO
	5.4.11.	Współpraca z instytucjami okołorolniczymi w celu wspierania rozwoju i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego	Powiat	Przedsiębiorcy, NGO
	5.4.12.	Prowadzenie edukacji i kampanii społecznych w zakresie aktywności fizycznej i zdrowego odżywiania wśród mieszkańców z wykorzystaniem potencjału turystycznego i rolno – spożywczego podmiotów zrzeszonych w projektach ERA Travel i ERA Smaku	Powiat	Szkoły, NGO, Gminy

ZGODNOŚĆ STRATEGII ROZWOJU POWIATU Z WYTYCZNYMI I ZAŁOŻENIAMI ZAWARTYMI W DOKUMENTACH WYŻSZEGO RZĘDU

Strategia Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030 jako dokument strategiczny szczebla powiatowego musi być komplementarna z innymi dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego i ponadlokalnego. Zgodność ta powinna być zachowana przede wszystkim z następującymi strategiami/programami:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.);
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030;
- Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030;
- Programem Regionalnym FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ŁÓDZKIEGO 2027.

Powiązania poszczególnych celów operacyjnych *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* z celami poszczególnych powyższych dokumentów strategicznych prezentuje poniższa matryca. Poszczególnym celom operacyjnym przypisano litery alfabetu wg poniższej listy:

- A** - Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług medycznych oraz jakości obsługi pacjentów
- B** - Rozwój placówek edukacyjnych w powiecie radomszczańskim
- C** - Rozwój oferty edukacyjnej Powiatu
- D** - Zapewnienie porządku publicznego oraz bezpieczeństwa mieszkańców i osób przyjezdnych
- E** - Rozwój oferty kulturalno- sportowej w powiecie
- F** - Poprawa stanu infrastruktury pieszej, rowerowej i drogowej
- G** - Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu
- H** - Zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach
- I** - Zapewnienie opieki osobom starszym i niesamodzielnym
- J** - Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych
- K** - Dbłość o zdrowie psychiczne mieszkańców
- L** - Wsparcie rozwoju gospodarczego powiatu
- M** - Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i biernych zawodowo

N - Dbłość o zachowanie walorów środowiskowych powiatu oraz budowanie odpowiedzialności ekologicznej

O - Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na terenie powiatu

P - Podnoszenie jakości usług publicznych

R - Współpraca międzyinstytucjonalna powiatu

S - Budowanie marki powiatu radomszczańskiego w oparciu o projekty ERA Smaku i ERA Travel

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.	C, L
	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	A, C, I, J, L, M, R, S
	III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.	A, C, D, F, G, N, O, P
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym	
	1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.	C, L
	1.2. Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.	G, L
	1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.	-
	1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.	J, N
	1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.	F, L, P, R, S
	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych	
	2.1. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.	B, C, L, M, O
	2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.	L, M
	2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.	C, L, R
	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie	
	3.1. Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.	P, R

	3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.	R
	3.3. Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.	A, C, D, H, L, M, P, R
	3.4. Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.	-
Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	Cel 1. Nowoczesna i Konkurencyjna Gospodarka	
	1.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego.	C, R
	1.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego.	A, C, D, L, M, O, P
	1.3. Wsparcie rozwoju MŚP.	L, M
	1.4. Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności.	S
	Cel 2. Obywatelskie Społeczeństwo Równych Szans	
	2.1. Rozwój kapitału społecznego.	B, C, E, O
	2.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców.	A, K, S
	2.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego.	H, I, J, M
	Cel 3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń	
	3.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska.	N
	3.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu.	N
	3.3. Zwiększenie dostępności transportowej.	F, G
	3.4. Nowoczesna energetyka w województwie.	-
	3.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami.	N
	3.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych.	L
	Cel 4. horyzontalny – Efektywne i Odpowiedzialnie Zarządzane Województwo	
	Efektywne i Odpowiedzialnie Zarządzane Województwo.	C, E, P, R

Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027	Priorytet 1. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA INNOWACYJNEGO ŁÓDZKIEGO	
	1.1. Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywania zaawansowanych technologii.	L
	1.2. Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych.	A, L, P, R
	1.3. Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne.	L, M
	Priorytet 2. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ZIELONEGO ŁÓDZKIEGO	
	2.1. Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych.	N
	2.2. Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju.	N
	2.4. Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego.	N
	2.5. Wspieranie dostępu do wody oraz zrównoważonej gospodarki wodnej.	N
	2.6. Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej.	N
	2.7. Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia.	N
	Priorytet 3. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA MOBILNEGO ŁÓDZKIEGO	
	3.1. Wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej.	N
	Priorytet 4. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA LEPIEJ POŁĄCZONEGO ŁÓDZKIEGO	
	4.1. Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej.	N

Priorytet 5. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ROZWOJU LOKALNEGO W ŁÓDZKIEM		
5.1. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich		B, C, D, E, F, G, H, L, M, O, P, S
5.2. Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.		B, C, D, E, F, G, H, L, M, O, P, S
Priorytet 6. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ŁÓDZKIEGO PRZYJAZNEGO MIESZKAŃCOM		
6.1. Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.		B, C, L
6.2. Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i społeczne.		C, I, J, L, R
6.3. Zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej.		A, J
6.4. Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych.		S
Priorytet 7. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ZATRUDNIENIA I INTEGRACJI W ŁÓDZKIEM		
7.1. Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy – w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży - dla osób długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej.		C, L, M

7.2. Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności rynku pracy.	C, M
7.3. Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji.	C, L, M
7.4. Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów.	-
7.5. Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej.	A, H, I, J, R
7.6. Promowanie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.	H, I, J
Priorytet 8. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA EDUKACJI I KADR W ŁÓDZKIEM	
8.1. Wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.	I, L
8.2. Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia.	L, S
8.3. Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po	B, C, H

	szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.	
	8.4. Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej.	B, C, L, M
	Priorytet 9. FUNDUSZE EUROPEJSKIE DLA ŁÓDZKIEGO W TRANSFORMACJI	
	9.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie.	C, L

Dodatkowo *Strategia Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* jest komplementarna z innymi strategiami i politykami regionalnymi i krajowymi.

Polityka energetyczna Polski do 2040 r.

Zgodnie z tym dokumentem, w 2040 r. ponad połowę mocy zainstalowanych będą stanowić źródła zeroemisyjne. Szczególną rolę odegra w tym procesie wdrożenie do polskiego systemu elektroenergetycznego morskiej energetyki wiatrowej i uruchomienie elektrowni jądrowej. Będą to dwa strategiczne nowe obszary i gałęzie przemysłu, które zostaną zbudowane w Polsce. To szansa na rozwój krajowego przemysłu, rozwój wyspecjalizowanych kompetencji kadrowych, nowe miejsca pracy i generowanie wartości dodanej dla krajowej gospodarki. Równolegle do wielkoskalowej energetyki, rozwijać się będzie energetyka rozproszona i obywatelska – oparta na lokalnym kapitale. Transformacja wymaga również zwiększenia wykorzystania technologii OZE w wytwarzaniu ciepła i zwiększenia wykorzystania paliw alternatywnych w transporcie, również poprzez rozwój elektromobilności i wodoromobilności.

Strategia Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030 jest spójna z Polityką energetyczną Polski do 2040 r. w zakresie następującego celu operacyjnego: Dbłość o zachowanie walorów środowiskowych powiatu oraz budowanie odpowiedzialności ekologicznej.

Polityka ekologiczna państwa 2030 - strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej

Polityka Ekologiczna Państwa 2030 jest strategią zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, której rolą jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Wśród kierunków interwencji zaproponowanych w tej Polityce można wskazać:

- likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.

Kierunki te są zgodne z celem operacyjnym: *Dbłość o zachowanie walorów środowiskowych powiatu oraz budowanie odpowiedzialności ekologicznej.*

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

Głównym celem krajowej polityki transportowej przedstawionej w strategii jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu kraju. Z perspektywy *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* do osiągnięcia tego celu przyczynią się następujące cele operacyjne:

- zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu,
- dbałość o zachowanie walorów środowiskowych powiatu oraz budowanie odpowiedzialności ekologicznej.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa

Głównym celem rozwojowym w tej Strategii jest stworzenie warunków do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. *Strategia Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* jest zgodna z następującymi celami szczegółowymi:

- nowe modele organizacji produkcji i rynków, krótkie łańcuchy rynkowe i uczciwa konkurencja,
- rozwój innowacji, cyfryzacji i przemysłu 4.0. w sektorze rolno-spożywczym,
- dostępność wysokiej jakości usług publicznych,
- rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast,
- zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska,
- adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom,
- rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy,
- wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi,
- budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030

Cel główny Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 stanowi wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Cel ten doprecyzowują trzy cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy 1: Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne;
- Cel szczegółowy 2: Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich;
- Cel szczegółowy 3: Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Strategia Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030 w swoich zapisach ma działania zgodne z powyższymi celami:

- rozwój społeczeństwa obywatelskiego na terenie powiatu,
- podnoszenie jakości usług publicznych,
- rozwój oferty kulturalno- sportowej w powiecie.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Zadaniem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030 było podjęcie wyzwań, jakie stoją przed Polską w obszarze kapitału ludzkiego i spójności społecznej, aby uczynić nasz kraj bardziej atrakcyjnym miejscem do życia oraz dobrym miejscem do rozwijania wiedzy i podejmowania pracy. Strategia ta obejmuje 4 cele szczegółowe:

- podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli, w tym cyfrowych,
- poprawę zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej,
- wzrost i poprawę wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy,
- redukcję ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawę dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.

Strategia Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030 również wskazuje na konieczność podnoszenia kwalifikacji mieszkańców powiatu, poprawę dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej oraz rozwój usług opiekuńczych i rehabilitacyjnych jako odpowiedź na zachodzące procesy demograficzne.

Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego

28 sierpnia 2018 r. Sejmik Województwa Łódzkiego uchwałą nr LV/679/18 przyjął Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego oraz Plan Zagospodarowania Przestrzennego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Łodzi. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa jest wyrazem polityki przestrzennej samorządu województwa i odgrywa istotną rolę w gospodarowaniu przestrzenią. Samorząd powiatowy nie ma narzędzi oraz bezpośrednich kompetencji na samodzielne kształtowanie polityki przestrzennej na obszarze powiatu, ale jako element administracji publicznej korzysta z koordynującej roli Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa. Plan bowiem, jako element systemu planowania przestrzennego, pełni istotną rolę koordynacyjną między planowaniem na szczeblu krajowym a planowaniem metropolitalnym i miejscowym, nie będąc jednocześnie aktem prawa miejscowego i nie naruszając uprawnień gmin i związków metropolitalnych w zakresie gospodarowania przestrzenią.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego określa cele i kierunki rozwoju przestrzennego regionu w perspektywie długookresowej, uwzględniając ustalenia strategii rozwoju województwa. Stanowi jednocześnie podstawę dla wyboru działań priorytetowych w kolejnych okresach programowania oraz uwzględnia rekomendacje i wnioski zawarte w audycie krajobrazowym. Dodatkowo, Plan może pełnić funkcję kompendium wiedzy o regionie. Przygotowując niniejszą *Strategię Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* autorzy opierali się na zapisach Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego, aby jak najbardziej wykorzystać potencjały powiatu radomszczańskiego.

Do najważniejszych wyzwań rozwoju przestrzennego województwa zawartych w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego należą:

- przeciwdziałanie procesom depopulacji,
- wzmocnienie drogowej dostępności regionu,
- zwiększenie jakości i integracji publicznego transportu zbiorowego,
- zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,

- rozwój systemu teleinformatycznego,
- efektywne wykorzystanie zasobów i potencjału oraz poprawa stanu środowiska przyrodniczego,
- ochrona zasobów środowiska przyrodniczego,
- ochrona różnorodności i specyficznych cech dziedzictwa kulturowego,
- zapewnienie dostępu do dobrej jakości infrastruktury turystycznej,
- kształtowanie wizerunkowych form turystyki,
- zachowanie wartości i jakości krajobrazu,
- utrzymanie infrastruktury obronnej i zapewnienie możliwości prowadzenia działań ratowniczych.

Wymienione powyżej wyzwania są zgodne z celami strategicznymi i operacyjnymi wyznaczonymi w niniejszej strategii rozwoju powiatu. Dodatkowymi informacjami wynikającymi z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Łódzkiego oraz powiązanymi z powiatem radomszczańskim są:

- cały obszar powiatu należy do słabo zrównoważonej sieci osadniczej z niekorzystnymi procesami demograficznymi;
- pod względem cech strukturalnych rolnictwa najkorzystniejsza sytuacja występuje w gminach zlokalizowanych w północnej, północno-zachodniej i północno-wschodniej części województwa, ale gminy o pożądaney strukturze wielkościowej gospodarstw zlokalizowane są również między innymi w powiecie radomszczańskim;
- gleby najwyższej jakości koncentrują się w północnej części województwa i są to najkorzystniejsze obszary dla rozwoju produkcji rolnej. W powiecie radomszczańskim stwierdzono połączenie gleb brunatnych właściwych. W gminie Przedbórz (oraz gminach Gidle i Żytno) występują rędziny, należące do rzędu wapniowcowych, wykształcone z wapieni i margli. W dolinach rzek i cieków powszechne są gleby mułowe i gruntowo-glejowe oraz mady rzeczne. Wskazane jest zatem stosowanie zabiegów podnoszących jakość gleb poprzez racjonalne i umiarkowane stosowanie środków ochrony roślin oraz nawozów mineralnych, optymalne dla rodzajów upraw i gleby;
- walory kulturowe, przyrodnicze i krajobrazowe województwa sprzyjają rozwojowi różnych form turystyki. Należy do nich turystyka aktywna, oparta m.in. na szlakach turystycznych: rowerowych, pieszych, konnych, kajakowych. Turystyka wypoczynkowa, w tym weekendowa, która rozwija się przede wszystkim w dolinach rzek Warty i Pilicy oraz w rejonie Zbiornika Jeziorsko i Zalewu Sulejowskiego, w parkach krajobrazowych oraz strefach podmiejskich Łodzi i Piotrkowa Trybunalskiego;
- osobnym elementem jest turystyka kulinarna. Ten rodzaj turystyki oparty o produkty tradycyjne regionu (m.in. zalewajka w Radomsku czy kugiel w Przedborzu) stanowi uzupełnienie turystyki tradycyjnej;
- charakterystycznym elementem pejzażu kulturowego regionu są zabytki drewnianej architektury sakralnej, których szczególne nagromadzenie występuje w powiatach wieluńskim, radomszczańskim i sieradzkim;

- miasto Radomsko zostało określone jako ośrodek regionalny o mniejszej atrakcyjności osadniczej - ze względu na niską dostępność mieszkań oraz niewielki udział w mieście terenów zieleni urządzonej.

Wymiar przestrzenny polityki rozwoju – obszary strategicznej interwencji

Strategia Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030 jest zgodna z kierunkami rozwoju dokumentów wojewódzkich oraz krajowych. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 wskazuje Obszary Strategicznej Interwencji, jako miejsca do których adresowana ma być polityka rozwoju, ukierunkowana na wywołanie określonych zmian. Powiat radomszczański leży w obrębie zasięgu wszystkich pięciu OSI wskazanych w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030:

- Miasta odzyskanych szans,
- Obszar aktywnej integracji,
- Obszar nowej energii,
- Obszar zielonej gospodarki,
- Miejskie Obszary Funkcjonalne.

Jednym z dziewięciu wskazanych w wojewódzkiej strategii rozwoju miast odzyskanych szans jest Radomsko. W przypadku miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze podejmowane działania powinny w szczególności skupiać się na zatrzymaniu dalszej utraty funkcji, a w następnej fazie do ich przywracania. Gminy Masłowice, Przedbórz, Wielgomłyny oraz Żytno zostały wskazane jako obszary zagrożone trwałą marginalizacją (na podstawie Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030). Obszary te charakteryzują się niską atrakcyjnością osadniczą, problemami demograficznymi, słabą dostępnością komunikacyjną, brakami w infrastrukturze komunalnej, niskim poziomem przedsiębiorczości, bezrobociem i obniżonym poziomem zamożności mieszkańców. Te same cztery gminy należą również do OSI Obszar zielonej gospodarki. Kryterium doboru obejmowało między innymi położenie poza miejskimi obszarami funkcjonalnymi oraz dominującą funkcją rolniczą, przyrodniczą i posiadanie predyspozycji do rozwoju turystyki ze względu na: potencjał endogeniczny środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego. Kolejnym OSI jest obszar nowej energii związany z transformacją energetyczną regionu. Do tego OSI należą gminy zlokalizowane w zachodniej części powiatu. Część tych gmin przynależy również do wielordzeniowego Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Radomsko - Piotrków Trybunalski - Bełchatów. Dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych szczególnie istotna będzie realizacja zintegrowanych, kompleksowych projektów dotyczących m.in. rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, zwiększania efektywności energetycznej, poprawy stanu środowiska przyrodniczego, szczególnie w zakresie jakości powietrza, wzrostu atrakcyjności osadniczej, wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju kultury, turystyki i rekreacji.

SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA, EWALUACJI I AKTUALIZACJI STRATEGII ROZWOJU POWIATU RADOMSZCZAŃSKIEGO DO ROKU 2030

System wdrażania oraz system monitorowania, ewaluacji i aktualizacji *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* stanowią integralną część zarządzania strategicznego i polityki rozwoju prowadzonej przez samorząd powiatu.

W procesie realizacji strategii kluczową rolę odgrywać będzie przywództwo polityczne i organizacyjne Zarządu Powiatu Radomszczańskiego, rozumiane jako strategiczna rola organu wykonawczego samorządu powiatowego w stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów strategicznych. Nie bez powodu w matrycach operacyjnych w kolumnie odpowiedzialność najczęściej widnieje Powiat, rozumiany jako zasoby kadrowe i infrastrukturalne Starostwa Powiatowego podlegające decyzyjności Zarządu Powiatu.

Projekty i zadania w ramach *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* będą realizowane w różnych okresach czasowych: od akcji jednorazowych poprzez działania realizowane przez kilka tygodni, miesięcy, rok, kilka lat, aż do zadań ciągłych.

Strategia ta będzie wdrażana przy zaangażowaniu zróżnicowanych instrumentów obejmujących narzędzia programowe i finansowe, których zakres przedmiotowy lub kierunki wydatkowania środków podlegają bezpośredniej kontroli ze strony organów samorządu powiatowego. Kategorię tę tworzą w szczególności:

- powiatowe strategie sektorowe, uszczegóławiające priorytety oraz strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów,
- wieloletnia prognoza finansowa, uchwały budżetowe i inne dokumenty finansowe, określające krótko- i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych,
- przedsięwzięcia i projekty realizowane w ramach zadań bieżących oraz projektów wdrażanych na podstawie odrębnych porozumień lub umów (m.in. projekty wykorzystujące zewnętrzne źródła finansowania, projekty międzysektorowe i międzyorganizacyjne, np. zlecenie realizacji zadań publicznych organizacjom pozarządowym).

System monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii

Podstawą skutecznego wdrażania działań służących osiągnięciu celów *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* jest dysponowanie wiedzą na temat postępów osiąganych w zakresie wdrażanych kierunków interwencji oraz zdolność do reagowania na pojawiające się różnice pomiędzy przyjętymi założeniami a uzyskiwanymi efektami realizacji kluczowych zadań.

Sprawozdawczość (na potrzeby monitoringu, ewaluacji i ewentualnej aktualizacji strategii) będzie realizowana co do zasady w okresach rocznych. Sprawozdawczość zostanie skoordynowana z nałożonym na Powiaty, zgodnie z dyspozycją art. 30a ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, obowiązkiem opracowania i przedstawienia w terminie do dnia 31 maja każdego roku raportu o stanie powiatu, począwszy od 2025 roku. Raport obejmuje podsumowanie działalności władz samorządowych w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, czy uchwał. Monitoring działań będzie odbywać się za pomocą wskaźników, które zostały określone dla danych celów operacyjnych, co prezentuje poniższa tabela.

Tabela 2. Wskaźniki monitoringowe Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego

Cel operacyjny	Wskaźniki	Źródło danych
1.1. Poprawa dostępności do wysokiej jakości usług medycznych oraz jakości obsługi pacjentów	Liczba pacjentów przyjętych w Szpitalu Powiatowym w Radomsku	Szpital Powiatowy
	Nakłady finansowe poniesione na modernizację oraz wymianę sprzętu medycznego	Szpital Powiatowy
	Liczba pacjentów przyjętych na Oddziale Dziecięcym w szpitalu	Szpital Powiatowy
	Liczba funkcjonujących pracowni w szpitalu	Szpital Powiatowy
	Liczba funkcjonujących poradni specjalistycznych w szpitalu	Szpital Powiatowy
	Liczba funkcjonujących oddziałów w szpitalu	Szpital Powiatowy
	Liczba przeszkolonych pracowników szpitala	Szpital Powiatowy
	Liczba akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych organizowanych dla mieszkańców	Jednostki organizacyjne, Starostwo
	Liczba poradni specjalistycznych w SPZOZ Pro Familia	Pro Familia
	Liczba pacjentów objętych opieką w SPZOZ Pro Familia	Pro Familia
1.2. Rozwój placówek edukacyjnych w powiecie radomszczańskim	Liczba pracowni szkolnych	Szkoły
	Liczba pomieszczeń dydaktycznych w szkołach	Szkoły
	Liczba wyposażonych sal lekcyjnych, pracowni i warsztatów szkolnych	Szkoły
	Liczba zmodernizowanych sal sportowych	Szkoły
	Wolumen bibliotek szkolnych	Szkoły
	Zmodernizowane pomieszczenia – inne niż dydaktyczne	Szkoły
1.3. Rozwój oferty edukacyjnej Powiatu	Liczba osób, które ukończyły edukację w Branżowym Centrum Umiejętności	Starostwo, Branżowe Centrum Umiejętności
	Liczba klas patronackich	Szkoły
	Liczba klas kształcenia dualnego	Szkoły
	Liczba uczniów szkół ponadpodstawowych	Szkoły
	Liczba uczniów biorących udział w projektach i wyjazdach międzynarodowych	Szkoły
	Liczba przeszkolonych nauczycieli	Szkoły

	Liczba spotkań z rodzicami poświęconych zagrożeniom związanym z uzależnieniami (Internet, substancje psychoaktywne).	Szkoły
1.4. Zapewnienie porządku publicznego oraz bezpieczeństwa mieszkańców i osób przyjezdnych	Wartość środków przekazanych Komendzie Powiatowej Policji w Radomsku oraz Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Radomsku	Starostwo
	Liczba zakupionych defibrylatorów AED	Starostwo
	Liczba posiadanych przez KPPSP w Radomsku dronów z kamerą termowizyjną	KPPSP
	Liczba wypadków drogowych	KPP
	Liczba wypadków z udziałem pieszych	KPP
	Liczba spotkań/warsztatów/szkoleń z mieszkańcami propagujących zasady bezpieczeństwa	Starostwo, Jednostki organizacyjne, KPPSP, KPP
	Liczba szkoleń/spotkań z mieszkańcami w zakresie ochrony praw konsumenta	Starostwo
1.5. Rozwój oferty kulturalno-sportowej w powiecie	Liczba wydarzeń kulturalnych i sportowych organizowanych, współorganizowanych lub promowanych przez Powiat	Starostwo, Jednostki organizacyjne
	Liczba wydarzeń kulturalnych, rekreacyjnych i sportowych współorganizowanych z organizacjami pozarządowymi	Starostwo, Jednostki organizacyjne
	Liczba wydarzeń kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych zamieszczonych na dedykowanej stronie	Starostwo
	Liczba wydarzeń sportowych realizowanych w ramach Powiatowego Współzawodnictwa Sportowego Szkół	Powiatowy Szkolny Związek Sportowy w Radomsku
	Liczba nagrodzonych lokalnych sportowców i trenerów	Starostwo
	Liczba zmodernizowanych obiektów infrastruktury sportowej	Starostwo
1.6. Poprawa stanu infrastruktury pieszej, rowerowej i drogowej	Długość wybudowanych dróg powiatowych	Starostwo
	Długość zmodernizowanych/wyremontowanych dróg powiatowych	Starostwo
	Długość wybudowanych chodników przy drogach powiatowych	Starostwo
	Długość wyremontowanych chodników przy drogach powiatowych	Starostwo
	Długość nowo wybudowanych przez Powiat dróg rowerowych	Starostwo
	Łączna długość dróg rowerowych zarządzanych przez Powiat	Starostwo

	Liczba projektów/koncepcji dróg rowerowych w tworzenie których zaangażowano mieszkańców i/lub organizacje pozarządowe	Starostwo
1.7. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu	Liczba regularnych przewozów drogowych realizowanych na podstawie pozwolenia wydanego przez Starostę	Starostwo
	Liczba realizowanych kursów w ciągu roku	Starostwo
2.1. Zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach	Liczba zrealizowanych działań poprawiających dostępność instytucji publicznych Powiatu Radomszczańskiego dla osób o szczególnych potrzebach	Starostwo, Jednostki organizacyjne
	Liczba zrealizowanych kampanii społecznych mających na celu włączanie osób o szczególnych potrzebach do życia społecznego	Starostwo, PCPR, PUP, Szkoły
2.2. Zapewnienie opieki osobom starszym i niesamodzielnym	Odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	Starostwo (dane GUS)
	Liczba miejsc w domach pomocy społecznej	PCPR
	Liczba miejsc w instytucjach świadczących usługi opiekuńcze na rzecz osób starszych na terenie powiatu	Starostwo, Gminy, PCPR
	Posiadanie aktualnego Powiatowego Programu Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych	PCPR
2.3. Skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych	Posiadanie aktualnego Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej	PCPR
	Liczba miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	PCPR
	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	PCPR
	Liczba rodzin zastępczych zawodowych	PCPR
	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	PCPR
	Posiadanie aktualnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie	PCPR
	Liczba działań i kampanii społecznych zapobiegających wykluczeniu społecznemu mieszkańców	PCPR, Starostwo, Szkoły
	Liczba udzielonych porad prawnych, terapeutycznych i psychologicznych	PCPR

2.4. Dbłość o zdrowie psychiczne mieszkańców	Liczba etatów psychologów w szkołach	Szkoły
	Liczba prób samobójczych	Policja
	Liczba prób samobójczych wśród dzieci i młodzieży	Policja
	Liczba działań, programów, inicjatyw podjętych na rzecz promocji zdrowia psychicznego	Starostwo, Szkoły, PCPR, PP-P
	Liczba porad udzielonych dzieciom i młodzieży	Szkoły, PP-P
3.1. Wsparcie rozwoju gospodarczego powiatu	Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON	Starostwo (dane GUS)
	Liczba przedsiębiorców zatrudniających do 9 osób	Starostwo (dane GUS)
	Powierzchnia niezajętych obszarów inwestycyjnych	Starostwo, Gminy
	Liczba przedsiębiorców obsługiwanych przez stanowisko ds. obsługi i wsparcia przedsiębiorcy	Starostwo
	Liczba działań podjętych na rzecz rozwoju branż kluczowych w tym meblarskiej	Starostwo, PUP
3.2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i biernych zawodowo	Liczba osób bezrobotnych	PUP
	Liczba osób bezrobotnych pozostających bez pracy przynajmniej 12 miesięcy	PUP
	Liczba przeszkolonych bezrobotnych	PUP
	Liczba bezrobotnych, których wsparto finansowo w otwarciu działalności gospodarczej	PUP
	Liczba przeszkolonych pracowników przedsiębiorstw z wykorzystaniem dofinansowania z Powiatowego Urzędu Pracy	PUP
	Liczba spotkań przedstawicieli urzędu pracy z przedsiębiorcami	PUP
4.1. Dbłość o zachowanie walorów środowiskowych Powiatu oraz budowanie odpowiedzialności ekologicznej	Udział obszarów chronionych w ogólnej powierzchni powiatu	Starostwo (dane GUS)
	Liczba zaopiniowanych gminnych/miejskich programów ochrony środowiska	Starostwo
	Liczba zmodernizowanych budynków użyteczności publicznej pod kątem efektywności energetycznej	Starostwo
	Liczba stacji ładowania pojazdów elektrycznych na terenie powiatu	Starostwo
	Liczba działań na rzecz edukacji ekologicznej i środowiskowej	Starostwo, Szkoły, NGO

5.1. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego na terenie powiatu	Posiadanie nowoczesnych standardów komunikacji z organizacjami pozarządowymi	Starostwo
	Liczba organizacji pozarządowych, które przekazały Powiatowi swoje dane kontaktowe na cele komunikacji międzyinstytucjonalnej	Starostwo
	Liczba zarejestrowanych na terenie powiatu organizacji pozarządowych	Starostwo (dane GUS)
	Wartość środków przekazanych organizacjom pozarządowym	Starostwo
	Liczba wspólnie zrealizowanych działań i inicjatyw	Starostwo, Jednostki organizacyjne
	Liczba szkoleń/spotkań zorganizowanych dla organizacji pozarządowych	Starostwo
	Liczba posiedzeń Młodzieżowej Rady Powiatu	Starostwo
	Liczba posiedzeń Rady Seniorów Powiatu	Starostwo
	Wartość powiatowego budżetu obywatelskiego	Starostwo
5.2. Podnoszenie jakości usług publicznych	Liczba wdrożonych usług elektronicznych	Starostwo
	Liczba przeszkolonych pracowników	Starostwo, Jednostki organizacyjne
	Liczba przeszkolonych pracowników w zakresie obsługi osób starszych	Starostwo
5.3. Współpraca międzyinstytucjonalna Powiatu	Liczba międzynarodowych partnerstw Powiatu	Starostwo
	Liczba zrealizowanych wspólnie z gminami działań rozwojowych	Starostwo
	Liczba odnowionych zabytków wpisanych do Programu Opieki nad Zabytkami Powiatu Radomszczańskiego	Starostwo
	Liczba działań poza granicami kraju w zakresie promocji Powiatu	Starostwo
5.4. Budowanie marki powiatu radomszczańskiego w oparciu o projekty ERA Smaku i ERA Travel	Liczba podmiotów zaangażowanych w realizację projektu ERA Smaku	Starostwo
	Liczba podmiotów zaangażowanych w realizację projektu ERA Travel	Starostwo
	Liczba zrealizowanych działań w ramach projektów ERA Smaku i ERA Travel	Starostwo
	Liczba oznaczonych szlaków turystycznych w powiecie radomszczańskim	Starostwo

Chcąc zrealizować konkretne zamierzenia wynikające ze strategii, oprócz adekwatnych zasobów ludzkich, organizacyjnych i rzeczowych, niezbędne jest posiadanie odpowiednich środków finansowych. Zgodnie z wcześniejszymi informacjami zapewnienie stabilnej sytuacji finansowej Powiatu stanowi niejako jedno z wyzwań rozwojowych.

Dla prowadzenia efektywnej i skutecznej polityki rozwoju powiatu powinny być wykorzystane wszystkie dostępne środki finansowe. Biorąc to pod uwagę, a także zakładany okres obowiązywania strategii, należy wyszczególnić następujące potencjalne źródła finansowania działań rozwojowych:

- środki budżetu jednostek samorządu terytorialnego: województwa, Powiatu oraz gmin wchodzących w skład powiatu,
- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki funduszy celowych, np. pochodzące z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej,
- inne fundusze ze źródeł europejskich jak np. fundusze norweskie i fundusze EOG,
- środki sektora prywatnego oraz fundusze sektora pozarządowego.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i tzw. „projektów miękkich”, czyli projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie. Mając na względzie okres obowiązywania *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030*, należy przyjąć, iż finansowanie działań w niej określonych obejmie głównie okres Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027 oraz wsparcie w ramach nowego Europejskiego Funduszu Odbudowy (Next Generation EU).

Siedmioletni budżet Unii Europejskiej (wieloletnie ramy finansowe) zaplanowano na 1 074,3 mld euro, a anty kryzysowy pakiet odbudowy skumulowany w pierwszych latach ma wynieść 750 mld euro, w tym 390 mld euro w formie dotacji. Łącznie oznacza to kwotę 1 824,3 mld euro. Środki te mają wspierać odbudowę państw po pandemii COVID oraz inwestycje w transformację ekologiczną i cyfrową. Tematyczne kierunki wydatkowania środków określono następująco:

- Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa: 143,4 mld euro (z tego 10,6 mld euro w ramach Next Generation EU), w tym: Horyzont Europa i Fundusz InvestEU;
- Spójność, odporność i wartości: 1 099,7 mld euro (721,9 mld euro - fundusz odbudowy), w tym: fundusze polityki spójności, Instrument na rzecz Odbudowy

i Zwiększania Odporności, Unijny Mechanizm Ochrony Ludności – RescEU, program działań w dziedzinie zdrowia;

- Zasoby naturalne i środowisko: 373,9 mld euro (17,5 mld euro - fundusz odbudowy), w tym: wspólna polityka rolna, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji;
- Migracja i zarządzanie granicami: 22,7 mld euro, w tym: Fundusz Azylu i Migracji oraz Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami;
- Bezpieczeństwo i obrona: 13,2 mld euro, w tym: Europejski Fundusz Obronny i Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- Sąsiedztwo i świat: 98,4 mld euro, w tym Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej oraz Instrument Pomocy Humanitarnej;
- Europejska administracja publiczna: 73,1 mld euro.

Podsumowując, potencjalne źródła finansowania kierunków interwencji określonych w ramach Strategii Rozwoju Powiatu obejmują m.in.:

- Program Regionalny Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027;
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027;
- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FEnIKS);
- Obecne i przyszłe programy operacyjne na poziomie krajowym, m.in.:
 - Program Operacyjny Inteligentny Rozwój,
 - Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój,
 - Program Operacyjny Polska Cyfrowa;
- Dodatkowe źródła finansowania, m.in.:
 - Fundusze norweskie i EOG;
 - Program ERASMUS +,
 - Program Interreg Europa Środkowa;
- Środki budżetu państwa, m.in.:
 - Programy Ministerstwa Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu,
 - Programy Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej,
 - Narodowy oraz Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
 - Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg,
 - Fundusz Rozwoju Przewozów Autobusowych,
 - Fundusz Inwestycji Samorządowych,
 - Program Rozwoju Organizacji Obywatelskich na lata 2018-2030;
- Dodatkowe formy finansowania, m.in.:
 - Partnerstwo Publiczno-Prywatne,
 - Krajowa i regionalna tarcza antykryzysowa.

W kontekście pozyskiwania zewnętrznego finansowania na działania rozwojowe trzeba przypomnieć, że aplikowanie musi być każdorazowo poprzedzone szczegółową analizą

konkretnej dokumentacji konkursowej/programowej pod kątem uprawnionych beneficjentów, szczegółowych wymagań oraz wysokości wkładu własnego.

WPŁYW REALIZACJI STRATEGII ROZWOJU POWIATU RADOMSZCZAŃSKIEGO NA ŚRODOWISKO NATURALNE

Obligatoryjnym elementem procesu opracowywania Strategii Rozwoju Powiatu jest uzyskanie opinii Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Wojewódzkiego Państwowego Inspektora Sanitarnego dotyczących wpływu przedmiotowego dokumentu na środowisko naturalne. W przypadku Strategii Rozwoju Powiatu wymagany jest opracowanie Prognozy oceny oddziaływania na środowisko, ponieważ strategia swoim zasięgiem dotyczy obszaru większego niż jedna gmina. W toku przeprowadzonej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projekt *Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego do roku 2030* został zaopiniowany bez zastrzeżeń przez oba wymienione Organy.

Realizacja kluczowych działań ujętych w strategii jako całość, będzie pozytywnie oddziaływać na środowisko i sprzyjać rozwiązaniu szeregu problemów dotyczących poprawy jego stanu. Kwestiom ochrony środowiska poświęcony jest cały cel strategiczny nr 4 ujęty jako ERA ochrony środowiska. Strategia będzie też miała znaczenie dla społeczeństwa z punktu widzenia poprawy jakości życia i zdrowia. Niemniej w ramach części kluczowych działań mogą być także realizowane przedsięwzięcia, które zgodnie z obowiązującymi przepisami są zakwalifikowane jako mogące znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko lub na jego poszczególne elementy. Trzeba jednak zaznaczyć, że możliwe jest takie ukształtowanie planowanych przedsięwzięć, aby oddziaływania wyeliminować lub istotnie ograniczyć albo skompensować. Propozycje rozwiązań będą zawarte we właściwych dokumentach środowiskowych przygotowywanych w odniesieniu do poszczególnych inwestycji. **Istotnym bowiem jest, że opracowanie Prognozy nie zwalnia z obowiązku przeprowadzenia procedur dotyczących oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko i ewentualnie na obszary Natura 2000, a także uzyskania stosownych zezwoleń w zakresie ochrony gatunkowej zwierząt, roślin i grzybów, jeżeli taka konieczność wyniknie na etapie konkretyzowania działań inwestycyjnych.** Prace inwestycyjne muszą być planowane w taki sposób, aby uwzględniać przepisy w zakresie ochrony gatunkowej ptaków i nietoperzy np. poprzez odpowiednie dostosowanie terminów prac do okresu rozrodu i hibernacji gatunków, realizację siedlisk zastępczych oraz ewentualną konieczność uzyskania stosownych zezwoleń na odstępstwa od obowiązujących zakazów.

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Rysunek 1. Mapa sieci dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych oraz linii kolejowych w powiecie radomszczańskim	8
Rysunek 2. Obszary chronione przyrodniczo na tle granic administracyjnych powiatu radomszczańskiego.....	20
Rysunek 3. Walory przyrodniczo – krajobrazowe sprzyjające rozwojowi turystyki przyrodniczej i wypoczynkowej	21
Rysunek 4. Penetracja budynków zasięgami Internetu stacjonarnego ogółem	26
Tabela 1. Obszary warunków życia wg oceny ankietowanych (maksymalna ocena 5)	28
Tabela 2. Wskaźniki monitoringowe Strategii Rozwoju Powiatu Radomszczańskiego.....	102
Wykres 1. Liczba ludności powiatu radomszczańskiego w latach 2010-2021	10
Wykres 2. Ludność powiatu radomszczańskiego w podziale na ekonomiczne grupy wieku	10
Wykres 3. Nowo zarejestrowane oraz wyrejestrowane podmioty gospodarki narodowej na terenie powiatu radomszczańskiego.....	12
Wykres 4. Bezrobotni w powiecie radomszczańskim w latach 2010-2022 (stan na 31.XII).....	13
Wykres 5. Zdarzenia ogółem w 2022 roku wg gmin	16
Wykres 6. Liczba uczniów szkół prowadzonych przez Powiat Radomszczański.....	18
Wykres 7. Na ile mieszkańcy zgadzają się z poszczególnymi stwierdzeniami.....	29
Wykres 8. Ocena jakości życia młodzieży w wybranych obszarach	31
Wykres 9. Ocena powiatu radomszczańskiego w oczach uczniów.....	31

Starostwo Powiatowe w Radomsku
ul. Leszka Czarnego 22,
97-500 Radomsko

tel. +48 44 6834509
email: starostwo@radomszczanski.pl
www.radomszczanski.pl